

T.C
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR ANA BİLİM DALI
GRAFİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA
YAZI-TİPOGRAFI DERSLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Efdal USLU

Ankara

Ağustos, 2009

T.C.
GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
UYGULAMALI SANATLAR ANA BİLİM DALI
GRAFİK EĞİTİMİ BİLİM DALI

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA
YAZI-TİPOGRAFİ DERSLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Efdal USLU

Danışman: Yrd. Doç. Dr. Tutku Dilem KALAFAT ALPASLAN

Ankara

Ağustos, 2009

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI

.....`nun.....
.....
.....başlıklı yüksek lisans tezi.....
.....tarihinde, jürimiz tarafından.....
.....Anabilim Dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul
edilmiştir.

Adı Soyadı

İmza

Jüri Başkanı Prof. Dr. Ahmet ATAN

.....

Üye (Danışman) Yrd. Doç. Dr. Tutku Dilem Kalafat ALPASLAN

.....

Üye Yrd. Doç. Dr. Gülgün ALPAN

.....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

... / ... / 2009

Prof. Dr. Nezahat GÜÇLÜ
Enstitü Müdürü

ÖN SÖZ

Yazı tipografi üzerine birçok araştırma yapılmış, birçok görüş belirtilmiş olmasına karşın; yazı ve tipografi kavramları ülkemizde hala hak ettiği özenin gösterilmediği bir konudur. Günlük yaşamın dışında düşünölemeyecek, yazıyı da içinde barındıran akla gelebilecek tüm görsel materyaller, yazının yanlış kullanımları ile amacına ulaşamaz bir duruma gelebilmektedirler. Bu yanlış kullanımın nedenleri, estetik düşünceye uzak, bu konunun eğitimini hiç ya da yeteri kadar almamış grafik tasarımcılardır. Bu kişilerin ürettiği grafik tasarım ürünleri daha sonra, tamir edilmesi güç toplumsal zevk yargılarına dönüşebilmektedir.

Bu çalışma, yüksek öğretim kurumlarındaki yazı ve tipografi derslerinin önemine dikkat çekmek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırmada, çalışma evreni olarak seçilen üniversitelerdeki yazı ve tipografi derslerinin isimleri, haftalık ders saatleri, kredileri, seçmelilik zorunluluk durumları ve kullanılan atölye ortamları ile ilgili bulgular yer almıştır. Bu araştırma, derslerdeki yöntem teknik ve ortama ilişkin, derslere olan öğrenci ilgilerine ilişkin ve derslerin içeriğine ilişkin öğretim elemanı ve öğrencilerin görüşlerini konusu olarak almıştır.

Tezimi hazırlarken olumlu yaklaşımını hiç esirgemeyen değerli danışmanım Yrd. Doç. Dr. Tutku Dilem ALPASLAN'a ve Yrd. Doç. Dr. Gülgün ALPAN'a teşekkürlerimi sunuyorum. Ayrıca çalışmamın başından sonuna kadar desteğini ve güvenini her an hissettiğim sevgili ve değerli aileme sonsuz teşekkürler.

Efdal USLU
Ağustos, 2009

ÖZET

YÜKSEK ÖĞRETİM KURUMLARINDA YAZI-TİPOGRAFİ DERSLERİNİN DEĞERLENDİRMESİ

USLU, Efdal

Yüksek Lisans, Grafik Eğitimi Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Tutku Dilem KALAFAT ALPASLAN

Ağustos-2009, 149 sayfa

Bu araştırmanın amacı; grafik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında yazı tipografî derslerine yönelik öğrenci ve öğretmen görüşlerini ortaya koymaktır. Yazı ve tipografî derslerinin içeriği, isimleri, okutulduğu dönemler, haftalık ders saatleri, kredileri, seçmelilik-zorunluluk durumları, kullanılan atölye ortamlarının durumu ortaya koyulmuştur. Yazı ve Tipografi derslerindeki yöntem, teknik, ortam, içerik ve derse olan öğrenci ilgisine ilişkin öğrenci ve öğretmen görüşlerinin neler olduğu ve bu görüşler arasında anlamlı bir fark olup olmadığı ortaya koyularak değerlendirilmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın çalışma evrenini; Ankara ilindeki dört üniversitenin güzel sanatlar fakültelerinin grafik tasarım bölümlerindeki öğretim elemanları ve öğrencileri oluşturmuştur. Bu üniversiteler, Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü ve Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Bölümüdür.

Bu çalışmada betimsel yöntem kullanılmıştır. Veri toplama aracı olarak geliştirilen anket 105 öğrenci, 20 öğretim elemanına uygulanmıştır. Anketin Cronbach alfa güvenirlik katsayısı ($\alpha:0,83$) tür. Verilerin istatistiksel analizinde, araştırmanın alt amaçları doğrultusunda %, f , $\bar{x}$ ve Mann-whitney U testi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulara göre; öğretmen ve öğrencilerin, dijital ortamda tasarım yapmalarının yanı sıra klasik yöntemleri de kullandıkları ve öğrencilerin öğretim elemanlarına oranla dijital ortamda tasarım yapmayı daha çok tercih ettikleri görülmüştür. Öğrencilerin yazı ve tipografi konusunda, piyasa beklentilerini karşılayacak düzeyde yeterli eğitim-öğretim alamadıkları fikrine hem öğrencilerin hem de öğretim elemanlarının çoğunun katıldığı görülmüştür. Öğrencilerin çoğunun, yazı ve tipografi derslerinin haftalık ders saatlerinin yeterli donanımına sahip olmaları için uygun olmadığını düşündükleri görülürken, öğretim elemanlarının bu fikre katılmadıkları görülmüştür.

Öğretim elemanlarına göre, yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölye ortamının ve donanımının öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğu, öğrencilere göre ise; derse güdüleme konusunda ortamın ve donanımın yetersiz olduğu görülmüştür. Öğrencilerin çoğunun, staj çalışmalarını yaparken yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olmadığını gördükleri, öğretim elemanlarının ise bu fikre katılmadıkları görülmüştür. Öğrencilerin, yazı ve tipografi derslerinin haftalık ders saatlerini yeterli bulmadığı buna karşın öğretim elemanlarının, yeterli bulduğu görülmüştür. Öğrencilerin dijital tipografi derslerine karşı daha ilgili oldukları öğretim elemanları ve öğrenciler tarafından belirtilmiştir. Öğrenci görüşlerine göre, öğrencilerin yazı-tipografi alanında yetersiz olmalarının bir nedeninin de ders dışı kullanımına açık laboratuvar yetersizliğinden kaynaklı olduğunu sonucuna ulaşılmış öğretim elemanlarının bu fikre katılmadıkları görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Yazı, Tipografi, Grafik Eğitimi, Grafik Sanatı, Yazı Eğitimi, Tipografi Eğitimi, Yazı-Tipografi.

ABSTRACT

EVALUATION OF THE LETTERING-TYPOGRAPHY COURSES IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

USLU, Efdal

Master, Graphics Education Department

Thesis Supervisor: Assistant Professor Tutku Dilem KALAFAT ALPASLAN

August-2009, 149 pages

The objective of this study is to reveal the views of the students and instructors on the lettering-typography courses in higher education institutions providing graphics education. The content of the lettering and typography courses, the names of the courses, semesters, weekly course hours, credits, whether they are elective or compulsory and the condition of the workshops used. It has been attempted to reveal and evaluate what the views of the teachers and students on the content of and student interest on the course and whether there is significant difference between these views.

The study universe of the research consisted of the lecturers and students in the graphics design departments of the fine arts faculties of the four universities in Ankara; the department of the universities being Bilkent University Fine Arts Design and Architecture Faculty Graphics Design Department, Gazi University Fine Arts Faculty Visual Communication Design Department, Hacettepe University Fine Arts Faculty Graphics Department and Başkent University Fine Arts Design and Architecture Faculty Fine Arts and Design Department.

Descriptive method has been used in this study. A survey has been developed as the data collection means and applied to 105 students and 20 lecturers. The Cronbach alpha reliability of the survey is (α :0,83).%, f , $\bar{x}$ and Mann-whitney U tests have been used in the statistical analysis of data in line with the sub-goals of the research.

In accordance with the findings obtained as a result of the study, it has been found out that the teachers and students use classical methods as well as making designs in digital media and that the students prefer digital media design more than the teachers. It has been noticed that majority of both students and teachers agree that the students don't obtain sufficient education-training of lettering-typography that meets the market expectations. Most of the students think that weekly hours of the lettering and typography courses are not sufficient for them to have sufficient background while teachers disagree that. Teachers think that the workshop atmosphere and equipment used in the lettering-typography

courses are motivating to the course and students think that atmosphere and equipment are insufficient to motivate to the course. Most of the students witnessed while they conducted their traineeship that the background they had in the lettering-typography courses were not enough in the market, but teachers disagreed. Students thought that the weekly hours of the lettering-typography courses were not enough, but again teachers disagreed. Students believed that the lack of laboratories that are free to use other than the course hours is one of the reason why they are disqualified in the letter-typography field, however teachers did not have the same view.

Keywords: Lettering, Typography, Graphics Education, Graphics Art, Lettering Education, Typography Education, Lettering-Typography.

İÇİNDEKİLER

Sayfa no

JÜRİ VE ENSTİTÜ ONAY SAYFASI.....	i
ÖN SÖZ	ii
ÖZET	iii
ABSTRACT	v
TABLolar ve ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
1.GİRİŞ	1
1.1. Problem	1
1.2. Amaç	6
1.3. Önem.....	7
1.4. Varsayımlar	8
1.5. Sınırlılıklar	8
1.6. Tanımlar	8
2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR	10
3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE	13
3.1. Eğitimin Tanımı	13

3.2. Grafik Sanatının Tanımı ve Grafik Eğitimi	14
3.3. Yazı ve Tipografi Kavramları	17
3.3.1. Yazının Tanımı ve Önemi.....	17
3.3.2. Yazının Evrimi.....	18
3.3.3. Tipografinin Tanımı.....	22
3.4. Yüksek Öğretim Kurumlarında Grafik Eğitimi ve Yazı-Tipografi Dersleri	24
3.4.1. Yüksek Öğretim Kurumlarında Grafik Eğitimi Amacı ve Önemi.....	24
3.4.2. Grafik Bölümünde Yazı-Tipografi Dersinin Önemi.....	26
3.4.3. Üniversitelerin Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri.....	27
3.4.3.1. Bilkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri ...	27
3.4.3.2. Gazi Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri	29
3.4.3.3. Hacettepe Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri	31
3.4.3.4. Başkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri..	32
4. YÖNTEM	33
4.1. Araştırmanın Modeli	33
4.2. Çalışma Evreni.....	33
4.3. Verilerin Toplanması	34
4.4. Verilerin Çözümlemesi	35
5. BULGULAR VE YORUM	36
5.1. Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Öğretim Elemmanı ve Öğrenci Görüşleri.....	36

5.1.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşleri.	36
5.1.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşleri.	43
5.1.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Sonuçları..	49
5.2. Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri.....	53
5.2.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşleri.	54
5.2.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşler.....	61
5.2.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Sonuçları.....	66
5.3. Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Öğretim Elemanı ve Öğrenci Görüşleri.....	70
5.3.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşleri	70
5.3.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgilerine İlişkin Görüşleri.....	73
5.3.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Sonuçları	76
5.4. Üniversitelerin Bilgisayar ve Atölye Donanımı Bilgileri ve Öğretim Elemanlarının Atölye Donanımı Görüşleri	78
6. SONUÇ VE ÖNERİLER.....	82

6.1. Sonuçlar	82
6.1.1. Yazı ve Tipografi Derslerindeki Yöntem, Teknik Ve Ortama İlişkin Sonuçlar	82
6.1.2. Yazı ve Tipografi Derslerindeki İçeriğe İlişkin Sonuçlar.....	84
6.1.3. Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Sonuçlar	86
6.1.4. Yazı ve Tipografi Derslerinde Kullanılan Bilgisayar Atölyesi Donanımlarına İlişkin Sonuçlar..	87
6.2. Öneriler	88
6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler	88
6.2.2. Araştırmaya Yönelik Öneriler.....	90
KAYNAKÇA	90
EKLER	
EK- 1 İzin Yazıları.....	94
EK - 2 Öğrenci Anket Formu	98
EK - 3 Öğretim Elemanı Anket Formu.....	105
EK - 4 Üniversitelerin Ders Tanımı Bilgileri	112
Bilkent Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri	113
Gazi Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri	114
Hacettepe Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri.....	115
Başkent Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri.....	118

EK- 5 Üniversitelerin Ders Programı Çizelgeleri.....	119
Bilkent Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri	120
Gazi Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri	123
Hacettepe Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri	125
Başkent Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri	133
 EK- 6 Araştırmaya Konu Olan Üniversitelerin Yazı ve Tipografi Derslerinde Kullanılan Bilgisayar Atölyesi Donanım Bilgileri	 136
 EK- 7 Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Görüşlerinin Dağılım Tabloları ve Yorumları.....	 139
Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılım Tablosu	 140
Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılım Tablosu	 144
Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgiye İlişkin Görüşlerinin Dağılım Tablosu	 148

TABLÖLAR ve ŞEKİLLER LİSTESİ

Sayfa no

Tablo 1. Bilkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri	28
Tablo 2. Gazi Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri.....	29
Tablo 3. Hacettepe Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri	31
Tablo 4. Başkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri	32
Tablo 5. Çalışma Evrenini Oluşturan Öğretim Elemanı ve Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri	34
Tablo 6. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.	37
Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	44
Tablo 8. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları	50
Tablo 9. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	55
Tablo 10. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	62
Tablo 11. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları	67
Tablo 12. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	71
Tablo 13. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı	74

Tablo 14. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları	76
Tablo 15. Gazi Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri.....	78
Tablo 16. Başkent Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri	79
Tablo 17. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri	80
Tablo 18. Bilkent Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri.....	81
Şekil 1. Sümerlere ait yazılı tablet	19
Şekil 2. Mısır hiyeroglif yazısı.....	20

1. GİRİŞ

Bu bölümde, araştırmaya ilişkin problem, amaç, varsayımlar, sınırlılıklar ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. Problem

İletişimin, toplumsal bir varlık olan insanın hayatındaki işlevi büyüktür. Duygu, düşünce, bilgi olarak en aza indirgenerek gruplanan bu kavramların insanlar arasındaki aktarım sürecinde yapılan tüm etkinlikleri iletişim başlığı altında toplanır.

İnsanlığın başlangıcından bu yana kullanılan en eski grafik anlatım ve iletişim şekli görsel dildir. Tarih öncesi dönemlerin mağara resimleri ilk örneklerdir. Zaman geçtikçe resim ve çizim ile oluşan gereksiz detaylar arındırılmıştır. Daha sonra hiyeroglif, çivi yazısı vb. farklı görsel dil araçları ortaya çıkmıştır. Çevremize ve doğaya ilişkin edinebileceğimiz her konu, çevreden gelen uyarılar, algılamamıza ilişkin bildiriler dizisine bağlıdır. Başka bir deyişle, açık bir sistem olan insan, çevreden kendisine yansıyan uyarılara karşı bütün duyu organlarıyla tam bir alıcı durumundadır (Uçar, 2004, s.16).

Yıllar boyunca her toplumda değişikliğe uğrayarak gelişen yazılı iletişim türü belli kalıplara, düzenlemelere ve kurallara bağlanmıştır. En doğru ve en etkili iletişimi sağlamaktır amacıyla çağdaş alfabeler oluşmuştur. Bu alfabeler önceki uygarlıkların dillerinden soyutlanmış şekiller olmuştur. Bu soyutlanmış şekiller görsel iletişimimizi sağlayan en etkili yoldur. Böylece görsel dilin gücü ile direkt iletişim sağlanır(Becer, 1997, s.12).

Türk Dil Kurumunca yayınlanan Toplum Bilim Terimleri Sözlüğü'nde iletişim: “Düşünce ve duyguların, bireyler, toplumsal kümeler, toplumlar arasında söz, el-kol devinimi, yazı, görüntü vb. aracılığı ile değiş tokuş edilmesini sağlayan toplumsal etkileşim sürecidir.” olarak tanımlanır (Uçar, 2004, s.16).

İnsanlar arasındaki bu alış ve verişlerin en net, simgeleşmiş ve kolaylaştırılmış yolu yazı-tipografi ile sağlanan iletişim şeklidir. Tipografi, harf biçimleriyle oluşan görsel iletişimi konu alan bir sanattır. Önceleri belirli bir baskı ve dizgi tekniğini açıklamakta kullanılan tipografi terimi günümüzde oldukça değişmiş ve genişlemiştir. Yazı karakterlerinin ve metin bloklarının tasarlanması, dizilmesi ve düzenlenmesine ilişkin bütün sanatsal çabaları ve teknolojik gelişmeleri kapsayan bir kavram haline gelmiştir (Becer, 2007, s.14). Tipografi, harflerin görsel yapıları, işaretsel anlamları, bir araya gelerek oluşturdukları bütünler (kelime,cümle, satır, sütun, paragraf, sayfa, kitap vb.) ve grafik kullanım içindeki yeri ile birbirinden ayrı düşünölemeyecek görsel sentezlerden oluşur. Tipografi bir anlamda da yazı ile sanat yapma boyutudur. Klasik tipografi anlayışı, okunabilirlik ve estetik ekseninde odaklanmış olsa da çağdaş anlamda tipografi, özellikle post modern yaklaşımla artık kendine bundan farklı hedefler belirlemiştir (Uçar, 2004, s.106).

Tipografi, Gutenberg`in geliştirdiğı bilinen basımcılık yöntemi sonrasında ortaya çıkan bir terim olduğı için, bu terimin içeriğinin en belirleyici özelliğı teknik sürece dayalıdır (Sarıkavak, 2004 s.6). Tipografi Gutenberg`in değışebilir hurufatı buluşundan bu döneme gelinceye kadar dört önemli teknik aşamadan geçerek gelişim göstermiştir. Bu aşamalardan ilki yazının ortaya çıkışından Gutenberg`in hareketli hurufat`ı bulduğu 1450`lere kadar olan kısımdır. Hareketli hurufat dizgesi 1448`den 19. yüzyılın son çeyreğine kadar olan süreçte olgunlaşmış, bulunan çeşitli baskı yöntemleri ile geliştirilmiştir (Sarıkavak, 2004, s.1). Gutenberg tarafından Avrupa`da kullanılmaya başlayan bu yer değıştirebilir metal harf kalıplarıyla yapılan yüksek baskı tekniğı, tipografi baskı olarak adlandırılmış ve tipografi terimi de bu teknikle birlikte yaygın olarak kullanılmaya başlanmıştır.

İkinci aşama ise, 1450`lerden 20. yüzyılın başına kadar olan dönemi kapsar. 1450`lerden itibaren yaklaşık dört yüz elli yıl boyunca tipografik düzenleme ve dizgi elle yapılmıştır. 18. yüzyılın sonlarına değin geçirdiğı süreçte yapısı ve oranlarıyla oynanabileceğı, geldiğı değışmez yanının `değıştirilebileceğı` ve böylelikle yeni `türevlerin` geliştirilebileceğinin bir göstergesi olmuştur. Latin yazısının yapısında ve oranlarında görölen bu `kırılma`, aynı zamanda her tasarımcıya yeni bir yazı türevi geliştirmenin ufuklarını açmıştır (Turgut, 2005, s.2).

19. yüzyılın son çeyreğinde artık toplumun gereksinimlerine cevap verebilecek daha hızlı baskı yapabilmek için çeşitli teknolojiler geliştirildi. Teknolojik gelişmeler tipografinin anlatım olanaklarını büyük ölçüde artırdı. Bu süreç tipografik gelişimin üçüncü evresinin başlamasını sağladı. 20. yüzyılda tüketime dayalı malların yoğun üretimi ve reklamcılık endüstrisinin gelişmesi sonucunda da tipografik formlarda da çeşit zenginliği görülmeye başlandı. Deneysel ve sanatsal buluşların yapıldığı tipografi alanı, dergi ve basın ilanlarından edebi yayın ve kitaplara kadar uzanan geniş bir yelpazeye yayıldı. Yazıların hızla dizilip kurşun alaşımlar halinde dökülebildiği linotipi ve monotipi gibi dizgi makineleriyle, seri baskı yapabilen presler üretildi. Teknoloji, tipografi tasarımı da büyük bir dönüşümün fitilini ateşlemiştir (Becer, 2007, s.22).

“1930’lu yıllardan 1980’li yıllara kadar geçen elli yıllık sürede tipografi klasik basımcılığın beş yüz yıllık birikimini foto dizgi ve foto düzenleme dizgeleri yoluyla dönüştürmüş, metal tipografisinin kendi sınırlılıklarının dışında bu dizgelerin yeni olasılıkları tipografinin de tasarım olanaklarını genişletmiştir. Foto dizgi ve foto düzenleme dizgelerinin klasik metal tipografisin temelinde değiştirmesi beklendiği halde bu dönüşüm kesin bir biçimde gerçekleşmemiş, ancak bu işınsal aktarım dizgelerinin bilgisayar teknolojisi ile birlikteliği sonrasında, diğer bir devrimsel değişimin yaşanmaya başlandığı 80’li yıllar boyunca, bu dönüşüm ortaya çıkmıştır” (Sarıkavak, 2004, s.9).

Son yıllarda bilgisayar teknolojisini çalışmalarında kullanmaya başlayan yeni nesil tasarımcılar da çok geçmeden işletim sistemlerinin kendilerine sunduğu font tasarımları ile yetinmemiş, masaüstü yayıncılığın olanaklarını kullanarak, bilgisayarda oluşturulan plastik öğeleri özümseyerek yeni görsel değerler dizgesini yaratmışlardır (Sarıkavak, 2005a, s.7). Artık teknoloji sayesinde foto dizgide sarf edilen maliyet ortadan kalkmış ve bunun sonucu olarak daha özgür üretimler ve tipografik çeşitlenmeler sağlanmıştır. Teknolojik gelişmeler yaygınlaştıkça, yazı karakterleri üzerinde deformasyonlara ve değişik denemelere gidilmiştir.

Günümüzde kişisel bir bilgisayarla çalışan herkesin kullanımına açık hale gelen yazı ve tipografi artık her yerde ve her ortamda karşımıza çıkmaktadır (Becer 2007, s.14). Artık yaşamın ayrılmaz bir parçası haline gelen televizyon, bilgisayar ve internette, tüm basılı medya ürünlerinde; gazetelerde, dergilerde, el ilanlarında, tüm tabelalarda, afişlerde farkına varılsa da varılmasa da yazı ve tipografi her an karşılaşılan bir kavramdır.

Yazı ve tipografi konusunda yeterli bilgiye ve yeterli estetik bakış açısına sahip olmayan tasarımcılar, ucuz ve kısa zamanda sonuç isteyen işverenleri memnun etmek amacıyla, yazı ve tipografiyi yanlış kullanabilmektedirler. Ülkemizde bu alanda ihtiyacı duyulan tasarımcılar, grafik tasarımın farklı kollarına cevap verebilecek şekilde iyi bir donanımla yüksek öğretim kurumlarından mezun olmuş, koordinasyonlu çalışmaya yatkın grafik tasarımcılardır.

Yaşadığımız elektronik çağda tipografi ile alfabetik ve rakamsal bilgi alışverişi, baskı, video, bilgisayar görüntüsü ve elektronik işaretleri kapsayacak geniş bir çerçeve içerisinde kullanılır. Tipografinin bu işlevlerinin yanı sıra, yaratıcılık ve sanat açısından toplumlarda ayırt edici kültürel özellikleri de vardır. Hat sanatı gibi çok değerli bir kültür mirasına sahip olduğumuz için bunu en iyi anlaması gereken toplumlardan biriyiz. Osmanlı'dan gelen, Arap harfleri ile yaratılmış yazı sanatının gelişimini unutmayıp; bu gelişmelerden ilham alarak, Latin abecesi ile çağdaş dünyada tipografi alanında söz sahibi olmalıyız. Yazı-tipografi alanında aşama kaydedebilmek yeterli kültürel birikime sahip, alanındaki gelişmeleri takip eden, yaratıcı ve kapasite sahibi bireyler yetiştirebilmek ancak özenle hazırlanmış yüksek öğretim programları ve üniversite donanımları ile sağlanabilir.

Bir grafik tasarım oluşturma sürecinde de tipografi ile kitle iletişimi, kültürel çağrışımları, uygulanacağı yer ve büyüklük, kullanılacak fotoğraf, illüstrasyon, tasarımda bütünlük, orantı, denge, renk gibi süreçte etkinliği olan unsurlar birbirinden ayrı düşünülemez. Üniversiteler, donanımlı bireyler yetiştirebilmek için; bu alanda yapılan çalışmaları takip eden, programlarını güncelleyebilen, aynı bölüm içinde diğer derslerle koordinasyonu sağlayabilen ortamlar olmalıdır. Bu alanda istenen nitelikte başarılı sağlayabilecek öğrenci; sanatsal bakış açısına sahip, eğitilmiş ve kültürlü, alanının gerektirdiği yenilenmeye yatkın, yeniliklerin ve gelişimlerin takipçisi olabilecek bir şekilde yetiştirilmelidir. Seçilmiş kişileri yetiştirecek ortamların, özenle hazırlanmış, performanslarını en üst seviyede fark edip gösterebilecekleri, eşit düzeyde faydalanabilecekleri ortamlar olması istenen hedeflere daha hızlı ulaşmayı sağlayacaktır.

Günümüzde bir grafik tasarım kitlelere yönelik görsel iletişim işlevini yerine getirmektedir kuşkusuz. Ancak bu işlevi yerine getirirken özgünlük, yaratıcılık da göz ardı edilmemeli bunun için deneysel çalışmalar yapılmalı; malzeme ve tekniğin olanaklarından deneysel bir süreçle yararlanmalı, rastlantıları bile dönüştürecek bir bakış geliştirilmelidir.

Böyle bir etkinlik süreci, görsel sözlüğümüzü genişletmede önemli bir açılımı sağlayabilecek, kişisel duygu ve duyarlıklarımızın yansıtılmasına olanak verebilecektir (Turgut, 2005, s.7).

1988 yılında Yurdaer Altıntaş konuyu “Her şeye rağmen özgünlük ve yaratıcılık yönü yüksek, Türkçe karakterlere sahip ve bu ülkenin kültürel özelliklerini yansıtan işler yaratan başarılı tasarımcılar yok değil fakat bu kadarı yeterli görülmemektedir. Türk grafiğini başarılı sayanlar ise, olaya çok yüzeysel yaklaşmaktadırlar. Türk tasarımcısının asıl sorunu, batılı öncülerinden uzak, kendi kişisel özelliklerini yansıtan bir Türk grafik tasarımına ulaşabilmektir. Bu konuda eğitimcilerin, tasarımcıların ve bu alanda öğrenci yetiştiren yüksek öğretim kurumlarının konuya olan tutumları önemlidir.” şeklinde ele almıştır (Altıntaş, 1988, s.18).

Zazana Licko`un Tipografi tasarımı hakkındaki “tasarım bir soruna yaklaştığımız her bir seferinde, sorun aynı olsa bile, yeni bir şeyler yaratmaktır. Geçen zamanla birlikte, süreç içinde içerik değiştiği ve anlam kaymalarında sonuçlandığı için aynı tasarım sorununu tanımlamak amacıyla farklı çözümler gereksinilir. Böylece, “aynı eski çözüm” zaman içinde sıkıcı olmaya başlar ve okur ya da izleyenin ilgisinde eksikliğe yol açar. Ek olarak, yeni teknolojiler ve ortamlar tasarımcıların ilgilenmesi için yeni sorunlar ortaya çıkarır. En başarılı deneysel yazı karakteri tasarımları sıklıkla henüz bilinmeyen bu yeni teknolojilerin yeni gereksinmelerini karşılayanlardır.” görüşünde de ifade edildiği gibi tasarımcılar değişen dünya ayak uydurmak durumundadırlar (Sarıkavak, 2005b, s.95).

Günümüzde tipografi öğretimi grafik tasarım eğitimi veren yüksek öğretim programlarında yalnızca bir ders olarak yer almakta bu alanda ayrı bir program bulunmamaktadır. Her yıl bu bölümlerden mezun olan bireyler grafik tasarım eğitimi vermek üzere eğitim kurumlarında veya grafik tasarımcı olarak ajanslarda çalışarak grafik ürünlerle toplum iletişimine katkıda bulunmaktadır.

Grafik tasarım alanında Türkiye`de her sene birçok mezun verilmesine karşın usta çırak ilişkisi ile ya da bu alana ilgileri olduğundan dolayı bilgisayarlı grafik alanında kendisini yetiştirmiş kişilerin ürünleri ile caddelerde, sokaklarda, mağazalarda amacına uygun olmayan grafik öğeleri ile karşılaşmaktayız. Bu kirliliklerin azımsanmayacak bir bölümü yazı-tipografi ile ilgili kaygı ve bilgi eksikliklerden meydana gelmektedir.

Hızla gelişen ve değişen dünyaya ayak uydurmak, gelişmeleri takip etmek kolay olmamaktadır; buna ayak uydurabilmeyi başaranlar eğitilmiş bireylerdir. Herkesin gelişimden en kısa sürede haberdar olduğu internet çağında, eğitim daha da önem kazanmış ve eğitilmiş insan vazgeçilmez bir hale gelmiştir. Böyle bir çağda yazının bir sanat olduğunu algılamamız ve onu, en güzel, en estetik şekilde grafik tasarım öğeleri haline getirmek için çaba sarf etmemiz ve bir yandan da işlevini ortaya koymamız zorunluluktur. Bu zorunlulukta grafik eğitimi veren fakültelere çok iş düşmektedir. Programlar, hem kendi kültürlerinden getirdikleri yazı tasarımına, hem de çağın gereği olan teknolojik gelişimlere uzak kalmadan öğrenci yetiştirebilecek biçimde düzenlenmelidir.

Grafik eğitim ve öğretimi vermeyi amaçlayan bölümler, yazı ve tipografi derslerindeki yöntem, teknik ve derslerde kullanılan atölye ortamına, derslerin içeriğine ve öğrencilerin çeşitli nedenlerle bu derslere olan olumsuz tutumlarına bağlı olarak gereken kazanımları edindiremeyebilmektedir. Yüksek öğretim kurumlarının grafik bölümlerinde bulunan yazı ve tipografi derslerinin, durumunu ortaya koyacak nitelikte bir araştırmanın, daha önce yapılmamış olması, yazı ve tipografi derslerinin durumunu ortaya koyma ihtiyacını doğurmuştur.

Bu çalışmada, farklı yüksek öğretim kurumlarının programlarında yer alan yazı ve tipografi derslerinde kullanılan tekniğe, yöntem, ortama, içeriğe ve öğrencilerin bu derslere olan ilgilerine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri ortaya koyulmuş ve değerlendirilmesi yapılmıştır.

1.2 Amaç

Bu araştırmanın genel amacı, grafik tasarım eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarındaki dersleri öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri ile değerlendirmektir. Bu genel amaca ulaşabilmek için aşağıdaki alt amaçlara yanıt aranmaya çalışılmıştır.

Alt Amaçlar

1. Yazı ve Tipografi derslerindeki yöntem, teknik ve ortama ilişkin;
 - a) Öğrenci görüşleri nelerdir?
 - b) Öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
 - c) Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
2. Yazı ve Tipografi derslerinin içeriğine ilişkin;
 - a) Öğrenci görüşleri nelerdir?
 - b) Öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
 - c) Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Yazı ve Tipografi dersine olan öğrenci ilgisine ilişkin;
 - a) Öğrenci görüşleri nelerdir?
 - b) Öğretim elemanı görüşleri nelerdir?
 - c) Öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğretim elemanlarının yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesi donanımı hakkındaki görüşleri;
 - a) Bilkent Üniversitesi'nde nasıldır?
 - b) Gazi Üniversitesi'nde nasıldır?
 - c) Hacettepe Üniversitesi'nde nasıldır?
 - d) Başkent Üniversitesi'nde nasıldır?

1.3 Önem

Araştırma ile toplanan verilerin, özellikle;

1. Yüksek öğretim kurumlarındaki Yazı ve Tipografi dersleri üzerinde düşünme, tartışma sağlayacağı ve yeni araştırma olanağı yaratacağı,
2. Yüksek öğretim kurumlarının Yazı ve Tipografi derslerine yönelik program geliştirme çalışmalarında yol gösterici olabileceği,

3.Grafik tasarım ile ilgili tüm kurum, kuruluş ve kişilerin alanla ilgili bilgi edinmeleri yönünde rehberlik edeceği umulmaktadır.

1.4 Varsayımlar

Bu araştırma aşağıdaki varsayımlara bağlı kalınarak yapılmıştır.

1. Öğretim elemanları ve öğrencilerin ankete doğru ve içten cevap vermişlerdir.

1.5 Sınırlılıklar

1. Bu araştırma grafik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında yazı ve tipografi dersleri ile sınırlıdır. Bu kurumlardaki diğer dersler araştırmanın kapsamı dışındadır.

2. Bu araştırma Ankara ilinde bulunan ikisi Güzel Sanatlar Fakültesi, ikisi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi olmak üzere toplam dört üniversite ile; bu fakültelerin Grafik, Grafik Tasarım, Görsel İletişim Tasarımı, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümleri ile sınırlıdır.

3. Bu araştırma, 2008-2009 öğretim yılında yazı ve tipografi derslerini almış öğrenciler ile bu kurumlarda görevli olan öğretim elemanlarıyla sınırlıdır.

1.6 Tanımlar

Çalışmanın bu bölümünde çalışma sırasında sıklıkla kullanılan bazı kavramların ne anlamda kullanıldığı belirtilmiştir.

YAZI: “Duygu, ve düşüncelerin başkalarına aktarılmak üzere herhangi bir madde üzerine çizilerek ya da kazınarak oluşturulan şekil ve işaretlerin tamamıdır” (Uslay, 1989 s.5).

TIPOGRAFI: Tipografi harf biçimleri ve onların işaretsel anlamları arasındaki ilişkiyi temel alan bir sanattır.

“Tipografi; harf, sözcük ve satırlarla ve boşluklama için gereksinen diğer öğelerle, belirlenmiş bir sayfa üzerine yapılan görsel ve işlevsel düzenlemelerdir” (Sarıkavak, 1997 s.1).

DERS TANIMI: Üniversitelerde okutulan derslerin içerik tanımlarıdır.

2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Araştırmanın oluşturulmasında literatür bilgilerinden yararlanmak için çeşitli kurum ve kuruluşların kütüphanelerine ulaşılmış, konuyla ilgili sempozyum kongre tebliğleri, makaleler ve kitaplar incelenmiştir. YÖK dökümantasyon merkezinde konu ile ilgili yapılmış araştırmalar taranmış, bu taramalar sonucunda yazı ve tipografi eğitimi ile ilgili araştırmaların sınırlı sayıda olduğu görülmüştür. Yazı-Tipografi ve yazı-tipografi dersleri ile ilgili aşağıda kısaca açıklanan çalışmalara ulaşılmıştır.

Özdemir, S. (2008); “Grafik Eğitimi Veren Ortaöğretim Kurumlarında Yazı-Tipografi Dersinin Önemi ve Karşılaşılan Sorunlar” konulu araştırmada grafik eğitimi veren ortaöğretim kurumlarında yazı-tipografi dersinin öğrenci görüşlerinde göre önemi ve dersin öğretiminde karşılaşılan sorunları saptanmıştır. Ankara’da Grafik eğitimi veren on bir ortaöğretim kurumu ile bu kurumlarda yazı-tipografi dersi verilen öğrenciler ve derse giren öğretim elemanları örneklem olarak belirlenmiştir. Bu araştırmada veri toplama tekniği olarak anket geliştirilmiştir. Anket 14 öğretim elemanları ve 204 öğrenciye uygulanmıştır. Anket sonucunda elde edilen bilgilerin frekans ve yüzde değerleri tablolar halinde yer almaktadır. Bu araştırmanın sonucunda, grafik eğitimi verilen kurumlarda fiziki ortam ve araç-gereç sıkıntısı yaşandığı tespit edilmiştir. Yazı-tipografi derslerinde kullanılan araç gerecin ve derslerin içeriğinin teknolojinin ve sektörün gelişimine paralel olmadığı ortaya çıkmıştır. Dersin işlenişinde süre ve modül içeriklerinin yetersiz olduğu ve bazı kurumlarda ortak alan dersi olmasına rağmen öğretim programı kapsamına alınmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Güz, M. (2005); “İnteraktif Ortamda Tipografi Eğitimi ve Değerlendirilmesi” konulu araştırmada üniversite düzeyinde okuyan grafik bölümü öğrencilerinin tipografi dersi öğretim programlarının ve programın içinde yer alan konuların interaktif ortamdaki boyutu hakkında doğrudan öğrenci görüşleri alınmıştır. Ankara’da bulunan ve interaktif eğitim programlarını uygulayan üniversiteler evreni, Güzel Sanatlar ve Eğitim Fakültelerinde okuyan öğrenciler örneklemini oluşturmuştur. İnternet üzerinden 100 den fazla öğrenciye uygulanan anket verilerinin maddeye ait yüzde dağılımları bulunmuştur.

Araştırmaya katılan öğrencilerin neredeyse tamamının yüz yüze eğitimin yetersiz olduğu ve arttırılması gerektiği görüşleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin konuya ait tüm uygulamaları ders saatleri içerisinde yapamadıkları belirlenmiştir.

Özkan, N. (2001); “1950 Sonrası Türkiye’deki Tipografik Tasarımın Gelişimine Genel Bir Bakış” konulu araştırmada, Türkiye’deki tipografinin 1950-1980 yılları arasındaki dönemin sosyo-ekonomik koşulları ile genel tipografik özelliklerine yer verilmiştir. Ülkenin değişen sosyal ve siyasal koşulları içinde ekonomide ve baskı tekniklerinde görülen değişimler, dünyadaki sanat ve tasarım akımları ile bunların ülkemizdeki yansımaları üzerinde durulmuştur. 1980 lerden sonra oluşan yeni iletişim ortamı, teknolojik gelişmeler ile birlikte değişen teknikler ve post-modern eğilimlerin Türk tasarımına olan etkileri irdelenmiştir. Önde gelen Türk tasarımcıları ve tasarım örneklerine yer verilmiştir.

Kaygusuz, A. (2001); “Meslek Liselerinin Matbaa ve Grafik Bölümlerinde Tipografi Eğitiminin Niteliği ve Öğretme Yöntemlerinin İncelenmesi ve Öneriler” konulu araştırmada meslek liselerindeki matbaa ve grafik bölümlerinde tipografi eğitimi ile ilgili temel bilgiler ve terminolojik açıklamalar ile Milli Eğitim Bakanlığı’nın hazırlamış olduğu müfredat programı ile bu açıklamaların ne kadar örtüştüğü ortaya konulmuştur. Matbaa ve grafik bölümü öğrencilerine bir bilgi ölçüm anketi uygulanmıştır. Bu ankete göre okullarda verilen temel tipografik bilgilerin ne derecede olduğu ve yeterliliği gibi sorular yanıtlanmıştır. Bu araştırmaya göre maddi imkansızlıkların ortadan kaldırılması gerektiği böylece eğitim malzemelerinin arttırılması ve tipografi konusunda hem teorik yayınların geliştirilmesi hem de tipografinin benimsetilmesi gerekmektedir sonucuna varılmıştır.

Selamet, S. (1998); “Tarihsel Gelişim Süreçleri, Anatomik Yapıları, Stilistik Özellikleri, Kullanım Amaçları ve Taşıdıkları İmajlar Göz Önünde Bulundurularak Yazı Karakterlerinin Sınıflandırılması.” konulu araştırmada yazı karakterleri, tarihsel gelişim süreçleri, anatomik yapıları, stilistik özellikleri, taşıdıkları imaj ve sahip oldukları grafik ses göz önünde bulundurularak sınıflanmıştır. Türler içinde yer alan alt gruplar oluşturulmuş, yazı karakterlerinin çoğunlukla anatomik yapılardan kaynaklanan teknik ve görsel avantajlarına değinilmiştir.

Yeşilyurt, N. (1995); “Tipografinin Görsel ve İşlevsel Olarak İncelenmesi” konulu araştırmada birinci bölümde yazı ve tipografinin yazının bulunuşundan itibaren geçirdiği süreç 20. Yüzyıl tipografisine kadar dört dönem halinde incelenmiştir. İkinci bölümde, harflerin anatomik yapıları ve bu yapılara göre tanımlanması, sınıflandırılması incelenmiştir. Tezin üçüncü bölümünde, tipografik söz dizimi ve iletişim konuları hakkındaki tanımlamalara ve bilgilere yer verilmiştir. Dördüncü bölümde, okunabilirlik ve algılanabilirlik açısından tipografi kullanımları ile ilgili örneklerle birlikte irdelenmiştir. Tezin beşinci bölümünde ise yazı karakterleri tarihsel sırası ile incelenmiştir.

Erden, M.Ç. (1994); “Tipografik Tasarım ve Uygulamaların İrdelenmesi” konulu araştırmada tipografik tasarım ve tasarım uygulamaları irdelenmiştir. Tipografinin temel elemanları olan yazı formları ve alfabenin doğuşuna kadar yazının uygulanış biçimleri ve iletişim sistematığının gelişimi daha sonra Latin Alfabesinin formsal ve alfabetik gelişimi incelenmiştir. Baskı yazılarıyla tipografinin başlangıcından itibaren tipografik gelişim süreçleri incelenerek, bunların günümüz tipografisine etkilerinin belirlenmesine çalışılmıştır. Çağımızdaki baskı yazıları, dizgi ve tipografik tasarımın kuralları, nitelikleri ve bunlarla ilgili tanımlar irdelenerek sonuçlara varılmıştır.

Konu ile ilgili yapılmış araştırmalarda, Yazı ve tipografi eğitimine S. Özdemir’in (2008) “Grafik Eğitimi Veren Ortaöğretim Kurumlarında Yazı-Tipografi Dersinin Önemi ve Karşılaşılan Sorunlar” konulu araştırmasında ve A. Kaygusuz’un (2001) “Meslek Liselerinin Matbaa ve Grafik Bölümlerinde Tipografi Eğitiminin Niteliği ve Öğretim Yöntemlerinin İncelenmesi ve Öneriler” konulu araştırmasında yer verilmiştir. Yüksek öğretim kurumlarındaki yazı-tipografi eğitimi ile ilgili daha önce yapılmış bir araştırmaya rastlanmamıştır.

3. KAVRAMSAL ÇERÇEVE

3.1. Eğitimin Tanımı

Eğitim, bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir (Ertürk, 1994, s.12).

Eğitimin kasıtlı olması eğitimin hedeflerini öne çıkarır. Hedef, bireyde bulunmasını istediğimiz eğitim yoluyla kazandırılabilir nitelikteki istendik özelliklerdir. İstenilen niteliklerde donanmış birey yetiştirmek, planlı eğitime ağırlık verme, genel anlamı ile bir programı gerektirmektedir. Bireyde geliştirilmesi planlanan davranışlar eğitim programları ile sağlanabilir (Bilen, 1996, s.11).

Eğitim, herhangi bir konu hakkında edinilen birikimin bir hedefe yönelik olarak bireyin tutum ve davranışlarında değişim sağlamak amacıyla aktarılması sürecidir. Eğitimde aktarılan konu etik veya etik dışı, legal veya illegal, direkt veya dolaylı olabilir. Eğitim olabilmesi için belirlenen hedefe yönelik bir dizi uğraş olması önemlidir.

İçinde bulunduğumuz bilimsel ve elektronik çağda her olgu gibi eğitimde değişmekte, hatta yeni yönelimler ve amaçlarla, yeni yöntemler ve ihtiyaçlarla değişime zorlanmaktadır. Bilgiye sahip olan değil, bilgiye en hızlı ve en güvenilir şekilde ulaşabilen ve hayata geçirip kullanabilen bireyler bu yeni sistem içerisinde varlıklarını koruyabilmektedirler. Böyle bir ortam, eğitim veren kurumları sürekli bir arayışa itmekte, eğitim ortamları, eğitim programları ve kullanılan yöntem-teknikler, araç-gereçler bu sisteme entegre olabilecek bireyler yetiştirmek amacıyla düzenlenmektedir.

Günümüzde yeni düşüncelerin ortaya çıkmasıyla öğrenmenin daha faydalı olması için yeni metotlar denenmektedir. Web tabanlı eğitim, uzaktan eğitim, interaktif eğitim gibi kavramlar, bilgisayar ortamında hazırlanmış eğitim nesneleri hayatımıza girmiştir. Amaç, en ucuz ve en etkili öğretme-öğrenme yöntemlerini kullanmaktır. Belirlenen öğrenme

hedefine bireyi hızlı, doğru ve ucuz şekilde ulaştıracak değişimler için bu konuda yapılan araştırmalar devam etmektedir. Bu hızlı değişim eğitim ortamını, öğrenciyi ve öğretmenleri de değişime yöneltmiş ve yöneltmeye devam edecektir.

3.2. Grafik Sanatının Tanımı ve Grafik Eğitimi

Grafik yunanca bir sözcük olup “grafikos” dan gelmektedir. Türkçe karşılığı yazmak, çizmek, işaret ve desen anlamına gelir (Erkmen, 1983, s.91).

Grafik terimi 20.yüzyılda metal kalıplara yazılarak veya oyularak oluşturulan ve daha sonra çoğaltılmak üzere basılan görseller için kullanılmıştır. Teknolojinin gelişmesiyle sadece basılı malzemeler için değil, görsel olan tüm malzemelerin tasarımını kapsamına almıştır. Grafik günümüzde, sanatçının elinden özgün biçimleri ile çıkan ya da özgün çoğaltımla elde edilen eserin, bilgi iletmek, kitle iletişimine katkıda bulunmak adına görsel estetiği olan çizgi, resim yazı ve bunlar gibi tüm görsel öğeleri düzenleyen bir sanat dalıdır. Biçimle, renkle, düzenle ve yazıyla ilgili her konu grafik sanatının uygulama alanı içerisindedir.

Aktarılmak istenen mesajı açık, anlaşılır, farklı ve estetik yollarla ifade etmenin görsel yollarla sunumu grafik sanatının başlıca amacıdır. Modern çağda insanların iletişim adına olan tüm etkinlikleri grafik sanatı yoluyla iletişim kurabilme yeteneklerine bağlıdır. Sözcük olarak grafik, düşünceyi ve duyguyu, iki boyutlu her türlü görsel materyal ile iki veya üç boyutlu alanlarda temsil edecek sunuşlardır. Bu konuda pek çok tanım yapılmıştır. Bir tanımda; “ çizme, boyama, baskı resim ve çeşitli resim teknikleri ile tasvir etme; çizgi ile yapılan muhtelif şekil, resim ya da eşyayı çizgi ve resimle götürme” olarak tanımlanır. Bir başka tanımda ise; “ resim ve fotoğraf yolu ile yapılan tüm iletişim araçlarına verilen isim; bir diğerinde ise “görsel semboller ve fotoğraflarla mesaj toplama ve aktarma yöntemi olarak tanımlanmıştır (Sezgin, 1990, s.12).

Grafik sanatlar plastik sanatlar içerisinde yer almasına karşın, işlevsellik açısından tüm sanat dallarından farklılıklarıyla ortaya çıkar. Soyut olmasına rağmen ekonomik özelliği de vardır. Grafik ürünler, çoğaltmaya dayalı olduğu için kitlelere diğer plastik sanatlarla oranla daha çok hitap etmektedir. (Tepecik, 2002, s.17) Daha açık bir deyişle bir

grafik sanatı ürünü yalnız estetik bir işleve sahip olmayacak, onun ötesinde somut bir kullanım alanında da işe yarar nitelikte olacaktır (Sözen, 1996, s.93).

Çağdaş iletişim ortamlarında, grafiğin insan yaşamının bir parçası olduğunu görmemek olanaksız gibi görünmektedir. Nerede ise her türlü insan etkinliğinin bir parçasıdır. Kullanılan aracın üzerindeki işaret ve renklerden resim ve afişlere basılı yasalardan, ilanlardan magazinlere, yazılı şiirlerden bilimsel kitaplara, fotoğraftan televizyona, karikatürden canlandırmaya (Animasyon) sinemaya, her türlü ürünün tanıtımı ve ambalajına, sinemadan vitrinlere kısacası bütün yaşam alanının büyük bölümü içinde toplumsal, kültürel ekonomik ve psikolojik ihtiyaçların hepsini içinde bulunduran grafik alanı evrensel boyuttadır (Ersöz, 1993, s.7).

Türk Grafik Sanatında eğitimin akademik anlamda başlaması ancak Cumhuriyet'in ilanından sonralara denk gelmektedir. Yabancı eğitimcilerden ABD'li Eğitim Felsefeci John Dewey, 1924 yılında Türkiye'de bir süre kalarak eğitim sistemi hakkında rapor hazırlamıştır. Bu raporda John Dewey, Türk gençlerinde sanatsal yeteneklerinin güçlü olduğunu, bunların iyi eğitilmeleri halinde güzel sanatlar kültürüne yapacakları katkının, ülkenin uygarlık düzeyinin belirlenmesinde yaratacağı etkiyi vurgulamaktadır (Özsoy, 1998, s.59).

Türkiye'de grafik tasarım eğitime ilk kez 1933 yılında Güzel Sanatlar Akademisi'nde Mithat Özer öncülüğünde açılan afiş atölyesinde başlanmıştır. Sanat eğitimi resim, heykel ve mimarlık gibi geleneksel sanat dallarında yoğunlaşan, Güzel Sanatlar Akademisi'ne bir alternatif olarak 1957 yılında Devlet Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu, endüstriyel sanatlar ve tasarım alanında öğrenim görmüş uzmanlar yetiştirmek amacı ile açılmıştır. Okulun kuruluş aşamasında birçok Alman öğretim üyesi görev almış ve Türkiye'nin gereksinimleri doğrultusunda; grafik, iç mimari, tekstil, seramik ve dekoratif resim olmak üzere beş ayrı alanda eğitim ve öğretime başlanmıştı. 1982 yılında uygulamaya konulan Yüksek Öğrenim Kanunu ile güzel sanatlar ve tasarım dallarında eğitim veren Güzel Sanatlar Akademisi ve Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu üniversite statüsüne alınmış ve Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi adını almıştır. Tatbiki Güzel Sanatlar Yüksek Okulu ise Marmara Üniversitesi'ne bağlı bir Güzel Sanatlar Fakültesi haline dönüşmüştür (Becer, 1999, s.114).

1982 yılında Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesine dönüşen kurumda; resim, grafik, heykel, seramik, tiyatro ve sahne sanatları, sinema ve televizyon, fotoğraf, tekstil, Türk el sanatları bölümlerinde eğitim verilmektedir. Günümüzde kurumun; Sinema ve TV, Geleneksel Türk El Sanatları (Cilt, Çini, Halı, Kilim, Kumaş, Desenleri, Hat, Tezhip Anasanat Dalları), Resim, Heykel, Sahne Dekorları ve Kostüm, Fotoğraf, Seramik, Grafik, Tekstil Bölümleri bulunmaktadır. Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesinin öğrenci kaynakları, benzer fakültelerde olduğu gibi lise çıkışlılardır. Sinema ve TV bölümüne merkezi yerleştirmeye, bunun dışındaki tüm bölümlere belirlenen ÖSS taban puanıyla özel yetenek sınav sonuçlarına göre öğrenci kabul edilmektedir.

Günümüzde Mimar Sinan Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi'nde içinde bulunduğu birçok üniversite ve Güzel Sanatlar Fakültesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakülteleri, Mesleki Eğitim Fakülteleri ve Eğitim Fakülteleri'nin de dahil olduğu birçok fakülte; “Grafik Bölümü, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümü, Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Grafik Tasarım Bölümü” gibi birçok farklı bölüm adı altında grafik tasarımcısı ve grafik tasarım eğitimcisi yetiştirmek üzere eğitim ve öğretim vermektedir.

Üniversiteler çağdaş bir eğitim ve tasarım anlayışını takip etmeye çalışarak ve ülkemiz ihtiyaçlarına öncelik vererek, son yıllarda köklü değişimlere sahne olan reklamcılık ve iletişim sektörlerinde görsel dünyanın ve iletişimin her boyutunda söz sahibi olabilen ülke ve dünya kültürüne sanat ve tasarım alanında katkıda bulunacak çağdaş bireyler yetiştirme hedefleri ile çalışmalarını sürdürmektedirler.

Eğitimin ilk yılında grafik tasarımın ve güzel sanatların temel unsurları ve ilkeleri öğretilmektedir. Eğitimin ikinci yarısında amaç, öğrencinin görsel anlatım dilini öğrenip, kullanmasını sağlamaktır. Üçüncü ve dördüncü yıllarda da öğrencilere birer sömestrlik projeler kapsamında, bir ürün tanıtımı, bir kültürel etkinlik veya hizmet sektöründen bir konu, bir reklam kampanyası veya gündemdeki bir tasarım konusu verilmektedir. Öğrencinin bilgi, yaratıcılık ve becerilerini katarak, görsel dili doğru ve etkili bir biçimde kullanacakları çalışmaların gerçekleştirilmeleri amaçlanmaktadır. Bu projelerde amblem, logotype, basılı malzeme(antetli kağıt, zarf, kartvizit vb.) gazete ve dergi ilanı, billboard,

afiş, pankart, broşür, ambalaj, katalog, kitap ve dergi tarsımı gibi grafik tasarımın tüm unsurları tek tek taslaklar yapıp, orijinalleri hazırlanarak uygulanmaktadır. Bu dönemde ayrıca illüstrasyon, fotoğraf ve özgün baskı gibi grafik tarsım dilinin dallarından birini seçerek, uzmanlaşma çalışmaları da yapılmaktadır (Işingör, 1986, s.129).

2002-2003 öğretim yılında eğitim veren güzel sanatlar fakültelerinin sayısı 22'ye ulaşmıştır. Fakültelerin alacakları öğrenci sayısı, sınav dönemlerinde açıklanmaktadır. 2000'li yıllarda, her üniversiteye bağlı bir güzel sanatlar fakültesi bulunması eğilimi gelişmiştir. Buna bağlı olarak, sayıca artan kurumların niteliğinin de geliştirilmesi sorumluluğu ortaya çıkmaktadır.

Grafik programlarından başarı ile mezun olan öğrencilerin, düşünceleri grafik ve imge kullanımı ile basılı ve/veya dijital ortamda görsel olarak etkili bir biçimde ifade edebilen, her türlü görsel tasarım problemini çözebilecek bireyler olması önemlidir. Çağın gerektirdiği gelişmiş donanımı yetkin şekilde kullanabilen, zengin dünya görüşüne sahip, yaratıcı, okuyan, araştıran, yeniliklere açık, duyarlı ve yalnızca günümüz tasarım dünyasının bir parçası olan değil, o dünyaya olabildiğince yön veren, onu sorgulayan, dönüştüren kişiler olması beklenmektedir.

3.3. Yazı ve Tipografi Kavramları

3.3.1. Yazının Tanımı ve Önemi

İnsanlık, çağlar boyunca kendi yaşamını kolaylaştırmak için yaptıklarının yanı sıra, ürettiği bilgileri korumak amacıyla abeceleri geliştirmiştir; çünkü yazı, düşüncenin ve bilginin görünür biçimidir ve zaman içinde bilgiye dönüştürülmüştür (Sarıkavak, 2003, s.130). Yazı, duygu ve düşüncelerin başkalarına aktarılmak üzere herhangi bir madde üzerine çizilerek ya da kazınarak oluşturulan şekil ve işaretlerin tamamına denir (Uslay, 1989, s.5).

İlk çağlardan beri insanlar, iletişim kurma çabası içinde olmuş; bu nedenle ilk olarak primitif resimlerle anlaşıma yoluna gitmiştir. Zor ve emek isteyen bu iletişim yöntemi, anlatılmak isteneni net bir ifade ile yansıtamadığı için ortak ve basit kullanım

olanağı sağlayacak resimsel öğelerden türetilmiş simgelere, daha sonraları da sesi ifade eden soyut simgelere geçilmiştir. Her toplum kendi kültürünü de yansıtarak bu simgeleri geliştirmiş ve şimdiki haline getirmiştir.

Yazı insanların duygu, düşünce ve isteklerini net ve ortak bir dille başkalarına aktarabilmeleri için bir zorunluluktur. Değerlerin aktarılması, evrensel bir paylaşım ve gelişim süreci oluşturulması, geçmişten günümüze aktarımların var olması bakımından yeri farklı bir iletişim yöntemi ile doldurulamayacak kadar özeldir. Yazı kalıcılığın başlangıcıdır. Uçup gidecek kültürlerin, fikir ve düşüncelerin, olayların kısacası varoluşa dair her şeyin kalıcı olmasını sağlayan tarihin başlangıcı ve en önemli değeridir.

3.3.2. Yazının Evrimi

Sözle uçup gidecek bir dili yazılı bir şekilde oluşturabilmenin en eski yolu görsel iletişimden yararlanmak olmuştur. Bugün kullandığımız alfabenin kökeni Ön Asya'da iki büyük kültür olan Mısır ve Mezopotamya uygarlıklarındaki yazı gelişimine ve büyük bir olasılıkla bu yazı gelişimlerinden etkilendiği kabul edilen Kuzey Sami yazılarına ve bunlardan çıkan Fenike alfabesine bağlanır.

Salt resimle başlayan bildirişim sistemi binlerce yıl sonra, önce “Resimsel Simgelerle”(Pictorial Symbols) ardından salt simgelere dönüştü. M.Ö. 4000 yıllarında Sümerler iletişimi, toprak tabletler üzerine kazıdıkları 2000 dolayında resimsel simgelerden oluşan bir sistemle sağlıyorlardı. 2000 yıl sonra Mısır'da 24 işaretten oluşan bir sistem kullanmaya başladılar ve bu sayede insanoğlu resimler yerine yazılım sistemleri geliştirip, kullandığı fonetik dili tanımlanabilir hale getirdiler (Uçar, 2004, s.73). Böylece tarihe M.Ö. 3000'de yazıyı ilk bulan toplum olarak adlarını yazdırdılar.

Şekil 1. Sümerlere ait yazılı tablet

Mezopotamya uygarlığının kurucuları olan Sümerler ilk yazı sistemini geliştiren toplumdur. Sümer dilinin kökeni tam olarak bilinmemektedir ama IV. Uruk döneminde bulunduğu sanılan "Çivi yazısı" insanlık tarihinin dönüm noktalarından biri olarak kabul edilmektedir. Çivi yazısının gelişimindeki ilk basamak, piktogramlardır. Piktogramlar, bir kavram ya da sözcüğü temsil eden ve resim özelliği taşıyan simgelerdir. Bunlar önce tablet haline getirilmiş ıslak kil yüzeyine "stylus" adı verilen kamışlarla çiziliyor, bu kil daha sonra kurutularak ya da fırınlarda pişirilerek kalıcı hale getiriliyordu. İ.Ö. 2500 yıllarında geliştirilen üçgen uçlu styluslarla kil yüzeyine bastırarak elde edilen imgeler daha soyut bir işaretleme sistemi oluşturdular.

Böylelikle resme dayalı piktogramlarda çivi yazısı adı verilen soyut simgelere dönüştü. Bu simgeler zamanla düşünceleri (ideogram) ve sesleri (fonogram) ifade edecek bir düzeye ulaştılar. Çivi yazısı genellikle tapınak raporlarının tutulmasında kullanılmıştır. Yazının bulunması, Sümer bir bilgi patlamasına yol açmış, sözleşmeler, edebi, bilimsel ve edebi yapıtlar kil tabletler üzerine kaydedilmiş, kütüphaneler kurulmuştur. Tarihteki ünlü "Hammurabi Kanunları" da (İ.Ö 1930-1880) taş üzerine çivi yazısı ile yazılmıştır (Becer, 1999, s.85).

Yazı Mısır'da başka hiçbir uygarlık bağlantısı olmayan bir sisteme sahip Hiyeroglif görülmektedir. Eski Mısır'da yazı işlevi gören ve resim özelliği taşıyan simgelere Hiyeroglif (Tanrı'nın Sözlery) adı verilmektedir (Becer, 1999, s.86).

Şekil 2. Mısır Hiyeroglif Yazısı

Nil Vadisi'nde yapılan araştırmalar hiyeroglif yazının anası olan Mısır piktografilerini ortaya çıkarmıştır. M.Ö. 3200 yıllarında şehir devletleri kurarak, otuz iki firavun ailesinin yönetiminde, büyük Mısır uygarlığını yaratan halkın, bu resim yazıların yaratıcısı olduğu anlaşılmıştır. Resim-yazıların en karakteristik özellikleri olan Mısır hiyeroglifleri, doğadan alınmış herhangi bir şeklin çizimidir. Resim yazılar ise bu şekillerin yan yana gelmesi ile oluşur (Munis, 1971, s.7).

Resim-yazıların şekilleri zamanla sadeleşmiş, kolay ve çabuk çizilen resimler haline gelmeleri, daha çok yazı karakteri kazanmalarını sağlamıştır. Bu aşama hece yazısına yaklaşan son basamaktır. Bazı hecelerdeki seslerinde ayrı ayrı yazıldığı olmuştur. Zamanla kullanılan bu biçimler, sözcük anlamından ayrılarak anlattıkları eşya ve işin ilk sesinin yerini tutmaya başladılar (Uslay, 1989, s.5).

Mısır hiyerogliflerinde 700'e yakın simge vardı ve gelişme sürecinde 75 çift sesli fonogram oluştu. Bunlardan 50'si sık kullanılıyordu ve önceleri 24 daha sonraları 30'a çıkan tek ünsüzlü fonogramlar ise hiyeroglif yazının temellerini oluşturdu. Bunlar basit değişmezlik gösteren simgelerle belirlenmiş ve simgenin adından kaynaklanan tek ünsüzlerdi. Bu durum uzmanları “ Mısır'lıların dünyanın en eski alfabesine sahip oldukları şeklinde düşündürmüştür. Ancak onlar, bu fonetik oluşumu hiçbir zaman bir alfabe gibi kullanmamışlardır. Yazı Mısırdaki katiplerin elindeydi. Günümüz grafik tasarımcılarının ve yayıncılarının ataları katipler, tarih içinde önemli bir sıfat olarak yer almışlardır. Mısır hiyeroglif yazısı son derece karmaşıktı. Yazıcı adı verilen kimseler okumak ve yazmak için özel olarak eğitilmişlerdi. Bu becerileri onlara güç ve saygınlık kazandırıyorlardı. Yazıcılar tapınaklarda ya da devlet yönetiminde iyi işlere girebiliyorlardı.

Mısır hiyeroglifleri, resim yazılarından ideogramlara (büyük ölçüde soyut fikir ifade eden işaretler; ancak bu işaretlerde ses değeri taşıyan izlerde görülebilir.) ve oradan da fonogramlara doğru gelişti (Uçar, 2004, s.25). Bu gelişimlere karşı, doğu Akdeniz kıyılarında Ugarit şehrini kurmuş olan Ön-Türk kökenli kültür çivi yazısını basite indirgeyerek ilk harfe dayalı abeceyi geliştirmiştir. Tüm bu çalışmalar temel düzeyde basit bir iletişimi sağlayabiliyordu; ancak özlenen asıl hedef kolayca öğrenilebilen ve akılda kalıcılığı yüksek olan sese dönüştürülebilen ve okunabilen evrensel bir yazı dili oluşturmaktır.

Fenike Alfabeti'nin Batı'daki ilk kullanıcısı Yunanlılar olmuştur. Onların Sami kökenli Fenikeliler'den aldıkları ve geliştirdikleri alfabe, bugün kullandığımız Latin Alfabeti'nin başlangıcı sayılırdı (Erden, 1994: 24). Fenikelilerin M.Ö. 1500 lerde yaptıkları tam bir devrimdi. O zamana kadarki tüm örneklerden farklı olarak Fenikeliler, kavramları resimselleştirerek bunlardan yazı oluşturmak yerinde, seslere işaretler yaratıp bunların dizinleri ile sözcükleri yazarak imlemeye başladılar. Bu gelişme o zamana kadar ayrı bir sınıfın egemenliğinde olan yazma eylemini, tüm insanlığın ortak hizmetine sunma adına en önemli gelişme ve insanlığın en önemli buluşlarından biri haline getirmiştir (Uçar, 2004, s.97).

Kate Clair, *Typographic Workbook* adlı eserinde yazının sürecini şöyle özetler. Çok açık şekilde görülmektedir ki, yazma ve kayıt tutma bilincinin gelişimi, bu kültürleri hızlı bir şekilde geliştirmiş, güçlü ve organize topluluklar haline dönüşmelerini sağlamıştır. Bu sayede farklı coğrafyalar, aynı gelişimi sağlayan toplumlar adalet, devlet yönetimi, tarih, edebiyat, felsefe, tıp, eczacılık ve din konularında büyük ilerleme kaydetmişlerdir (Uçar, 2004, s.72).

Mısır ve Mezopotamya'da başlayarak yaklaşık 4500 yıl süren elle yazma uygulaması, doğal olarak daima gelişen insanlık kültürünün gereksinimlerini yeterince karşılayamamıştır. Bu nedenle de yine çok eski çağlardan başlayarak insanlar daha pratik ve çoğaltmaya olanak sağlayacak yöntemler aramışlardır.

İlk denemeler M.S. 2. Yy'ın sonlarında Çin'de görülür. O tarihte Çinliler kağıdı bulmuş ve çok eski çağlardan beri mürekkebin temel formülünü ve oymacılık sanatını biliyorlardı. Klasik Budacı metinler, önce mermer levhalar oyularak işleniyor, sonra bu

plakaya ıslak kağıt bastırılarak yazıların kabartma olarak kağıda geçmesi sağlanıyor ve daha sonra da kabartma harf formları mürekkepleniyordu. 6. Yy`da Çin`de, mermer levha tekniğinin yerini ahşap oyma baskı tekniği aldı. 1041-48 yılları arasında Çinli simyacı Pi Sheng metni oluşturan harfleri tek tek hazırla tekniğini buldu. Demir levhalar üzerine dizilen harfler çevrelerine mum, kağıt, reçine karışımı bir madde dökülerek sabitleştiriliyor, dizilen yazı bloğunun yüzeyi mürekkeplenip kağıdın yüzeye bastırılmasıyla yazılar kağıda aktarılıyordu. Daha sonra harfler bir daha kullanılmak üzere sökülüyordu. Çin`lilerin geliştirdiği bu baskı tekniği bugün ”Tipo” yani “Yüksek Baskı” dediğimiz baskı tekniğinin başlangıcıydı. Bu tekniği öğrenen Uygurlar bunu, komşu Türklere ve Moğollara da öğrettiler. Bu kavimlerin Kuzey Afrika ve Doğu Avrupa`ya yönelik akınları ve göçleri sonucunda da bu teknik Avrupa`ya taşınmıştır.

Tüm bu ortak dil oluşturma çabalarından sonra, yazma işlevine sahip olan dilin iletişimin önemli bir sorunu olduğunun farkına varıldı. O dönemlerde yazının, harflerin bir ülkeden öteki ülkeye, bir ulustan öteki ulusa geçerken bu kadar gelişeceğini, estetik kaygılarla birlikte birçok uyaran arasından okutma, seçilme ihtiyacı içinde olacağını ve bu konuda değişik uygulamalar araştırılacağını hiçbir toplum tahmin edemezdi.

3.3. 3. Tipografinin Tanımı

Tarihsel gelişim süreçleri içinde farklı kavramların katılımıyla anlamsal boyutu değişen tipografi Namık Kemal Sarıkavak`ın tanımlamasıyla “Harf, sözcük ve boşluklama için gereksinen diğer öğelerle, belirlenmiş bir sayfa üzerine yapılan görsel ve işlevsel düzenlemelerdir.” olarak açıklanır (Sarıkavak, 2004, s.1).

Martin Solomon’a göre tipografi: “ Kelimeleri, cümleleri ve sayfaları oluşturan ve harf denen mistik şekiller uygar dünyanın en önemli üretimi olarak değerlendirilmelidir. Zaman ve mekanla sınırlı olmaksızın yazı bilgiyi de beraberinde getirmiştir. Bana göre tipografi, tasarımın temel prensiplerini ve öğelerini anlatmak için harflerin, rakamların, sembollerin mekanik olarak üretilmesi sanatıdır” (Solomon, 1986, s.8) Ancak Andrea Tinnés “Tipografi sadece okumak için değil, aynı zamanda bakılmak içindir” demiş, tipografinin yalnızca açıklamak gibi bir sınırlaması olmadığını; görsel olarak tat ve his uyandırıcı olması gerektiğini vurgulamış ve yazının grafik sanatının bir unsuru olduğunu

hatırlatmıştır. “Tipografi iletişimin yoğun bir görsel biçimi olarak, tüm düşünce ve bilgileri insanoğluna görsel bir etki ile iletme aracıdır” (Carter, 1993, s.1).

Tipografi kelimesi Fransızca bir kelime olup orijinali “typographie” dir. Türk Dil Kurumu’nun yaptığı tanıma göre; “ Kabartma biçimlerle ilgili baskı yöntemi”, “Basım, tipografya” anlamlarını ifade eden bir sözcüktür. Almanca “Typographie”, İngilizce “Typography” şeklinde yazılan ve söylenen bu terim, dilimize de benzer olarak girmiştir. Çeşitli yabancı dil sözlüklerinde bu kelimenin karşılığı “basılacak bir metnin düzenlenmesi, basılmış bir ürünün genel görünümü, harflerle basma sanatı” gibi kısa tanımlar yer alır.

Tipografi grafik tasarımın ayrılmaz bir parçası, insanlar arasında sözsüz bir anlaşma; iletişim yöntemi olmasına rağmen ülkemizde yıllardır ihmal edilmiş, görmezlikten gelinmiş, eksik tanımlanmış yanlış anlaşılmış, araştırılmayı, konuşulmayı, tartışmayı bekleyen konu olarak kalmıştır. Tipografi grafik tasarımın önemli bir parçasıdır. Tipografi en sık olarak, adını aldığı teknik yönlü baskı şekliyle eş tutularak yanlış tanımlanmıştır. Böylece tipografi, tipo baskı yöntemi olarak, baskıda kullanılan hurufatın oluşum ve döküm işlemleri ile aynı anlamda algılanmıştır. Oysa sanatsal amaçlı kullanımların dışında kalan ve basın sanayinde yararlanılan bir yüksek baskı sistemidir tipo baskı (Özer, 1995, s.12).

Bugün tipografi tamamen bilgisayar teknolojisine uygun bir oluşuma dönüşmüştür. Masaüstü yayıncılığın ve kişisel bilgisayarların oldukça yaygınlaştığı günümüzde, tipografi yaşantımızın içerisine girmiştir. Tipografi, bilgisayarların 80’li yıllarda her eve girmeye başlamasından önce basımcılık sektöründe çalışan tipografistlerin, düzeltmenlerin, dizgicilerin, taslakçıların, yayıncıların ve tasarımcıların en temel uğraşı alanlarından biri iken, bugünlerde herkesin uğraşı olmuştur. Yalnız basım sektörünün bir sorunsalı olmaktan çıkmış, tasarımcıların dışında, evinde bilgisayar bulunan herkes artık teknoloji sayesinde kendilerinin tipografisti olmuşlardır. Bu nedenle tipografinin temel nitelikleri, görsel değerleri ve işlevsel özellikleri üzerine 1450’lerden bu yana oluşan temel kavramsal, işlevsel ve görsel vokabülerin yalnız bu alanın uzmanları tarafından değil, aynı zamanda tipografiyle doğrudan ya da dolaylı olarak uğraşan herkes tarafından bilinmesi zorunluluğu vardır (Sarıkavak, 1997, s.1).

3.4. Yüksek Öğretim Kurumlarında Grafik Eğitimi ve Yazı-Tipografi Dersleri

Yüksek öğretim kurumlarında yazı ve tipografi dersleri özellikle Güzel Sanatlar Fakültelerinin, Grafik, Grafik Tasarım, Görsel İletişim Tasarımı ve Eğitim Fakültelerinin Grafik Bölümleri gibi; grafik ve görsel iletişim alanlarında öğrenci yetiştirmeyi amaçlayan bölümlerde yer almaktadır. Yüksek öğretim kurumlarının bu bölümlerinde okumak isteyen ortaöğrenimlerini tamamlayan bireyler, üniversitelerin önkoşullarını belirlediği ve kendi bünyesinde uyguladığı aşamalı bir özel yetenek sınavını geçerek okumaya hak kazanırlar. Bu bölümlerde okumaya hak kazanan öğrencilerin alması gereken dersler arasında görsel iletişimin vazgeçilmez bir konusu olan yazı ve tipografi dersleri de yer almaktadır. Çalışma evreninde olan dört üniversitenin yazı ve tipografi dersleri ders tanımları ekler bölümünde yer almaktadır.

3.4.1.Yüksek Öğretim Kurumlarında Grafik Eğitiminin Amacı ve Önemi

Grafik, sürekli olarak kendi kendini üreten, yaratıcı ve yapıcı düşünce süreçlerinin sonucunda boy veren sanat dallarındandır. Sanatsal yapısı dışında en önemli özelliği her türlü iletişim ve tüketim ürünlerine tasarımlarla teknik yaklaşımlar getirir. Sanayi ve üniversite işbirliğiyle sanayi alanlarının her türlü grafik reklam ürünlerine (broşür, afiş, amblem, logo, ambalaj tasarımı, billboard, kitap, dekor, illüstrasyon, fuar organizasyonu, bilgisayarlı grafik tasarımı vb. gibi bir çok ürünün tanıtımı ve tasarımı) estetik, çağdaş ve sanatsal boyutlar kazandırarak bu bağlamda tanıtımlarına yardımcı olmak grafik sanatının konularıdır.

Grafik eğitimin amacı görsel tasarıma ilgisi ve yeteneği olan bireyleri topluma en üst düzeyde fayda sağlayabilmesi için yetiştirmektir. Grafik eğitiminin genel amacı; öğrencilerin yaratıcı güçlerine ve sanat yeteneklerine özgürlük kazandırmak, kişisel gözlem ve denemelerini soylu işlere yöneltmek, alışılmış, eskimiş ve yozlaşmış olan her şeyden arındırmak, kendisinin olanı yapma cesaretini kazandırmak, şekillendirici çalışmanın ana ilkelerini kavratmak, nesnel ve öznel dünyanın biçim ve renk sorunlarını çok yönlü olarak belirlemelerine yardımcı olmaktır (Işingör, 1986, s.129).

Yüksek öğretim kurumlarında Grafik eğitiminin amacı, öğrencilere sanatın yaşamla iç içe olan estetik bir dil olduğu, sanatı hayata ve insana dair tüm ifade biçimlerine yansıtabilecekleri bilincini aşılarmaktadır. Atölye çalışmaları yapmak ve seminerler vermek üzere dünyanın her yerinden gelen sanatçılar ve akademisyenler, öğrencilerin entelektüel evrenine yeni açılımlar katmaktadır.

Grafik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında ilk yarıyıllarda genel kültür dersleri olan; Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi, Türk Dili ve Edebiyatı, Yabancı Dil derslerinin yanı sıra zorunlu meslek dersleri olan Temel Sanat Eğitimi, Desen, Mesleki Temel Tasarım, Fotoğraf, Yazı-Tipografi, Bilgisayar Programları, Perspektif, Kültür ve Sanat Tarihi, Bilgisayarda Görüntü İşleme, Görsel İletişim, Baskı Teknikleri, Matbaa ve Matbaa Teknolojileri, Masaüstü Yayıncılık, Grafik Üretim Teknikleri, Reklam Stratejileri, Grafik Sanatı Tarihi, Ambalaj Tasarımı, Multimedia, Tasarım Stüdyo, Bilgisayar Destekli Tipografi, Proje, Sanat Etkinliklerini İzleme gibi dersler ilerleyen yarıyıllarda verilmektedir. Seçmeli dersler olarak Estetik, İllüstrasyon, Sanat ve Çevre, Sanat Etkinliklerini İzleme, Portfolyo Tasarımı, İnsan İlişkileri ve İletişim, Sanat Felsefesi, Sanat Sosyolojisi, Animasyon, Web Tasarımı v.b. dersler okutulmaktadır.

Endüstrinin gelişmesiyle başlayan rekabet, özellikle Batılı toplumların daha zevkli ürünler için daha iyi eğitim olanaklarının sunulmasında etki etmiştir. Grafik tasarımlar, rekabet ortamında yer edinmek zorunluluğu ile sürekli değişim ve gelişim göstermiştir. Büyük bir ivme ile ilerleyen grafik tasarım alanında üretim yapan tasarımcıların da, çağın değişimine ayak uydurabilecek düzeyde gelişim gösterebilmeleri için eğitim tartışmasız gereklilik göstermiştir. Ancak, tasarımcısına iyi eğitim verebilen gelişmeye, yeniliğe ve deneyselliğe açık eğitimler sunan toplumlar grafik alanında başarı sağlamıştır.

Eğitimi süresince sanatçı-tasarımcı adaylarının çalışma alanlarına giren, konularında araştırmacı ve yaratıcı güce sahip, kültürlü ve toplumu eğiten, estetik zevklerini geliştiren grafik buluşları uygulama alanlarına aktarırken doğal ve yapay öğelere, imgelere akıl ve sezgi yoluyla yeni işlevler kazandırabilen, yetenekli grafik sanatçısı-tasarımcısı olarak yetişmelerini sağlamak, içinde yaşadıkları toplumun kültür değerini çağdaş bir yorum ile kullanarak yeni sentezlere vardırabilmektir.

3.4.2. Grafik Bölümünde Yazı-Tipografi Dersinin Önemi

Grafik tasarım eğitiminde “Yazı” ve “Tipografi” eğitimi farklı bir öneme sahiptir. Çünkü grafik iletişimde yazı en yalın ileti araçlarından biridir. İnsanoğlunun kendi tüm duyu ve düşüncelerini ifade etmesinde ve onun toplumsallaşmasında dile ve görsele ilişkin bir semboller takımı ya da göstergeler olarak en önemli ve güçlü ileti biçimlerinden birini oluşturmaktadır. İnsanlık tarihinin geçmişinde ve günümüzde başka ileti biçimleri ve ortamları da oluşturulmasına karşın, yazı özgül varlığını halen sürdürmekte ve iletişimdeki etkin ve işlevsel önemini korumaktadır. Varlığını sürdürmeyi başaran yazı bu gücü en yalın, soyutlanmış semboller ya da göstergeler oluşundan ve de sonsuz seçenekli yeniden düzenlenebilir olmasından alır. Yazı elbette ki kullanılan dilin kuralları çerçevesinde anlam kazanır ve toplumların kendi yazın sanatıyla bu anlam dünyası genişler (Sarıkavak, 2006, s.80).

“Yazı düşünceyi somutlaştırır. Sanat biçimleri ise, düşünceyi tüm ruhsal ve duyarlıksal içerikleri ile somutlaştırır” (Tansuğ 1993, s.14). Günümüzde yazı ve tipografi eğitiminde plastik arayış aslında yine yazı ögesini içeren grafik ürünlerin dikkat çekiciliğini arttırmayı amaçlar. Sanatsal bir dil ve mantık çerçevesinde bu soyutlamalar bir uyaran olarak kullanılır (Sarıkavak, 2006, s.82). Bu açıdan bakılınca büyük önem taşıyan yazı ve tipografi, grafik eğitiminin vazgeçilmez bir unsuru ve görsel iletişim tasarımcısı kültürünün ayrılmaz bir parçasıdır. Bazı okullar tipografi kültürü “grafik sanatlar tarihi” ile koşut olarak verilmekte, böylelikle her akım, üretilen yazı karakteri veya eserin var olduğu çağ ile birlikteliği daha anlaşılır bir boyutta incelenebilmektedir (Uçar, 2004, s.108).

Yazı ve Tipografi derslerinde her yıl aynı projeler üzerinde durulmamalıdır. değişen iletişim ortam ve biçimlerinin gereksinimlerini kavratmaya yönelik geliştirilecek olan yeni projeler güncelliğini kaybedenlerin yerini alabilmelidir (Sarıkavak, 2006, s.84).

3.4.3. Üniversitelerin Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

3.4.3.1. Bilkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

Aşağıda yer alan Tablo 1’de, araştırmaya konu olan üniversitelerden biri olan Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümünün yazı ve tipografi derslerinin; isimleri, okutulduğu dönemler, zorunluluk-seçmelilik durumları, teorik ve uygulamalı ders saatleri, kredileri ve dersler ile ilgili açıklamaları yer almaktadır. Çalışma evrenindeki üniversitelerin ders tanımı bilgileri Ek-4’te, ders programı çizelgeleri Ek-5’te, yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinin donanım bilgileri ise Ek-6’da yer almaktadır.

Tablo 1 Bilkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

GÜZEL SANATLAR, TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ						
GRAFİK TASARIM BÖLÜMÜ						
DERS DÖNEMİ	DERSİN ADI	Z/S	HAFTALIK DERS SAATİ		KREDİ	AÇIKLAMA
			TEORİK	UYGULAMA		
1. DÖNEM	Teknik Çizim ve Yazı I	Z	2	2	3	
2. DÖNEM	Teknik Çizim ve Yazı II	Z	2	2	3	Ön koşulu: Teknik Çizim ve Yazı I
3. DÖNEM	Tipografi I	Z	1	2	3	Ön koşulu: Teknik Çizim ve Yazı II
4. DÖNEM	Tipografi II	Z	1	2	3	Ön koşulu: Tipografi I
5. DÖNEM	Tipografi	S				
6. DÖNEM	Tasarımı ve Teorileri					
7. DÖNEM						
8. DÖNEM						
STAJ BİLGİLERİ	Stajların, ikinci yarıyıldan sonra 30 gün matbaa stajı, üçüncü yarıyıldan sonra 30 gün reklam ajansı stajı olarak tamamlanması öngörülmektedir.					

Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Grafik Tasarım Bölümünde birinci ve ikinci yarıyıllarda Teknik Çizim ve Yazı dersi haftalık toplam dört ders saati olarak yer almaktadır. Üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda Tipografi dersi haftalık teorik bir saat ve uygulamalı iki saat olmak üzere toplam üç saat yer almaktadır. Programda seçmeli ders olarak Tipografi Tasarımı ve Teorileri dersi

bulunmaktadır. Bu ders üçüncü ve dördüncü sınıflarda herhangi bir dönem açılabilir. Bilkent

3.4.3.2. Gazi Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

Aşağıda yer alan Tablo 2’de, araştırmaya konu olan üniversitelerden biri olan Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümünün yazı ve tipografi derslerinin; isimleri, okutulduğu dönemler, zorunluluk-seçmelilik durumları, teorik ve uygulamalı ders saatleri, kredileri ve varsa dersler ile ilgili açıklamaları yer almaktadır.

Tablo 2. Gazi Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ					
GÖRSEL İLETİŞİM TASARIMI BÖLÜMÜ					
DERS DÖNEMİ	DERSİN ADI	HAFTALIK DERS SAATİ			
		Z/S	TEORİK	UYGULAMA	KREDİ
4. DÖNEM	TİPOGRAFİ	Z	1	1	2
	KALİGRAFİ	S	1	2	3
STAJ BİLGİLERİ	30+30 gün (Üretim+Tasarım) olmak üzere toplam 60 gün (2. ve 3. sınıfların yaz döneminde yapılacaktır.				

Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümünde dördüncü yarıyılda Tipografi dersi bir saat teorik ve bir saat uygulamalı olmak üzere

toplam iki saatlik bir ders olarak programda yer almaktadır. Yine dördüncü yarıyılıda seçmeli ders olan Kaligrafi dersi toplam üç saatlik bir ders olarak yer almaktadır.

3.4.3.3. Hacettepe Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

Aşağıda yer alan Tablo 3'te, araştırmaya konu olan üniversitelerden biri olan Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümünün yazı ve tipografi derslerinin; isimleri, okutulduğu dönemler, zorunluluk-seçmelilik durumları, teorik ve uygulamalı ders saatleri, kredileri ve dersler ile ilgili açıklamaları yer almaktadır.

Tablo 3. Hacettepe Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

GÜZEL SANATLAR FAKÜLTESİ					
GRAFİK BÖLÜMÜ					
DERS DÖNEMİ	DERSİN ADI	HAFTALIK DERS SAATİ		KREDİ	AÇIKLAMA
		Z/S	TEORİK	UYGULAMA	
3. DÖNEM	Yazı I	Z	1	2	2
4. DÖNEM	Yazı II	Z	1	2	2
5. DÖNEM	Tipografi I	Z	1	2	2
	Yazı ve Tipografi I	S	1	2	2
	Tipografi II	Z	1	2	2
6. DÖNEM	Yazı ve Tipografi II	S	1	2	2
STAJ BİLGİLERİ	Staj çalışmalarının, öğrencinin ve staj yapacağı yerin durumuna göre 30 iş günü süreyle herhangi bir yarıyılta yapılması öngörülmüyor.				

Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Bölümünde üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda Yazı dersleri toplam üç saat olarak yer almaktadır. Beşinci ve altıncı yarıyıllarda Tipografi dersleri, bir saati teorik, iki saati uygulama olmak üzere toplam üç saatlik zorunlu bir ders olarak bulunmaktadır. Yine beşinci ve altıncı yarıyıllarda zorunlu tipografi dersinin yanı sıra seçmeli ders seçeneği olarak Yazı ve Tipografi dersi yer almaktadır.

3.4.3.4. Başkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

Aşağıda yer alan Tablo 4'te araştırmaya konu olan üniversitelerden biri olan Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümünün yazı ve tipografi derslerinin; isimleri, okutulduğu dönemler, zorunluluk-seçmelilik durumları, teorik ve uygulamalı ders saatleri, kredileri ve varsa dersler ile ilgili açıklamaları yer almaktadır.

Tablo 4. Başkent Üniversitesi Yazı ve Tipografi Dersleri Bilgileri

GÜZEL SANATLAR, TASARIM VE MİMARLIK FAKÜLTESİ						
GÖRSEL SANATLAR VE TASARIM BÖLÜMÜ						
DERS DÖNEMİ	DERSİN ADI	HAFTALIK DERS SAATİ				AÇIKLAMA
		Z/S	TEORİK	UYGULAMA	KREDİ	
3. DÖNEM	Tipografi-I	Z	2	2	3	
4. DÖNEM	Tipografi-II	Z	2	2	3	
STAJ BİLGİLERİ	Stajların üçüncü yarıyıldan sonra ve yedinci yarıyıldan önce toplam 40 iş günü olmak üzere matbaa, gazete, reklam ajansı, yayınevi, İnternet şirketleri, dijital kitap yazılım ajansları vb. kuruluşlarda yapılması öngörülmektedir. Yurtdışında staj yapmak isteyen öğrenciler için yaz dönemi dışındaki tatillerde esneklik sağlanabiliyor.					

Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümünde üçüncü ve dördüncü yarıyıllarda, iki saati teorik, iki saati de uygulamalı olarak haftalık toplam dört ders saati Tipografi Dersi zorunlu ders olarak yer almaktadır.

4.YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, çalışma evreni, verilerin toplanması ve verilerin çözümlenmesine yer verilmiştir.

4.1. Araştırmanın Modeli

“Araştırma modeli araştırma amacına uygun ve ekonomik olarak verilerin toplanması ve çözümlenebilmesi için gerekli koşulların düzenlenmesidir”(Karasar, 1991, s.76). Bu koşulların düzenlenmesinde tarama ve deneme olmak üzere iki temel yaklaşım vardır. Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yaklaşımdır. Bu araştırma, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır.

4.2. Çalışma Evreni

Bu araştırmanın çalışma evrenini; Ankara ilindeki dört üniversitenin güzel sanatlar fakültelerinin, grafik tasarım bölümlerindeki öğretim elemanları ve öğrencileri oluşturmuştur. Bu üniversiteler şunlardır: Bilkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Grafik Tasarım Bölümü, Gazi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Görsel İletişim Tasarımı Bölümü, Hacettepe Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümü ve Başkent Üniversitesi Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi Güzel Sanatlar ve Tasarım Bölümü.

Çalışma evreni içinde bulunan yazı ve tipografi alanında uzmanlığı olan, ulaşılabilen öğretim elemanları ve yazı-tipografi derslerini almış öğrenci profili aşağıdaki Tablo 5’te verilmiştir.

Tablo 5. Çalışma Evrenini Oluşturan Öğretim Elemanı ve Öğrenci Sayıları ve Yüzdeleri.

Üniversite	Öğretim elemanları		Öğrenci	
	Sayı	%	Sayı	Yüzde
Bilkent	5	13.5	32	86.5
Gazi	5	26.3	14	73.7
Hacettepe	4	12.1	29	87.9
Başkent	6	16.7	30	83.3
TOPLAM	20	16.0	105	84.0

4.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırmada öğretim elemanlarının ve öğrencilerin görüşleri için veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Anketin geliştirilmesinde uzman görüşleri dikkate alınmıştır. Hazırlanan 40 soru arasından 4 uzmanın görüşleri doğrultusunda 18 ifade belirlenmiştir. 18 ifadeden, belirlenen 1, 2, 3, 4, 5, 6, 10, 15, 16, 17 ve 18 numaralı ifadeler, yazı-tipografi derslerinde yöntem, teknik ve ortama ilişkin öğrenci ve öğretim elemanı görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. 7, 8a, 8b, 8c, 8d, 8e, 11, 12, 13, ve 14 numaralı ifadeler yazı-tipografi derslerinin içeriğine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. 9a, 9b ve 9c numaralı ifadeler, yazı-tipografi derslerine olan öğrenci ilgisine ilişkin öğretim elemanı ve öğrenci görüşlerini belirlemek amacıyla kullanılmıştır. Anketin uygulandığı üç üniversitelerden yazılı izinler alınmıştır. İzin yazıları Ek-1’de yer almaktadır. Bilkent Üniversitesi dekanlığından alınan sözlü izin ile yapılmış, yazılı izne gerek duyulmamıştır. Araştırmada kullanılan anket örnekleri Ek-2 ve Ek-3’te yer almaktadır. Anketin güvenirliliği için, Cronbach alfa katsayısına bakılmış ve yapılan analizde Cronbach alfa katsayısı ($\alpha=0.83$) olarak bulunmuştur. Ankette yer alan sorularla ilgili öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri 5 seçenekli likert tipi ölçekten oluşmaktadır. Öğrenci ve öğretim elemanı görüşleri (Kesinlikle katılıyorum=5, Katılıyorum=4, Kısmen katılıyorum=3, Katılmıyorum=2 ve Kesinlikle katılmıyorum=1) puanlandırılmıştır.

4.4. Verilerin Çözümlemesi

Araştırmada anket yoluyla elde edilen öğretim elemanı ve öğrenci görüşleri bilgisayar ortamına aktarılmıştır. Verilerin çözümlemesinde SPSS 15 istatistik yazılımından yararlanılmıştır. Elde edilen veriler, araştırmanın amacına uygun olarak alt amaçlarda yer alan sorular esas alınarak değerlendirilmiştir. Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin görüşlerinin frekansı, yüzdesi, aritmetik ortalaması ve standart sapması alınarak tablolar haline getirilmiştir.

Öğretim elemanları ve öğrencilerin görüşlerinin karşılaştırılmasında öğretim elemanı sayısı istatistiksel olarak yeterli gelmediği için parametrik olmayan istatistik yöntemi olarak “Mann-whitney U test” yöntemi kullanılmıştır. Karşılaştırmalarda anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak belirlenmiştir.

4.BULGULAR VE YORUM

Bu bölümde araştırmanın net amaçları doğrultusunda sıralanmış bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir. Öğretim elemanı ve öğrencilerin görüşlerinin üniversite farkı gözetmeksizin bir arada incelendiği dağılım tabloları Ek-7’de yer almaktadır.

5.1. Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Öğretim Elemanları ve Öğrenci Görüşleri

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, yöntem, teknik ve ortama ilişkin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

5.1.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşleri.

Tablo 6’da, öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik ankette bulunan yöntem, teknik ve ortama ilişkin ifadeler belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğrenci görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğrencilerin görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 6. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-1: Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum	Bilkent (n= 32)	-	-	4 (12.5)	21 (65.6)	4 (12.5)
	Gazi (n= 14)	-	-	-	8 (57.1)	3 (21.4)
	Hacettepe (n= 29)	2 (6.9)	2 (6.9)	15 (51.7)	7 (24.1)	3 (10.3)
	Başkent (n= 30)	2 (6.7)	6 (20.0)	12 (40.0)	9 (30.0)	1 (3.3)
	Genel (n= 105)	4 (3.8)	12 (11.4)	56 (53.3)	23 (21.9)	10 (9.5)
İfade No-2: Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapıyorum	Bilkent (n= 32)	4 (12.5)	7 (21.9)	20 (62.5)	-	1 (3.1)
	Gazi (n= 14)	5 (35.7)	5 (35.7)	1 (7.1)	2 (14.3)	1 (7.1)
	Hacettepe (n= 29)	8 (27.6)	13 (44.8)	8 (27.6)	-	-
	Başkent (n= 30)	6 (20.0)	13 (43.3)	9 (30.0)	1 (3.3)	1 (3.3)
	Genel (n= 105)	23 (21.9)	38 (36.2)	38 (36.2)	3 (2.9)	3 (2.9)
İfade No-3: Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapıyorum	Bilkent (n= 32)	-	-	2 (6.3)	5 (15.6)	17 (53.1)
	Gazi (n= 14)	1 (7.1)	-	-	1 (7.1)	8 (57.1)
	Hacettepe (n= 29)	-	-	3 (10.3)	6 (20.7)	12 (41.4)
	Başkent (n= 30)	1 (3.3)	1 (3.3)	6 (20.0)	13 (43.3)	9 (30.0)
	Genel (n= 105)	2 (1.9)	6 (5.7)	18 (17.1)	50 (47.6)	29 (27.6)
İfade No-4: Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum	Bilkent (n= 32)	1 (3.1)	2 (6.3)	20 (62.5)	2 (6.3)	7 (21.9)
	Gazi (n= 14)	-	-	-	6 (42.9)	5 (35.7)
	Hacettepe (n= 29)	2 (6.9)	4 (13.8)	9 (31.0)	9 (31.0)	5 (17.2)
	Başkent (n= 30)	2 (6.7)	1 (3.3)	14 (46.7)	11 (36.7)	2 (6.7)
	Genel (n= 105)	5 (4.8)	7 (6.7)	49 (45.7)	27 (25.7)	17 (16.2)
İfade No-5: Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih ediyorum	Bilkent (n= 32)	5 (15.6)	6 (18.8)	20 (62.5)	-	1 (3.1)
	Gazi (n= 14)	5 (35.7)	8 (57.1)	-	1 (7.1)	-
	Hacettepe (n= 29)	9 (31.0)	9 (31.0)	10 (34.5)	1 (3.4)	-
	Başkent (n= 30)	4 (13.3)	17 (56.7)	4 (13.3)	4 (13.3)	1 (3.3)
	Genel (n= 105)	23 (21.9)	40 (38.1)	34 (32.4)	6 (5.7)	2 (1.9)
İfade No-6: Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapıyorum	Bilkent (n= 32)	2 (6.3)	5 (15.6)	18 (56.3)	4 (12.5)	3 (9.4)
	Gazi (n= 14)	4 (28.6)	4 (28.6)	1 (7.1)	4 (28.6)	1 (7.1)
	Hacettepe (n= 29)	2 (6.9)	3 (10.3)	15 (51.7)	9 (31.0)	-
	Başkent (n= 30)	-	8 (26.7)	10 (33.3)	8 (26.7)	4 (13.3)
	Genel (n= 105)	8 (7.6)	20 (19.0)	44 (41.9)	25 (23.8)	8 (7.6)

Tablo 6 'nın Devamı

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-10: Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir	Bilkent (n= 32)	3 (9.4)	12 (37.5)	10 (31.3)	4 (12.5)	3 (9.4)
	Gazi (n= 14)	2 (14.3)	1 (7.1)	6 (42.9)	1 (7.1)	4 (28.6)
	Hacettepe (n= 29)	5 (17.2)	10 (34.5)	9 (31.0)	3 (10.3)	2 (6.9)
	Başkent (n= 30)	3 (10.0)	15 (50.0)	9 (30.0)	2 (6.7)	1 (3.3)
	Genel (n= 105)	13 (12.4)	38 (36.2)	34 (32.4)	10 (9.5)	10 (9.5)
İfade No-15: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir	Bilkent (n= 32)	3 (9.4)	3 (9.4)	23 (71.9)	2 (6.3)	1 (3.1)
	Gazi (n= 14)	-	1 (7.1)	6 (42.9)	3 (21.4)	4 (28.6)
	Hacettepe (n= 29)	2 (6.9)	8 (27.6)	10 (34.5)	6 (20.7)	3 (10.3)
	Başkent (n= 30)	2 (6.7)	4 (13.3)	13 (43.3)	6 (20.0)	5 (16.7)
	Genel (n= 105)	7 (5.7)	16 (15.2)	52 (49.5)	17 (16.2)	13 (12.4)
İfade No-16: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir	Bilkent (n= 32)	2 (6.3)	7 (21.9)	16 (50.0)	1 (3.1)	6 (18.8)
	Gazi (n= 14)	-	3 (21.4)	6 (42.9)	1 (7.1)	4 (28.6)
	Hacettepe (n= 29)	4 (13.8)	7 (24.1)	14 (48.3)	2 (6.9)	2 (6.9)
	Başkent (n= 30)	2 (6.7)	6 (20.0)	14 (46.7)	4 (13.3)	4 (13.3)
	Genel (n= 105)	8 (7.6)	23 (21.9)	50 (47.7)	8 (7.6)	16 (15.2)
İfade No-17: Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir	Bilkent (n= 32)	2 (6.3)	5 (15.6)	15 (46.9)	4 (12.5)	6 (18.8)
	Gazi (n= 14)	1 (7.1)	3 (21.4)	6 (42.9)	3 (21.4)	1 (7.1)
	Hacettepe (n= 29)	1 (3.4)	7 (24.1)	7 (24.1)	11 (37.9)	3 (10.3)
	Başkent (n= 30)	1 (3.3)	4 (13.3)	8 (26.7)	6 (20.0)	11 (36.7)
	Genel (n= 105)	5 (4.8)	19 (18.1)	36 (34.3)	24 (22.9)	21 (20.0)
İfade No-18: Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabiliyorum	Bilkent (n= 32)	4 (12.5)	7 (21.9)	18 (56.3)	-	3 (9.4)
	Gazi (n= 14)	2 (14.3)	1 (7.1)	2 (14.3)	3 (21.4)	6 (42.9)
	Hacettepe (n= 29)	5 (17.2)	11 (37.9)	7 (24.1)	4 (13.8)	2 (6.9)
	Başkent (n= 30)	2 (6.7)	6 (20.0)	16 (53.3)	4 (13.3)	2 (6.7)
	Genel (n= 105)	13 (12.4)	25 (23.8)	43 (41.0)	11 (10.5)	13 (12.4)

Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 6) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum” ifadesine öğrencilerin % 53.3’ü kısmen katılıyorum, % 21.9’u katılmıyorum, % 11.4’ü katılıyorum, % 9.5’i kesinlikle katılmıyorum ve % 3.8’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Gazi Üniversitesi hariç diğer üniversiteler için genel duruma benzer bir dağılım olduğu gözlenmiştir. Gazi Üniversitesi öğrencileri kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçeneğini hiç belirtmezken, % 57.1’i kısmen katılıyorum, % 21.4’ü katılmıyorum ve % 21.4’ü ise kesinlikle katılmıyorum seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemleri çoğunlukla kullanmadıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapıyorum” ifadesine öğrencilerin %36.2’si kısmen katılıyorum, %36.2’si katılıyorum, % 21.9’u kesinlikle katılıyorum, % 2.9’u kesinlikle katılmıyorum ve % 2.9’u katılıyorum cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde. Gazi Üniversitesi öğrencileri kısmen katılıyorum seçeneğini % 7.1 belirtmişlerdir. Bilkent Üniversitesi öğrencileri katılmıyorum seçeneğini, Hacettepe Üniversitesi öğrencileri, katılmıyorum ve kesinlikle katılmıyorum seçeneklerini belirtmemişlerdir. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

“Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapıyorum” ifadesine öğrencilerin % 47.6’sı katılmıyorum, % 27.6’sı kesinlikle katılmıyorum, % 17.1’i kısmen katılıyorum, % 5.7’si katılıyorum ve % 1.9’u kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Gazi Üniversitesi öğrencileri katılıyorum seçeneğini hiç belirtmezlerken, kısmen katılıyorum seçeneğini diğer üniversitelere göre daha az oranda (%7.1) belirtmişlerdir. Bilkent ve Hacettepe Üniversitesi öğrencileri kesinlikle katılıyorum seçeneğini hiç belirtmezken

Başkent Üniversitesi öğrencileri diğer üniversitelere göre daha az oranda (%3.3) belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin büyük oranının klasik yöntemle tasarım yapmalarının bilgisayar donanımı yetersizliğinden kaynaklanmadığını ortaya çıkarmıştır.

“Öğretim elemanlarının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum” ifadesine öğrencilerin % 45.7’si kısmen katılıyorum, % 25.7’si katılmıyorum, % 16.2’si kesinlikle katılmıyorum, % 6.7’si katılıyorum ve % 4.8’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin kesinlikle katılıyorum ve katılıyorum seçeneklerini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencileri kısmen katılıyorum seçeneğini diğer üniversitelere daha fazla oranda (%62.5), katılmıyorum seçeneğini diğer üniversitelere göre daha az oranda (%6.3) belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin büyük oranının klasik yöntemle tasarım yapmalarının öğretim elemanının tercihinden kaynaklanmadığını ortaya çıkarmıştır.

“Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih ediyorum” ifadesine öğrencilerin % 38.1’i katılıyorum, % 32.4’ü kısmen katılıyorum, %21.9’u kesinlikle katılıyorum, %5.7’si katılmıyorum ve % 1.9’u kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin “katılmıyorum” seçeneğini, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin kısmen katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum seçeneklerini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin ise kesinlikle katılmıyorum seçeneğini hiç işaretlemedikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin büyük oranının sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

“Öğretim elemanlarının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapıyorum” ifadesine öğrencilerin %41.9’u kısmen katılıyorum, %23.8’i katılmıyorum, %19.0’ı katılıyorum, %7.6’sı kesinlikle katılıyorum, %7.6’sı kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Başkent Üniversitesi öğrencilerinin kesinlikle katılıyorum, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin kesinlikle katılmıyorum seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %28.6 ile kesinlikle katılıyorum seçeneğini diğer

üniversitelere oranla daha fazla belirttikleri ve %7.1 ile kısmen katılıyorum seçeneğini diğer üniversitelerin öğrencilerine oranla daha az belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, öğretim elemanlarının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapıldığına kısmen katıldıkları görülmüştür.

“Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir.” ifadesine öğrencilerin %36.2’si katılıyorum, %32.4’ü kısmen katılıyorum, %12.4’ü kesinlikle katılıyorum, %9.5’i katılmıyorum, %9.5’i kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %7.1 ile diğer üniversite öğrencilerine oranla katılıyorum seçeneğini daha az, %28.6 ile kesinlikle katılmıyorum seçeneğini daha fazla oranda belirttikleri görülmüştür. Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmaların, koordineli bir şekilde yürütüldüğüne katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir” ifadesine öğrencilerin %49.5’i kısmen katılıyorum, %16.2’si katılmıyorum, %15.2’si katılıyorum, %12.4’ü kesinlikle katılmıyorum, %5.7’si kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin kesinlikle katılıyorum seçeneğini belirtmedikleri, kesinlikle katılmıyorum seçeneğini ise diğer üniversite öğrencilerine oranla %28.6 ile daha fazla belirttikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin kısmen katılıyorum seçeneğini %71.9 ile diğer üniversite öğrencilerine oranla daha fazla, katılmıyorum seçeneğini %6.3 ile ve kesinlikle katılmıyorum seçeneğini %3.1 ile daha az oranda belirttikleri görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin çoğunun yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğunu düşünmediklerini ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir” ifadesine öğrencilerin %47.7’si kısmen katılıyorum, %21.9’u katılıyorum, %15.2’si kesinlikle katılmıyorum, %7.6’sı katılmıyorum, %7.6’sı kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Kesinlikle katılmıyorum seçeneğini Gazi Üniversitesi öğrencilerinin diğer üniversite öğrencilerine oranla %28.6 ile daha fazla, Hacettepe

Üniversitesi öğrencilerinin ise %6.9 ile daha az oranda belirttikleri görülmüştür. Katılmıyorum seçeneğini Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin diğer üniversite öğrencilerine oranla %3.1 ile daha az, Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %13.3 ile daha fazla oranda belirttikleri görülmüştür. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin kesinlikle katılıyorum seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin çoğunluğunun yazı-tipografi derslerinin atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler nitelikte olduğuna kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir” ifadesine öğrencilerin %34.3’ü kısmen katılıyorum, %22.9’u katılmıyorum, %20.0’ı kesinlikle katılmıyorum, %18.1’i katılıyorum, %4.8’i kesinlikle katılıyorum cevabını vermişlerdir. Kesinlikle katılmıyorum seçeneğini Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %7.1 ile diğer üniversite öğrencilerine oranla daha az, Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %36.7 ile daha fazla belirttikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programlarının güncellenmediği görüşünde olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Piyasa ihtiyaçların karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabiliyorum” ifadesine öğrencilerin %41.0’ı kısmen katılıyorum, %23.8’i katılıyorum, %12.4’ü kesinlikle katılıyorum, %12.4’ü kesinlikle katılmıyorum, %10.5’i katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin katılıyorum seçeneğini diğer üniversite öğrencilerine oranla %7.1 ile daha az, kesinlikle katılmıyorum seçeneğini %42.9 ile daha fazla belirttikleri görülmüştür. Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %6.7 ile kesinlikle katılıyorum seçeneğini diğer üniversite öğrencilerine oranla daha az belirttikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin katılmıyorum seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının piyasa ihtiyaçların karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabildikleri görüşüne sahip olduklarını ortaya koymuştur.

5.1.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşleri.

Tablo 7’de, öğretim elemanlarının görüşlerini belirlemeye yönelik ankette bulunan yöntem, teknik ve ortama ilişkin soruların cevapları belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğretim elamanlarının görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğretim elemanlarının görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 7. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-1: Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yaptırmayı tercih ediyorum	Bilkent (n=5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Gazi (n= 5)			5 (100.0)		
	Hacettepe (n= 4)			3 (75.0)		1 (25.0)
	Başkent (n= 6)			6 (100.0)		
	Genel (n= 20)		2 (10.0)	17 (85.0)		1 (5.0)
İfade No-2: Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum	Bilkent (n=5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Gazi (n= 5)	1 (20.0)	3 (60.0)	1 (20.0)		
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)	1 (25.0)	2 (50.0)		
	Başkent (n= 6)		2 (33.3)	4 (66.7)		
	Genel (n= 20)	2 (10.0)	8 (40.0)	10 (50.0)		
İfade No-3: Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yaptırıyorum	Bilkent (n=5)			1 (20.0)	3 (60.0)	1 (20.0)
	Gazi (n= 5)				3 (60.0)	2 (40.0)
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)		1 (25.0)	1 (25.0)	1 (25.0)
	Başkent (n= 6)				6 (100.0)	
	Genel (n= 20)	1 (5.0)		2 (10.0)	13 (65.0)	4 (20.0)
İfade No-4: Kendi tercihim olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yaptırıyorum	Bilkent (n=5)		2 (40.0)	2 (40.0)	1 (20.0)	
	Gazi (n= 5)		1 (20.0)	2 (40.0)	2 (40.0)	
	Hacettepe (n= 4)			1 (25.0)	3 (75.0)	
	Başkent (n= 6)		2 (33.3)	1 (16.7)	3 (50.0)	
	Genel (n= 20)		5 (25.0)	6 (30.0)	9 (45.0)	
İfade No-5: Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum	Bilkent (n=5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Gazi (n= 5)		2 (40.0)	2 (40.0)		1 (20.0)
	Hacettepe (n= 4)		1 (25.0)	1 (25.0)	1 (25.0)	1 (25.0)
	Başkent (n= 6)		2 (33.3)	1 (16.7)	3 (50.0)	
	Genel (n= 20)		7 (35.0)	7 (35.0)	4 (20.0)	2 (10.0)
İfade No-6: Kendi tercihim nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırıyorum	Bilkent (n=5)		1 (20.0)	2 (40.0)	2 (40.0)	
	Gazi (n= 5)		3 (60.0)	1 (20.0)		1 (20.0)
	Hacettepe (n= 4)		1 (25.0)		1 (25.0)	2 (50.0)
	Başkent (n= 6)		3 (50.0)	3 (50.0)		
	Genel (n= 20)		8 (40.0)	6 (30.0)	3 (15.0)	3 (15.0)

Tablo 7 'nin Devamı

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-10: Yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasındaki çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir	Bilkent (n=5)		1 (20.0)	4 (80.0)		
	Gazi (n= 5)		1 (20.0)	3 (60.0)	1 (20.0)	
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)		3 (75.0)		
	Başkent (n= 6)		1 (16.7)	5 (83.3)		
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	3 (15.0)	15 (75.0)	1 (5.0)	
İfade No-15: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir	Bilkent (n=5)		1 (20.0)	3 (60.0)	1 (20.0)	
	Gazi (n= 5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)	2 (50.0)		1 (25.0)	
	Başkent (n= 6)		4 (66.7)	2 (33.3)		
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	9 (45.0)	8 (40.0)	2 (10.0)	
İfade No-16: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir	Bilkent (n=5)		1 (20.0)		4 (80.0)	
	Gazi (n= 5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Hacettepe (n= 4)		1 (25.0)	2 (50.0)	1 (25.0)	
	Başkent (n= 6)		5 (83.3)	1 (16.7)		
	Genel (n= 20)		9 (45.0)	6 (30.0)	5 (25.0)	
İfade No-17: Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir	Bilkent (n=5)		1 (20.0)	4 (80.0)		
	Gazi (n= 5)		1 (20.0)	4 (80.0)		
	Hacettepe (n= 4)		2 (50.0)	1 (25.0)	1 (25.0)	
	Başkent (n= 6)		1 (16.7)		5 (83.3)	
	Genel (n= 20)		5 (25.0)	9 (45.0)	6 (30.0)	
İfade No-18: Öğrenciler piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmektedirler	Bilkent (n=5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Gazi (n= 5)	1 (20.0)	2 (40.0)	2 (40.0)		
	Hacettepe (n= 4)		3 (75.0)	1 (25.0)		
	Başkent (n= 6)		4 (66.7)	2 (33.3)		
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	11 (55.0)	8 (40.0)		

Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 7) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yaptırmayı tercih ediyorum” ifadesine öğretim elemanlarının % 85.0’ı “kısmen katılıyorum”, % 10.0’ı “katılıyorum” ve % 5.0’ı ise “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumumun aksine Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının % 40.0 oranında “katılıyorum” cevabını verirken, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının % 25.0 oranında kesinlikle katılmıyorum cevabını vermişlerdir. Bu iki üniversitenin cevapları diğer üniversitelerden farklılık göstermiştir. Bu durum, öğretim elemanlarının büyük bir kısmının klasik yöntemlerle tasarım yaptırmayı kısmen tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %50.0’ı “kısmen katılıyorum”, %40.0’ı “katılıyorum” , %10.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini Bilkent ve Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğretim elemanlarının yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ettiklerini ortaya çıkarmıştır.

“Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yaptırıyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %65.0’ı “katılmıyorum”, %20.0’ı “kesinlikle katılmıyorum”, %10.0’ı “kısmen katılıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “katılmıyorum” seçeneğini %100.0 oranında belirttikleri görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının genel durumun aksine “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini %25.0 belirttikleri görülmüştür. Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının “kısmen katılıyorum” seçeneğini hiç

belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğretim elemanlarının klasik yöntemle tasarım yaptırmalarının bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle olmadığını ortaya çıkarmıştır.

“Kendi tercihim olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yaptırıyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %45.0’ı “katılmıyorum”, %30.0’ı “kısmen katılıyorum”, %25.0’ı “katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının “katılıyorum” seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğretim elemanlarının kendi tercihleri dışında klasik yöntemle tasarım yaptırdıkları sonucunu ortaya çıkarmıştır.

“Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %35.0’ı “kısmen katılıyorum”, %35.0’ı “katılıyorum”, %20.0’ı “katılmıyorum”, %10.0’ı “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “kesinlikle katılmıyorum”, Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “kesinlikle katılmıyorum” ve “katılmıyorum”, Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının “katılmıyorum” seçeneklerini belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum, öğretim elemanlarının çoğunun sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ettikleri ortaya çıkmıştır.

“Kendi tercihim nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırıyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %40.0’ı “katılıyorum”, %30.0’ı “kısmen katılıyorum”, %15.0’ı “katılmıyorum”, %15.0’ı “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının “kısmen katılıyorum”, Gazi ve Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “katılmıyorum”, Bilkent ve Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum kendi tercihleriyle dijital ortamda tasarım yaptırdıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasındaki çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir” ifadesine öğretim elemanlarının % 75.0’ı “kısmen katılıyorum”, %15.0’ı “katılıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum”, %5.0’ı “katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %20.0’ı “katılmıyorum”, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %25.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtirken Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanları “katılıyorum” seçeneğini belirtmemişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının çoğunun, yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasındaki çalışmaların koordineli bir şekilde yürütüldüğüne kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir” ifadesine öğretim elemanlarının %45.0’ı “katılıyorum”, %40.0’ı “kısmen katılıyorum”, %10.0’ı “katılmıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %25.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtirken, “kısmen katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmemişlerdir. Bu durum yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğunu düşündüklerini ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarının derse güdüler niteliktedir” ifadesine öğretim elemanlarının %45.0’ı “katılıyorum”, %30.0’ı “kısmen katılıyorum”, %25.0’ı “katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde genel durumun aksine Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %83.3 ile “katılıyorum” seçeneğini diğer üniversite öğretim elemanlarına oranla daha fazla belirttikleri, “katılmıyorum” seçeneğini belirtmedikleri görülmüştür. “kısmen katılıyorum” seçeneğini Bilkent Üniversitesi öğretim elemanları hiç belirtmezken; Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %60.0’ı bu seçeneği belirtmişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun yazı-tipografi derslerinin, atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarının derse güdüler nitelikte olduğu fikrinde olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir” ifadesine öğretim elemanlarının %45.0’ı “kısmen katılıyorum”, %30.0’ı “katılmıyorum”, %25.0’ı “katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise “katılmıyorum” seçeneğini Gazi ve Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının belirtmedikleri görülmüşür. Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %83.3 oranında belirttikleri görülmüşür. Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının “kısmen katılıyorum seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüşür. Bu durum atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmekte olduğuna öğretim elemanlarının kısmen katıldığını ortaya çıkarmıştır.

“Öğrenciler piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmektedirler” ifadesine öğretim elemanlarının %55.0’ı “katılıyorum”, %40.0’ı “kısmen katılıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %20.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtmiştir. Bu durum ortaya Üniversite öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun öğrencilerin piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmekte olduklarını ortaya çıkarmıştır.

5.1.3. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Sonuçları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yöntem, teknik ve ortama ilişkin görüşleri üniversite farkı gözetmeksizin Tablo 8’de karşılaştırılmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı tabloda belirtilmiştir.

Tablo 8. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları

İfadeler	Öğretim elemanları n=20		Öğrenci n=105		U	p
	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS		
İfade No-1: Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma	3.00	0.562	2.78	0.909	868.0	0.169
İfade No-2: Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapma	3.60	0.681	3.71	0.938	941.00	0.435
İfade No-3: Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapma	2.05	0.887	2.07	0.923	1050.0	0.942
İfade No-4: Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapma	2.80	0.834	2.58	0.998	932.0	0.399
İfade No-5: Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih etme	2.95	0.999	3.72	0.935	631.0	0.003*
İfade No-6: Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapma	2.95	1.099	2.95	1.023	1000.5	0.727
İfade No-10: Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmesi	3.20	0.616	3.32	1.114	887.5	0.249
İfade No-15: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir	3.45	0.759	2.88	1.035	697.5	0.011*
İfade No-16: Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir	3.20	0.834	2.99	1.105	936.5	0.418
İfade No-17: Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir	2.95	0.759	2.65	1.135	882.5	0.242
İfade No-18: Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilme	3.65	0.587	3.13	1.152	763.3	0.042*
GENEL	33.80	3.995	32.79	4.278	956.5	0.484

* p < 0.05

Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları (Tablo 8) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.00 ve öğrencilerde 2.78) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.60 ve öğrencilerde 3.71) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.05 ve öğrencilerde 2.07) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.80 ve öğrencilerde 2.58) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih etme” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih etme” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.72) öğretim elemanları görüşlerinden (ortalama=2.95) farklılık göstermiştir. Öğrenciler sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı öğretim elemanlarına göre daha çok tercih etmektedirler.

“Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.95 ve öğrencilerde 2.95) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmesi” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.20 ve öğrencilerde 3.32) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “s Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=2.88) öğretim elemanları görüşlerinden (ortalama=3.45) farklılık göstermiştir. Öğretim elemanları, yazı-tipografi derslerinin, atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğuna öğrencilere oranla daha fazla katılmaktadırlar.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarının derse güdüler niteliktedir” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.20 ve öğrencilerde 2.99) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.95 ve öğrencilerde 2.65) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Yazı ve tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma bakımından öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilme” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilme” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.13) öğretim elemanları görüşlerinden (ortalama=3.65) farklılık göstermiştir. Öğretim elemanları, öğrencilerin piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmekte olduğuna öğrencilere oranla daha fazla katılmaktadırlar.

5.2. Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Öğretim elemanları ve Öğrenci Görüşleri.

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, yazı ve tipografi derslerinin içeriğine ilişkin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

5.2.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşleri.

Tablo 9’da, ankette bulunan yazı ve tipografi derslerinin içeriğine ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğrenci görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğrencilerin görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 9. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-7: Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda aldığım eğitim-öğretimi yeterli buluyorum.	Bilkent (n= 32)	3 (9.4)	2 (6.3)	6 (18.8)	19 (59.4)	2 (6.3)
	Gazi (n= 14)	-	4 (28.6)	4 (28.6)	1 (7.1)	5 (35.7)
	Hacettepe (n= 29)	2 (6.9)	4 (13.8)	12 (41.4)	11 (37.9)	-
	Başkent (n= 30)	1 (3.3)	5 (16.7)	12 (40.0)	5 (16.7)	7 (23.3)
	Genel (n= 105)	6 (5.7)	15 (14.3)	34 (32.4)	36 (34.3)	14 (13.3)
İfade No-8a: Okulda atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği	Bilkent (n=25)	3 (12.0)	1 (4.0)	13 (52.0)	4 (16.0)	4 (16.0)
	Gazi (n=10)	4 (40.0)	2 (20.0)	3 (30.0)	1 (10.0)	-
	Hacettepe (n=26)	6 (23.1)	7 (26.9)	9 (34.6)	4 (15.4)	-
	Başkent (n=27)	6 (22.2)	4 (14.8)	12 (44.4)	5 (18.5)	-
	Genel (n=88)	19 (21.6)	14 (15.9)	37 (42.0)	14 (15.9)	4 (4.5)
İfade No-8b: Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği	Bilkent (n=25)	1 (4.0)	9 (36.0)	7 (28.0)	7 (28.0)	1 (4.0)
	Gazi (n=10)	6 (50.0)	4 (33.3)	2 (16.7)	-	-
	Hacettepe (n=26)	6 (23.1)	9 (34.6)	9 (34.6)	2 (7.7)	-
	Başkent (n=27)	13 (48.1)	6 (22.2)	5 (18.5)	3 (11.1)	-
	Genel (n=90)	26 (28.9)	28 (31.1)	23 (25.6)	12 (13.3)	1 (1.1)
İfade No-8c: Yazı ve tipografiye verilen önem yetersiz	Bilkent (n=25)	3 (12.0)	13 (52.0)	7 (28.0)	1 (4.0)	1 (4.0)
	Gazi (n=12)	7 (58.3)	2 (16.7)	2 (16.7)	1 (8.3)	-
	Hacettepe (n=26)	4 (15.4)	4 (15.4)	6 (23.1)	9 (34.6)	3 (11.5)
	Başkent (n=27)	5 (18.5)	2 (7.4)	8 (29.6)	10 (37.0)	2 (7.4)
	Genel (n=90)	19 (21.1)	21 (23.3)	23 (25.6)	21 (23.3)	6 (6.7)
İfade No-8d: Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle yeterli bulmuyorum kendimi	Bilkent (n=24)	1 (4.2)	2 (8.3)	16 (66.7)	2 (8.3)	3 (12.5)
	Gazi (n=10)	4 (40.0)	3 (30.0)	2 (20.0)	1 (10.0)	-
	Hacettepe (n=26)	2 (7.7)	4 (15.4)	4 (15.4)	7 (26.9)	9 (34.6)
	Başkent (n=27)	2 (7.4)	2 (7.4)	8 (29.6)	12 (44.4)	3 (11.1)
	Genel (n=87)	9 (10.3)	11 (12.6)	30 (34.5)	22 (25.3)	15 (17.2)
İfade No-8e: Benden kaynaklı nedenlerle yeterli olmadığını düşünüyorum	Bilkent (n=24)	-	2 (8.3)	5 (20.8)	14 (58.3)	3 (12.5)
	Gazi (n=10)	-	-	6 (60.0)	2 (20.0)	2 (20.0)
	Hacettepe (n=26)	1 (3.8)	7 (26.9)	12 (46.2)	3 (11.5)	3 (11.5)
	Başkent (n=27)	-	2 (7.4)	12 (44.4)	12 (44.4)	1 (3.7)
	Genel (n=87)	1 (1.1)	11 (12.6)	35 (40.2)	31 (35.6)	9 (10.3)

Tablo 9 'un devamı

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-11: Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanımına sahip olmam için uygundur	Bilkent (n= 32)	2 (6.3)	3 (9.4)	11 (34.4)	13 (40.6)	3 (9.4)
	Gazi (n= 14)	1 (7.1)	1 (7.1)	2 (14.3)	3 (21.4)	7 (50.0)
	Hacettepe (n= 29)	1 (3.4)	10 (34.5)	10 (34.5)	6 (20.7)	2 (6.9)
	Başkent (n= 30)	1 (3.3)	13 (43.3)	7 (23.3)	5 (16.7)	4 (13.3)
	Genel (n= 105)	5 (4.8)	27 (25.7)	30 (28.6)	27 (25.7)	16 (15.2)
İfade No-12: Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum	Bilkent (n= 23)	1 (4.3)	8 (34.8)	13 (56.5)	1 (4.3)	-
	Gazi (n= 8)	-	-	1 (12.5)	1 (12.5)	6 (75.0)
	Hacettepe (n= 20)	3 (15.0)	5 (25.0)	9 (45.0)	2 (10.0)	1 (5.0)
	Başkent (n= 23)	1 (4.3)	6 (26.1)	7 (30.4)	6 (26.1)	3 (13.0)
	Genel (n= 74)	5 (6.8)	19 (25.7)	30 (40.5)	10 (13.5)	10 (13.5)
İfade No-13: Staj çalışmamızı yapacağınız yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksiklerimizi tamamlayabileceğimiz işletmeler olmasına dikkat ediliyor	Bilkent (n= 32)	-	2 (6.3)	8 (25.0)	20 (62.5)	2 (6.3)
	Gazi (n= 14)	-	2 (14.3)	5 (35.7)	1 (7.1)	6 (42.9)
	Hacettepe (n= 29)	3 (10.3)	7 (24.1)	8 (27.6)	8 (27.6)	3 (10.3)
	Başkent (n= 30)	1 (3.3)	5 (16.7)	18 (60.0)	4 (13.3)	2 (6.7)
	Genel (n= 105)	4 (3.8)	16 (15.2)	39 (37.1)	33 (31.4)	13 (12.4)
İfade No-14: Staj çalışmalarımızı yaptığınızda, yazı-tipografi derslerinde aldığım donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum	Bilkent (n= 32)	3 (9.4)	8 (25.0)	8 (21.9)	13 (40.6)	1 (3.1)
	Gazi (n= 14)	-	2 (14.3)	2 (21.4)	2 (14.3)	7 (50.0)
	Hacettepe (n= 29)	-	4 (13.8)	4 (41.4)	9 (31.0)	4 (13.8)
	Başkent (n= 30)	-	5 (16.7)	5 (43.3)	8 (26.7)	4 (13.3)
	Genel (n= 105)	3 (2.9)	19 (18.1)	35 (33.3)	32 (30.5)	16 (15.2)

Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı. (Tablo 9) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda kendimi yeterli buluyorum” ifadesine öğrencilerin %34.3’ü “katılmıyorum”, %32.4’ü “kısmen katılıyorum”, %14.3’ü “katılıyorum”, %13.3’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %5.7’si “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, genel durumun aksine Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin “kesinlikle katılmıyorum seçeneğini, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin “katılmıyorum” seçeneğini %59.4 oranında belirttikleri görülürken; Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %7.1 oranında belirttikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda kendini yeterli bulmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Okulda atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği” ifadesine öğrencilerin %42.0’ı “kısmen katılıyorum”, %21.6’sı “kesinlikle katılıyorum”, %15.9’u “katılmıyorum”, %15.9’u “katılıyorum”, %4.5’i “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde Gazi, Hacettepe ve Başkent Üniversiteleri belirtmezken; Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini %16.0’ı belirttikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %52.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtirken, %4.0’ı “katılıyorum” seçeneğini belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının okulda atölye ortamlarının ve donanımlarının yetersiz olduğunu ortaya çıkarmıştır.

“Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği” ifadesine öğrencilerin %31.1’i “katılıyorum”, %28.9’u “kesinlikle katılıyorum”, %25.6’sı “kısmen katılıyorum”, %13.3’ü “katılmıyorum”, %28.9’u “kesinlikle katılıyorum”, %1.1’i “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %50.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirttikleri, “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi

öğrencilerinin %4.0'ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtirken; “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini diğer üniversite öğrencilerinin hiç belirtmedikleri görülürken Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %4.0'ı bu seçeneği belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin yazı-tipografi alanında yetersiz olmalarının sebebinin ders dışı kullanıma açık laboratuvar yetersizliğinden de kaynaklı olduğunu ortaya çıkarmıştır.

“Yazı ve tipografiye verilen önem yetersiz.” ifadesine öğrencilerin %25.6'sı “kısmen katılıyorum”, %23.3'ü “katılıyorum”, %23.3'ü “katılmıyorum”, %21.1'i “kesinlikle katılıyorum”, %6.7'si “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %58.3'ü “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtirken, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. “katılıyorum” seçeneğine Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %52.0'ı belirtirken, Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %7.4'ü belirtmiştir. Bu durum öğrencilerin çoğunun yazı-tipografiye verilen önemin yetersiz olduğu görüşünde olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle yeterli bulmuyorum kendimi” ifadesine öğrencilerin %34.5'i “kısmen katılıyorum”, %25.3'ü “katılmıyorum”, %17.2'si “kesinlikle katılmıyorum”, %12.6'sı “katılıyorum”, %10.3'ü “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermiştir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %40.0'ı “kesinlikle katılıyorum”, %30.0'ı “katılıyorum” seçeneğini belirtirken, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin “kısmen katılıyorum” seçeneğine diğer üniversite öğrencilerine oranla daha fazla (%66.7) belirttikleri görülmüştür. Başkent Üniversitesi öğrencilerinin “katılmıyorum” seçeneğini %44.4 oranında belirttikleri görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin yazı-tipografi alanında yetersizliklerinin nedeninin; öğretim elemanından kaynaklı durumlardan kaynaklı olmadığını ortaya çıkarmıştır.

“Benden kaynaklı nedenlerle yeterli olamadığımı düşünüyorum” ifadesine öğrencilerin %40.2'si “kısmen katılıyorum”, %35.6'sı “katılmıyorum”, %12.6'sı “katılıyorum”, %10.3'ü “kesinlikle katılıyorum”, %1.1'i “kesinlikle katılıyorum” cevabını

vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine “kesinlikle katılıyorum” seçeneğine Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %3.8’i belirtirken, diğer üniversite öğrencilerinin bu seçeneği hiç belirtmedikleri görülmüştür. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %60.0’ının “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri, “katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %58.3’ü “katılmıyorum” seçeneğini belirtirken, aynı seçeneği Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %44.4 oranında belirttikleri görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin çoğunun yazı-tipografi alanındaki yetersizliklerinin nedeninin kendilerinden kaynaklı olmadığını düşündüklerini ortaya çıkarmıştır.

“Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanımına sahip olmam için uygundur” ifadesine öğrencilerin %28.6’sı “kısmen katılıyorum”, %25.7’si “katılmıyorum”, %25.7’si “katılıyorum”, %15.2’si “kesinlikle katılmıyorum”, %4.8’i “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %50.0’ı “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini belirtmiş, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %6.9’u “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %43.3’ü “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin çoğunun, yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatlerinin yeterli donanımına sahip olmaları için uygun olmadığı düşüncesinde olduğunu ortaya koymuştur.

“Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum” ifadesine öğrencilerin %40.5’i “kısmen katılıyorum”, %25.7’si “katılıyorum”, %13.5’i “katılmıyorum”, %13.5’i “kesinlikle katılmıyorum”, %6.8’i “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine Gazi Üniversitesi öğrencilerinin “kesinlikle katılıyorum” ve “katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken; “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini %75.0 oranında belirttikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %56.6’sının ve Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin ise %45.0’ının “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür. Bu durum öğrencilerin çoğunun yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Staj çalışmamızı yapacağınız yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksiklerimizi tamamlayabileceğimiz işletmeler olmasına dikkat ediliyor” ifadesine öğrencilerin %37.1’i “kısmen katılıyorum”, %31.4’ü “katılmıyorum”, %15.2’si “katılıyorum”, %12.4’ü “kesinlikle katılmıyorum”, %3.8’i “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine Bilkent ve Gazi Üniversitesi öğrencilerinin “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %60.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtmiş, Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %62.5’i “katılmıyorum”, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %42.9’u “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum öğrencilerin çoğunun staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat edilmediği fikrinde olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Staj çalışmalarımızı yaptığımızda, yazı-tipografi derslerinde aldığım donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum” ifadesine öğrencilerin %33.3’ü “kısmen katılıyorum”, %30.5’i “katılmıyorum”, %18.1’i “katılıyorum”, %15.2’si “kesinlikle katılmıyorum”, %2.9’u “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde genel durumun aksine “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %3.1’i belirtirken, Gazi Üniversitesi öğrencilerinin %50.0’ı belirtmiştir. “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %9.4’ü belirtirken, diğer üniversitelerin öğrencileri bu seçeneği hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin, diğer üniversite öğrencilerine oranla daha fazla oranda (%40.6) “katılmıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür. Bu durum, öğrencilerin çoğunun staj çalışmalarını yaparken yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olmadığını gördüklerini ortaya çıkarmıştır.

5.2.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşleri

Tablo 10’da, ankette bulunan yazı ve tipografi derslerinin içeriğine ilişkin öğretim elemanları görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğretim elemanları görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğretim elemanlarının görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 10. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-7: Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda öğrencilerin aldığı eğitim-öğretimi yeterli buluyorum	Bilkent (n=5)		1 (20.0)	1 (20.0)	3 (60.0)	
	Gazi (n= 5)	1 (20.0)	2 (40.0)		1 (20.0)	1 (20.0)
	Hacettepe (n= 4)		1 (25.0)	2 (50.0)	1 (25.0)	
	Başkent (n= 6)		2 (33.3)	4 (66.7)		
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	6 (30.0)	7 (35.0)	5 (25.0)	1 (5.0)
İfade No-8a: Atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği	Bilkent (n= 4)				4 (100.0)	
	Gazi (n= 2)		1 (50.0)	1 (50.0)		
	Hacettepe (n= 1)	1 (100.0)				
	Başkent (n= 6)		2 (33.3)		4 (66.7)	
	Genel (n= 13)	1 (7.7)	3 (23.1)	1 (7.7)	8 (61.5)	
İfade No-8b: Öğrencilerin ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği	Bilkent (n= 4)				4 (100.0)	
	Gazi (n= 2)			2 (100.0)		
	Hacettepe (n= 4)			1 (25.0)	3 (75.0)	
	Genel (n= 10)			3 (30.0)	7 (70.0)	
İfade No-8c: Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği	Bilkent (n=4)			2 (50.0)	2 (50.0)	
	Gazi (n= 2)		1 (50.0)	1 (50.0)		
	Hacettepe (n= 4)				4 (100.0)	
	Genel (n= 10)		1 (10.0)	3 (30.0)	6 (60.0)	
İfade No-8d: Bu dersleri öğretme konusunda, donanımlarımı teknolojiyle paralel geliştirmekte yetersiz kalıyorum	Bilkent (n=4)				4 (100.0)	
	Gazi (n= 2)			1 (50.0)	1 (50.0)	
	Hacettepe (n=4)			3 (75.0)	1 (25.0)	
	Genel (n= 10)			4 (40.0)	6 (60.0)	
İfade No-11: Yazı-tipografi derslerinin haftalık ders saatleri öğrencilerin yeterli donanıma sahip olması için uygundur	Bilkent (n= 5)		1 (20.0)	2 (40.0)	2 (40.0)	
	Gazi (n= 5)		2 (40.0)	2 (40.0)		1 (20.0)
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)		3 (75.0)		
	Başkent (n= 6)		3 (50.0)	3 (50.0)		
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	6 (30.0)	10 (50.0)	2 (10.0)	1 (5.0)

Tablo 10 'un devamı

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-12: Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum	Bilkent (n= 5)		1 (20.0)	1 (20.0)	3 (60.0)	
	Gazi (n= 3)		2 (66.7)			1 (33.3)
	Hacettepe (n= 3)		1 (33.3)	1 (33.3)		1 (33.3)
	Başkent (n= 5)		1 (20.0)		4 (80.0)	
	Genel (n= 16)		5 (31.3)	2 (12.5)	7 (43.8)	2 (12.5)
İfade No-13: Öğrencilerin staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat ediliyor	Bilkent (n= 5)		2 (40.0)	3 (60.0)		
	Gazi (n= 5)			4 (80.0)	1 (20.0)	
	Hacettepe (n= 4)	1 (25.0)		3 (75.0)		
	Başkent (n= 6)		1 (16.7)	2 (33.3)	3 (50.0)	
	Genel (n= 20)	1 (5.0)	3 (15.0)	12 (60.0)	4 (20.0)	
İfade No-14: Öğrenciler staj çalışmalarını yaptıklarında, yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum	Bilkent (n= 5)		1 (20.0)	4 (80.0)		
	Gazi (n= 5)		2 (40.0)	2 (40.0)		1 (20.0)
	Hacettepe (n= 4)		1 (25.0)	2 (50.0)		1 (25.0)
	Başkent (n= 6)		1 (16.7)	3 (50.0)	2 (33.3)	
	Genel (n= 20)		5 (25.0)	11 (55.0)	2 (10.0)	2 (10.0)

Öğretim elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı. (Tablo 10) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda öğrencilerin aldığı eğitimi-öğretimi yeterli buluyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %35.0’ı “kısmen katılıyorum”, %30.0’ı “katılıyorum”, %25.0’ı “katılmıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumumun aksine Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %20.0’ı “kesinlikle katılıyorum” ve %20.0’ı “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Gazi Üniversitesi öğretim elemanları “kısmen katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmezken; “kısmen katılıyorum” seçeneğini diğer üniversite öğretim elemanlarına kıyasla daha fazla belirtmişlerdir. “kısmen katılıyorum” seçeneğine Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %50.0’ı, Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının ise %66.7’sinin belirttiği görülmektedir. Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %60.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum, Üniversite öğretim elemanlarının büyük bir kısmının öğrencilerin aldıkları eğitimin yazı tipografi alanındaki piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda yeterli olduğu düşüncesine katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği” ifadesine öğretim elemanlarının %61.5’i “katılmıyorum”, %23.1’i “katılıyorum”, %7.7’si “kısmen katılıyorum”, %7.7’si “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %50.0’ı “katılıyorum”, %50.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %100.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirtirken; Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %100.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %66.7’si “katılmıyorum” seçeneğini belirtirken, %33.3’ü “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının tamamının atölye ortamlarının ve donanımlarının yetersiz olduğu düşüncesini ortaya çıkarmıştır. Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının tamamının bu fikirde katılmadıkları ortaya çıkmıştır.

“Öğrencilerin ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği” ifadesine öğretim elemanlarının %70.0’ı “katılmıyorum”, %30.0’ı “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir.

“Bu dersleri öğretme konusunda, donanımlarımı teknolojiyle paralel geliştirmekte yetersiz kalıyorum.” ifadesine öğretim elemanlarının %60.0’ı “katılmıyorum”, %40.0’ı “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumumun aksine Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %75.0’ı “kısmen katılıyorum”, %25.0’ı da “katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %100.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Buna göre Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının tümünün yazı-tipografi derslerini öğretme konusunda donanımlarının teknolojiye paralellik gösterdiğini ortaya çıkarmıştır. Bu durum öğretim elemanlarının yazı- tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda öğrenci yeterliliklerinin kendilerinden kaynaklı durumlar nedeniyle ortaya çıkmadığını göstermiştir.

“Yazı-tipografi derslerinin haftalık ders saatleri öğrencilerin yeterli donanıma sahip olması için uygundur” ifadesine öğretim elemanlarının %50.0’ı “kısmen katılıyorum”, %30.0’ı “katılıyorum”, %10.0’ı “katılmıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılmıyorum”, %5.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumumun aksine Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %75.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtirken “katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %50.0’ı “kısmen katılıyorum” ve %50.0’ı “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğine %20.0’ı, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %25.0’ı “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %43.8’i “katılmıyorum”, %31.3’ü “katılıyorum”, %12.5’i “kısmen katılıyorum”, %12.5’i “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumumun aksine Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %80.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini

belirtmişlerdir. Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %66.7'si “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir.

“Öğrencilerin staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat ediliyor” ifadesine öğretim elemanlarının, %60.0'ı “kısmen katılıyorum”, %20.0'ı “katılmıyorum”, %15.0'ı “katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumunun aksine Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %80.0'ı “kısmen katılıyorum” derken aynı seçeneği Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %75.0 oranında belirttikleri görülmüştür. Bu durum üniversitelerdeki öğretim elemanlarının büyük bir kısmının öğrencilerin staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat edildiği fikrine kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Öğrenciler staj çalışmalarını yaptıklarında, yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum” ifadesine öğretim elemanlarının %55.0'ı “kısmen katılıyorum”, %25.0'ı “katılıyorum”, %10.0'ı “katılmıyorum” %10.0'ı “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, genel durumunun aksine Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %80.0'ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının büyük bir kısmının “öğrenciler staj çalışmalarını yaptıklarında, yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum” görüşüne kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

5.2.3. Öğretim elemanları ve öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırmalı Sonuçları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yazı ve tipografi derslerinin içeriğine ilişkin görüşleri üniversite farkı gözetmeksizin Tablo 11'de karşılaştırılmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı tabloda belirtilmiştir.

Tablo 11. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları

İfadeler	n	Öğretim elemanları		Öğrenci		U	p
		$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS		
İfade No-7: Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tutulduğunda kendini yeterli bulma	n ₁ = 20						
	n ₂ =105	3.05	0.999	2.65	1.065	813.0	0.097
İfade No-8a: Okulda atölye ortamının ve donanımının yetersizliği	n ₁ = 13						
	n ₂ = 88	2.77	1.092	3.34	1.123	389.0	0.064
İfade No-8b: Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği	n ₁ = 10						
	n ₂ = 90	2.30	0.483	3.73	1.058	122.5	0.000*
İfade No-8c: Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği	n ₁ = 10						
	n ₂ = 90	2.50	0.707	3.29	1.229	275.0	0.039*
İfade No-8d: Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle kendini yeterli bulma	n ₁ = 10						
	n ₂ = 87	2.40	0.516	2.74	1.196	364.0	0.382
İfade No-11: Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanıma sahip olmak için uygundur	n ₁ = 20						
	n ₂ =105	3.20	0.894	2.79	1.133	831.5	0.128
İfade No-12: Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulma	n ₁ = 16						
	n ₂ = 74	2.63	1.088	2.99	1.104	482.5	0.230
İfade No-13: Staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksikliklerin tamamlamaya yönelik işlemler olmasına dikkat edilmesi	n ₁ = 20						
	n ₂ =105	3.05	0.759	2.67	1.006	814.0	0.104
İfade No-14: Staj çalışmaları sırasında, yazı-tipografi derslerinde alınan donanımın piyasada yeterli olması	n ₁ =20						
	n ₂ =105	2.95	0.887	2.63	1.040	837.0	0.135
GENEL	n ₁ =9						
	n ₂ =61	23.00	2.179	26.21	2.95	102.0	0.002*

* p < 0.05 n₁= Öğretim elemanları n₂= Öğrenci

Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları (Tablo 11) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tutulduğunda kendini yeterli bulma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.05 ve öğrencilerde 2.65) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda öğrencilerin yeterli bulması konusunda öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Okulda atölye ortamının ve donanımının yetersizliği” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.77 ve öğrencilerde 3.34) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). Okuldaki atölye ortamının ve donanımının yetersizliği konusundaki öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre ” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.73) öğretim elemanları görüşlerinden (ortalama=2.30) farklılık göstermiştir. Buna göre öğrenciler öğretim elemanlara oranla ders dışı kullanıma açık laboratuvarların yetersizliği fikrine daha çok katılıyor.

“Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.29) öğretim elemanları görüşlerinden (ortalama=2.50) farklılık göstermiştir. Bu durum öğrencilerin öğretim

elemanlarına oranla yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği fikrine daha çok katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle kendini yeterli bulma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.40 ve öğrencilerde 2.74) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle kendini yeterli bulma sorusuna verilen cevaplarda öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür.

“Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanımına sahip olmak için uygundur” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.20 ve öğrencilerde 2.79) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). “Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanımına sahip olmak için uygundur” sorusuna verilen cevaplarda öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulma” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.63 ve öğrencilerde 2.99) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). “Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulma” sorusuna verilen cevaplarda öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksikliklerin tamamlamaya yönelik işletmeler olmasına dikkat edilmesi” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.05 ve öğrencilerde 2.67) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). “Staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili

eksikliklerin tamamlamaya yönelik işletmeler olmasına dikkat edilmesi” sorusuna verilen cevaplarda öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Staj çalışmaları sırasında, yazı-tipografi derslerinde alınan donanımın piyasada yeterli olması” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 2.95 ve öğrencilerde 2.63) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir($p>0.05$). Staj çalışmaları sırasında, yazı-tipografi derslerinde öğrencilerin aldığı donanımın piyasada yeterli olması konusundaki öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

5.3. Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Öğretim Elemanları ve Öğrenci Görüşleri.

Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, yazı ve tipografi derslerine olan öğrenci ilgisine ilişkin görüşleri aşağıda belirtilmiştir.

5.3.1. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşleri.

Tablo 12’de, ankette bulunan yazı ve tipografi derslerine olan ilgilere ilişkin öğrenci görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğrencilerin görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğrencilerin görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 12. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-9a: Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgiliyim	Bilkent (n= 32)	5 (15.6)	6 (18.8)	9 (28.1)	12 (37.5)	- -
	Gazi (n= 14)	5 (35.7)	4 (28.6)	5 (35.7)	- -	- -
	Hacettepe (n= 29)	11 (37.9)	8 (27.6)	8 (27.6)	2 (6.9)	- -
	Başkent (n= 30)	8 (26.7)	14 (46.7)	5 (16.7)	1 (3.3)	2 (6.7)
	Genel (n= 105)	29 (27.6)	32 (30.5)	27 (25.7)	15 (14.3)	2 (1.9)
İfade No-9b: Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgiliyim	Bilkent (n= 32)	5 (15.6)	6 (18.8)	18 (56.3)	3 (9.4)	- -
	Gazi (n= 14)	5 (35.7)	5 (35.7)	4 (28.6)	- -	- -
	Hacettepe (n= 29)	9 (31.0)	14 (48.3)	5 (17.2)	- -	1 (3.4)
	Başkent (n= 30)	9 (30.0)	14 (46.7)	5 (16.7)	- -	2 (6.7)
	Genel (n= 105)	28 (26.7)	39 (37.1)	32 (30.5)	3 (2.9)	3 (2.9)
İfade No-9c: Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgiliyim	Bilkent (n= 32)	1 (3.1)	5 (15.6)	6 (18.8)	16 (50.0)	4 (12.5)
	Gazi (n= 14)	3 (21.4)	1 (7.1)	9 (64.3)	1 (7.1)	- -
	Hacettepe (n= 29)	4 (13.8)	7 (24.1)	11 (37.9)	6 (20.7)	1 (3.4)
	Başkent (n= 30)	4 (13.3)	6 (20.0)	17 (56.7)	2 (6.7)	1 (3.3)
	Genel (n= 105)	12 (11.4)	19 (18.1)	43 (41.0)	25 (23.8)	6 (5.7)

Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı. (Tablo 12) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgiliyim” ifadesine öğrencilerin %30.5’i “katılıyorum”, %27.6’sı “kesinlikle katılıyorum”, %25.7’si “kısmen katılıyorum” %14.3’ü “katılmıyorum” %1.9’u “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %6.7’si “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Gazi Üniversitesi öğrencilerinin “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Genel durumun aksine Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %46.7’si “katılıyorum” seçeneğini belirtmişleridir. Bu durum öğrencilerin bir çoğunun yazı-tipografi derslerine karşı ilgili olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgiliyim” ifadesine öğrencilerin %37.1’i “katılıyorum”, %30.5’i “kısmen katılıyorum”, %26.7’si “kesinlikle katılıyorum”, %2.9’u “katılmıyorum”, %2.9’u “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, Bilkent Üniversitesi öğrencilerinin %56.3’ü “kısmen katılıyorum”, Hacettepe Üniversitesi öğrencilerinin %48.3’ü “katılıyorum”, Başkent Üniversitesi öğrencilerinin %46.7’si “katılıyorum” seçeneğini belirtmişleridir. Bu durum öğrencilerin büyük bir kısmının Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgili olduklarını sonucuna ulaşılmıştır.

“Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgiliyim” ifadesine öğrencilerin %41.0’ı “kısmen katılıyorum”, %23.8’i “katılmıyorum”, %18.1’i “katılıyorum”, %11.4’ü “kesinlikle katılıyorum”, %5.7’si “kesinlikle katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğrencilerin cevaplarının dağılımı incelendiğinde, öğrencilerin büyük bir kısmının Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili olduklarını ortaya çıkarmıştır.

5.3.2. Öğretim Elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgilerine İlişkin Görüşleri.

Tablo 13’te, ankette bulunan öğretim elemanlarının yazı ve tipografi derslerine olan öğrenci ilgilerine ilişkin görüşlerini belirlemeye yönelik ifadeler belirtilmiştir. Tabloda, anketin uygulandığı dört üniversitedeki öğretim elemanlarının görüşleri üniversitelere göre ayrı ayrı incelendiği gibi, dört üniversitedeki tüm öğretim elemanlarının görüşleri de bir arada yer almaktadır.

Tablo 13. Öğretim elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Üniversiteler	Kesinlikle Katılıyorum n (%)		Katılıyorum n (%)		Kısmen Katılıyorum n (%)		Katılmıyorum n (%)		Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
İfade No-9a: Öğrenciler Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgililer	Bilkent (n= 5)			2	(40.0)	2	(40.0)	1	(20.0)	
	Gazi (n= 5)	1	(20.0)	1	(20.0)	2	(40.0)	1	(20.0)	
	Hacettepe (n= 4)	1	(25.0)			3	(75.0)			
	Başkent (n= 6)			1	(16.7)	5	(83.3)			
	Genel (n= 20)	2	(10.0)	4	(20.0)	12	(60.0)	2	(10.0)	
İfade No-9b: Öğrenciler Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgililer	Bilkent (n= 5)			3	(60.0)	2	(40.0)			
	Gazi (n= 5)	1	(20.0)	1	(20.0)	3	(60.0)			
	Hacettepe (n= 4)	1	(25.0)			3	(75.0)			
	Başkent (n= 6)			2	(33.3)			4	(66.7)	
	Genel (n= 20)	2	(10.0)	6	(30.0)	8	(40.0)	4	(20.0)	
İfade No-9c: Öğrenciler Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgililer	Bilkent (n= 5)							5	(100.0)	
	Gazi (n= 5)			1	(20.0)	3	(60.0)	1	(20.0)	
	Hacettepe (n= 4)					4	(100.0)			
	Başkent (n= 6)					1	(16.7)	5	(83.3)	
	Genel (n= 20)			1	(5.0)	8	(40.0)	11	(55.0)	

Öğretim elemanlarının Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgiye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 13) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Öğrenciler Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgililer” ifadesine öğretim elemanlarının %60.0’ı “kısmen katılıyorum”, %20.0’ı “katılıyorum”, %10.0’ı “kesinlikle katılıyorum”, %10.0’ı “katılmıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %75.0’ı, Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %83.3’ü “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. “Kesinlikle katılıyorum” seçeneğini Bilkent ve Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının hiç belirtmedikleri görülmüştür. Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının “katılıyorum” ve “katılmıyorum” seçeneklerini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Bu durum öğretim elemanlarının çoğunun, öğrencilerin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgili oldukları görüşüne katıldıklarını ve kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Öğrenciler Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgililer” ifadesine öğretim elemanlarının %40.0’ı “kısmen katılıyorum”, %30.0’ı “katılıyorum”, %20.0’ı “katılmıyorum”, %10.0’ı “kesinlikle katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %75.0’ı “kısmen katılıyorum”, Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %60.0’ının “kısmen katılıyorum”, Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %60.0’ının “katılıyorum”, Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %66.7’sinin “katılmıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür. Genel duruma bakıldığında öğretim elemanlarının çoğunun öğrencilerin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgili oldukları görüşüne katıldıkları ortaya çıkmıştır.

“Öğrenciler Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgililer” ifadesine öğretim elemanlarının %55.0’ı “katılmıyorum”, %40.0’ı “kısmen katılıyorum”, %5.0’ı “katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Üniversitelere göre öğretim elemanlarının tercihleri incelendiğinde ise, Bilkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %100.0’ının “katılmıyorum”, Hacettepe Üniversitesi öğretim elemanlarının %100.0’ının

“kısmen katılıyorum”, Başkent Üniversitesi öğretim elemanlarının %83.3’ünün “katılmıyorum”, Gazi Üniversitesi öğretim elemanlarının %60.0’inin “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür. Genel duruma bakıldığında öğretim elemanlarının çoğunun öğrencilerin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili olmadıkları görüşünde olduklarını ortaya çıkarmıştır.

5.3.3. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları

Öğretim elemanları ve öğrencilerin yazı ve tipografi derslerine olan öğrenci ilgilerine ilişkin görüşleri üniversite farkı gözetmeksizin Tablo 14’te karşılaştırılmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanlarının görüşleri arasında anlamlı bir fark olup olmadığı tabloda belirtilmiştir.

Tablo 14. Öğretim Elemanı ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları

İfadeler	Öğretim elemanları n=20		Öğrenci n=105		U	p
	$\bar{x}$	SS	$\bar{x}$	SS		
İfade No-9a: Öğrencinin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgisi	3.30	0.801	3.68	1.087	806.0	0.088
İfade No-9b: Öğrencinin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgisi	3.30	0.923	3.82	.959	721.0	0.020*
İfade No-9c: Öğrencinin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili	2.50	0.607	3.06	1.055	707.0	0.015*
GENEL	9.10	1.774	10.55	2.685	669.5	0.010*

P<0.05

Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgilerine İlişkin Görüşlerinin Karşılaştırma Sonuçları (Tablo 14) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Öğrencinin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgisi” ifadesi ile ilgili verilen cevapların ortalamaları (öğretim elemanları 3.30 ve öğrencilerde 3.68) karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olmadığı tespit edilmiştir ($p>0.05$). Öğrencilerin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgileri hakkındaki öğretim elemanları ve öğrenci görüşleri arasında fark bulunmamaktadır.

“Öğrencinin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgisi” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “Öğrencinin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgisi” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.30), öğretim elemanları görüşleri (ortalama=3.82) farklılık göstermiştir. Öğrencilerin kendilerinin Dijital Tipografi derslerine karşı ilgili olduklarını öğretim elemanlarına oranla daha az düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

“Öğrencinin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili” ifadesi ile ilgili verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevaplarının ortalamaları karşılaştırıldığında aradaki farkın istatistiki olarak anlamlı olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Buna göre “Öğrencinin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili” sorusu ile ilgili öğrenci görüşleri (ortalama=3.06), öğretim elemanları görüşleri (ortalama=2.50) farklılık göstermiştir. Öğrencilerin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili olduklarını öğretim elemanlarına oranla daha fazla düşündüklerini ortaya çıkarmaktadır.

5.4. Üniversitelerin Bilgisayar ve Atölye Donanımı Bilgileri ve Öğretim Elemanlarının Atölye Donanımı Görüşleri

Tablo 15’te Gazi Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Görsel İletişim Tasarımı Bölümünde yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinden sorumlu öğretim elemanının, atölye donanımı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Gazi Üniversitesi’nde yazı tipografi derslerinde kullanılan atölyelerdeki bilgisayarların Hard Disk haricindeki donanımının yeterli olduğu görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Atölyede kullanılan grafik tabletin iyileştirilmesine gerek duyulduğu belirtilmiştir. Atölyede bir akıllı tahtanın bulunmadığı ve gerek duyulduğu belirtilmiştir.

Tablo 15. Gazi Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri

GAZİ ÜNİVERSİTESİ			
	Yeterli	İyileştirilmeli	Gerekli
İşlemci (CPU)	*		
Ram (Bellek):	*		
Hard Disk (Sabit Disk):		*	
Ekran Kartı :	*		
Ses Kartı:	*		
Monitör	*		
Klavye:	*		
Mouse:	*		
Cd Writer:	*		
Dvd Writer:	*		
Cd Rom:	*		
Dvd Rom:	*		
Ethernet:	*		
Scanner(Tarayıcı):	*		
Printer (Yazıcı):	*		
Projeksiyon Cihazı:	*		
Grafik Tablet:		*	
Akıllı Tahta:			*

Tablo 16’da Başkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Görsel Sanatlar ve Tasarım Bölümünde yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinden sorumlu öğretim elemanının, atölye donanımı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Başkent Üniversitesi’nde yazı tipografi derslerinde kullanılan atölyelerdeki bilgisayarların donanımsal özelliklerinin yeterli olmadığı görüşleri ortaya çıkmıştır. Atölyede akıllı tahtanın ve grafik tabletin bulunmadığı ve gerek duyulduğu belirtilmiştir.

Tablo 16. Başkent Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ			
	Yeterli	İyileştirilmeli	Gerekli
İşlemci (CPU)		*	
Ram (Bellek):		*	
Hard Disk (Sabit Disk):		*	
Ekran Kartı :		*	
Ses Kartı:		*	
Monitör		*	
Klavye:		*	
Mouse:		*	
Cd Writer:		*	
Dvd Writer:		*	
Cd Rom:		*	
Dvd Rom:		*	
Ethernet:		*	
Scanner(Tarayıcı):		*	
Printer (Yazıcı):		*	
Projeksiyon Cihazı:		*	
Grafik Tablet:			*
Akıllı Tahta:			*

Tablo 17’de Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi Grafik Bölümünde yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinden sorumlu öğretim elemanının, atölye donanımı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Hacettepe Üniversitesi’nde yazı tipografi derslerinde kullanılan atölyelerdeki bilgisayarların donanımsal özelliklerinin yeterli olmadığı, iyileştirilmesi gerektiği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Atölyede bir akıllı tahtanın ve grafik tabletin bulunmadığı ve gerek duyulduğu belirtilmiştir.

Tablo 17. Hacettepe Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ			
	Yeterli	İyileştirilmeli	Gerekli
İşlemci (CPU)		*	
Ram (Bellek):		*	
Hard Disk (Sabit Disk):		*	
Ekran Kartı :		*	
Ses Kartı:		*	
Monitör		*	
Klavye:		*	
Mouse:		*	
Cd Writer:		*	
Dvd Writer:		*	
Cd Rom:		*	
Dvd Rom:		*	
Ethernet:		*	
Scanner(Tarayıcı):		*	
Printer (Yazıcı):		*	
Projeksiyon Cihazı:		*	
Grafik Tablet:			*
Akıllı Tahta:			*

Tablo 18’de Bilkent Üniversitesi, Güzel Sanatlar Tasarım ve Mimarlık Fakültesi, Grafik Tasarım Bölümünde yazı ve tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinden sorumlu öğretim elemanının, atölye donanımı hakkındaki görüşleri yer almaktadır. Buna göre; Bilkent Üniversitesi’nde yazı tipografi derslerinde kullanılan atölyelerdeki bilgisayarların donanımsal özelliklerinin yeterli olmadığı, iyileştirilmesi gerektiği görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Atölyede projeksiyon cihazı, akıllı tahta ve grafik tabletin bulunmadığı ve gerek duyulduğu belirtilmiştir.

Tablo 18. Bilkent Üniversitesi Bilgisayar Atölye Donanımı Bilgileri

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ			
	Yeterli	İyileştirilmeli	Gerekli
İşlemci (CPU)		*	
Ram (Bellek):		*	
Hard Disk (Sabit Disk):		*	
Ekran Kartı :		*	
Ses Kartı:		*	
Monitör		*	
Klavye:		*	
Mouse:		*	
Cd Writer:		*	
Dvd Writer:		*	
Cd Rom:		*	
Dvd Rom:		*	
Ethernet:		*	
Scanner(Tarayıcı):		*	
Printer (Yazıcı):		*	
Projeksiyon Cihazı:			*
Grafik Tablet:			*
Akıllı Tahta:			*

6. SONUÇ VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar

Araştırmaya katılan uzman, öğretim elemanları ve öğrencilerden alınan yanıtların yorumlanmasıyla, alt problemlerin çözümüne yönelik olarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

6.1.1. Yazı Ve Tipografi Derslerindeki Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Sonuçlar.

- Öğretim elemanlarının ve öğrencilerin, büyük bir kısmının klasik yöntemlerle tasarım yaptırmayı kısmen tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğretim elemanlarının yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin büyük bir kısmının yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının, klasik yöntemle tasarım yapmalarının nedeninin üniversitelerde bulunan bilgisayar donanımı yetersizliğinden kaynaklı olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin klasik yöntemlerle tasarım yapmalarının nedeninin öğretim elemanı tercihi olduğundan kaynaklanmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise kendi tercihleri dışında klasik yöntemlerle tasarım yaptıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun, sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise dijital ortamda tasarım yapmalarının nedeninin, sağladığı kolaylıktan kaynaklanmadığı görüşünde oldukları sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin, sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı öğretim elemanlarına oranla daha çok tercih ettikleri sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin çoğunun öğretim elemanlarının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapıldığına kısmen katıldıkları görülmüştür. Öğretim elemanlarının ise kendi tercihleriyle dijital ortamda tasarım yaptırdıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin, yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmaların, koordineli bir şekilde yürütülmekte olduğu düşüncesine katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının çoğunun, yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasındaki çalışmaların kısmen koordineli bir şekilde yürütüldüğü fikrinde oldukları görülmüştür.
- Öğrencilerin çoğunun yazı-tipografi derslerinin atölye ortamı ve donanımı açısından öğrenciyi derse güdüler nitelikte olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının, yazı-tipografi derslerinin atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğunu düşündükleri sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının, yazı-tipografi derslerinin, atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler nitelikte olduğuna, öğrencilere oranla daha fazla katılmakta olduğu sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin çoğunluğunun, yazı-tipografi derslerinin atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarının derse güdüler nitelikte olduğuna kısmen katıldıkları sonucuna ulaşılmış; öğretim elemanlarının ise büyük çoğunluğunun bu fikre katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.
- Öğrencilerin çoğunun, atölyede bulunan yazı tipografi programlarının güncellenmediğini düşündükleri ortaya çıkarmıştır. Öğretim elemanlarının ise atölyede bulunan yazı tipografi programlarının kısmen güncellendiğini düşündükleri ortaya çıkarmıştır.

- Öğrencilerin piyasa beklentilerini karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabildiklerini düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun öğrencilerin piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabildiklerini düşündükleri ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının, öğrencilerin piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmekte olduğuna öğrencilere oranla daha fazla katılmakta oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.2. Yazı ve Tipografi Derslerindeki İçeriğe İlişkin Sonuçlar

- Öğrencilerin, yazı ve tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda aldıkları eğitimi yeterli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise yazı ve tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda öğrencilerin aldıkları eğitimi kısmen yeterli buldukları sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrenci görüşlerine göre, büyük bir kısmının okulda atölye ortamlarının ve donanımlarının yetersiz olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının çoğunun okulda atölye ortamının ve donanımının yeterli olduğu yönündeki görüşleri ortaya çıkmıştır.

- Öğrenci görüşlerine göre, öğrencilerin yazı-tipografi alanında yetersiz olmalarının bir nedeninin de ders dışı kullanımına açık laboratuvar yetersizliğinden kaynaklı olduğunu sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının çoğunun ders dışında öğrencilerin kullanımına açık laboratuvar yetersizliğinin bulunmadığı görüşünde oldukları görülmüştür. Öğrencilerin öğretim elemanlarına oranla ders dışı kullanıma açık laboratuvarların yetersizliği fikrine daha çok katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun yazı-tipografiye verilen önemin yetersiz olduğu görüşünde oldukları öğretim elemanlarının çoğunun ise yazı ve tipografiye bu görüşe katılmadıklarını sonucuna ulaşılmıştır. Öğrencilerin öğretim elemanlarına oranla yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği fikrine daha çok katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

- Öğrencilerin yazı-tipografi alanında yetersizliklerinin nedeninin; öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının, yazı-tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda öğrenci yeterliliklerinin kendilerinden kaynaklı durumlar nedeniyle ortaya çıkmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun yazı-tipografi alanındaki yetersizliklerinin nedeninin kendilerinden kaynaklı olmadığını düşündüklerini ortaya çıkarmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun, yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatlerinin yeterli donanımına sahip olmaları için uygun olmadığını düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise çoğunun yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatlerinin yeterli donanımına sahip olmaları için uygun olduğunu düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin ve öğretim elemanlarının çoğunun, yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat edilmediği görüşünde oldukları ortaya çıkarmıştır. Öğretim elemanlarının ise büyük bir kısmının öğrencilerin staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat edildiği fikrine kısmen katıldıklarını sonucu ortaya çıkmıştır.

- Öğrencilerin çoğunun, staj çalışmalarını yaparken yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olmadığını gördükleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise büyük bir kısmının “öğrenciler staj çalışmalarını yaptıklarında, yazı-

tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum” görüşüne kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır.

6.1.3. Yazı ve Tipografi Derslerine Olan Öğrenci İlgisine İlişkin Sonuçlar

- Öğrencilerin büyük çoğunluğunun, yazı-tipografi derslerine karşı ilgili olduklarını sonucuna ulaşılmıştır. Öğretim elemanlarının ise çoğunun, öğrencilerin yazı-tipografi derslerine karşı kısmen ilgili oldukları görüşüne katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

- Öğrencilerin büyük bir kısmının dijital tipografi tasarımı derslerine karşı ilgili olduklarını ortaya çıkarmıştır. Öğretim elemanlarının ise çoğunun öğrencilerin dijital tipografi tasarımı derslerine karşı ilgili oldukları görüşüne katıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanları ve öğrencilerin dijital tipografi derslerine karşı öğrenci ilgilileri ile ilgili sonuçları karşılaştırıldığında öğrencilerin öğretim elemanlarına oranla daha az bu fikre katıldıkları sonucu ortaya çıkmıştır.

- Öğrencilerin büyük bir kısmının yazı ve tipografi derslerine, diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili olduklarını sonucuna ulaşılmış; öğretim elemanlarının ise; öğrencilerin yazı ve tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgilerinin bulunmadığı görüşünde olduklarını sonucu ortaya çıkmıştır. Öğrenci ve öğretim elemanlarının bu fikre yaklaşımları karşılaştırıldığında; öğrencilerin yazı ve tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgili olduklarını öğretim elemanlarına oranla daha fazla düşündükleri sonucuna ulaşılmıştır.

6.1.4. Yazı ve Tipografi Derslerinde Kullanılan Bilgisayar Atölyesi Donanımlarına İlişkin Sonuçlar.

Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyeden sorumlu öğretim elemanı görüşlerine göre Gazi Üniversitesi'nde;

- Atölyede bulunan bilgisayarların hard disk donanımlarının yeterli olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.
- Atölyede bulunan grafik tabletin iyileştirilmesi gerektiği ortaya çıkmıştır.
- Atölyede bir akıllı tahtaya ihtiyaç olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyeden sorumlu öğretim elemanı görüşlerine göre Başkent Üniversitesi'nde;

- Atölyede bulunan bilgisayarların tüm donanım özelliklerinin iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Atölyede akıllı tahta ve grafik tablet bulunmadığı ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyeden sorumlu öğretim elemanı görüşlerine göre Hacettepe Üniversitesi'nde;

- Atölyede bulunan bilgisayarların tüm donanım özelliklerinin iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.
- Atölyede akıllı tahta ve grafik tablet bulunmadığı ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyeden sorumlu öğretim elemanı görüşlerine göre Bilkent Üniversitesi'nde;

- Atölyede bulunan bilgisayarların tüm donanım özelliklerinin iyileştirilmesi gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

-Atölyede projeksiyon cihazı, akıllı tahta ve grafik tablet bulunmadığı ve gerekli olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

6.2. Öneriler

6.2.1. Uygulamaya Yönelik Öneriler

1. Yazı ve tipografi alanındaki yetersiz Türkçe kaynaklar, akademisyenler tarafından zenginleştirilmelidir.
2. Yüksek öğretim kurumlarının grafik eğitimi veren bölümleri bu alandaki yeni teknolojileri yakından takip etmelidir.
3. Yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasında çalışmaların, koordineli bir şekilde yürütülmesi sağlanacak şekilde programlar düzenlenmelidir.
4. Derslerde kullanılan atölye ortamının ve donanımın, öğrencileri derse güdüleyecek şekilde düzenlenmesi sağlanmalıdır.
5. Atölyelerdeki bilgisayarların programlarının güncellenmesi düzenli olarak sağlanmalıdır.
6. Üniversitelerin grafik eğitimi veren bölümlerinde, ders dışı saatlerde de öğrencilerin olanakları göz önünde tutularak atölye kullanımına geniş imkan sağlanmalıdır.
7. Yüksek öğretimde, grafik eğitimi veren bölümlerde yazı ve tipografi derslerinin, hem yarıyıl olarak hem de ders saatleri olarak tekrar değerlendirilmesi sağlanmalıdır. Seçmeli yazı ve tipografi dersleri çoğaltılmalıdır.
8. Grafik eğitimi veren bölümlerde, yazı ve tipografi derslerine öğrenci ilgisini çekecek etkinlikler organize edilmelidir.

9. Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyelerdeki bilgisayar donanımı, kullanılan bilgisayar programlarının hızlarını ve performanslarını düşürmeyecek kalitede olmalıdır.
10. Yazı ve tipografi derslerinde kullanılan atölyelerde akıllı tahta, projeksiyon sistemi ve grafik tablet gibi donanımların bulundurulması gereklidir.
11. Yüksek öğretim kurumlarının grafik eğitimi veren bölümlerinde derslerde yapılan uygulamalar, öğrenciyi gerçek hayata hazırlayıcı gerçek iletişim projeleri olmalıdır. Grafik tasarım bölümleri gerektiğinde reklam ajansları ve matbaalar ile ortak proje çalışmalarına girebilmelidirler.
12. Yüksek öğretim kurumlarında, öğrencilerin yazı ve tipografiye olan ilgilerini arttırmak amacıyla atölye çalışmaları(workshop) ve yarışmalar düzenlenmelidir.

6.2.2. Araştırmaya Yönelik Öneriler

- 1.Eğitim ve mesleki eğitim fakültelerinin grafik eğitimi veren bölümlerinde de yazı ve tipografi dersleri için benzer bir araştırma yapılabilir.
- 2.Grafik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının öğrencilerinin, grafik tasarım ürünlerinin içerisinde yazı ve tipografiyi kullanma yetkinliği karşılaştırılabilir.
- 3.Grafik eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarında yazı ve tipografi derslerinde kullanılan kaynak kitaplar ve derslerde kullanılan yazılımlar incelenebilir.
- 4.Yazı ve tipografi eğitim ve öğretimi verilirken öğretim elemanlarının kullandığı yöntem ve teknikler araştırılabilir.

KAYNAKÇA

Altıntaş, Yurdaer. (1988). Ustalar Ne Diyor. *Milliyet Sanat Dergisi*. Sayı 31.

Ana Britannica. (1988). *Güzel Sanatlar*. C.8, İstanbul: Ana Yayıncılık

Artut, K. (2004). *Sanat Eğitimi Kuramları ve Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bal, M. (1993). *Orta Dereceli Okullarda Sanat Eğitimi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü., Ankara

Becer, Emre. (1999). *İletişim ve Grafik Tasarım*. Ankara: Dost Kitabevi.

Becer, Emre (2007). *Modern Sanat ve Yeni Tipografi*. Ankara: Dost Kitabevi.

Bilen, M. (1993). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. Üçüncü baskı. Ankara: Takav Yayıncılık

Carter, R. and DAY B. ve MEGGS P. (1993). *Typographic Design: Form and Communication*. Canada: John Wiley and Sons Inc.

Erden, M. Ç. (1994). *Grafik Tasarım ve Uygulamaların İrdelenmesi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

Erinç, S. M. (1995). *Kültür Sanat Sanat Kültür*. İstanbul: Çınar Yayınları.

Erkmen, B. (1983). *Hazırlanmış Bir Grafik Sanatlar Sözlüğünden Bazı Alıntılar..*
Gösteri Dergisi, Sayı:31.

Ertürk, S. (1994). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara: Meteksan Yayınları.

Işingör, M. ve Eti, E. ve Aslier M. (1986). *Resim I Temel Sanat Eğitimi*. Ankara:
Türk Tarih Kurumu Basımevi.

Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara.

Kılıçkan, H. (1996). *Resim Bilgisi*, İstanbul : Taç Yayınevi.

KIRIŞOĞLU, O. T. (2005). *Sanatta Eğitim*. Ankara: Pegem Yayıncılık.

Munis, E. (1971). *Evrimi ile Yazı Sanatı*. Konya: Yeni Kitap Basımevi.

Özer, A. (1995). *Grafik Üretim Teknikleri*. Ankara: A. Ü. Yayınları.

Özsoy, V. (2003). *Görsel Sanatlar Eğitimi “Resim-İş Eğitiminin Tarihsel ve Düşünsel Temelleri*. Ankara: Gündüz Eğitim ve Yayıncılık.

Özsoy, V. (1998). 75. Yılda Sanat Eğitimi ve Öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi Ocak-Şubat-Mart*.

San, İ. (1977). *Sanatsal Yaratma ve Çocukta Yaratıcılık*. Ankara: Türkiye İşbankası Kültür Yayınları.

San, İ. (1987). *Güzel Sanatlar Eğitimi*. Açıköğretim Fakültesi Yayınları 101, 1-14.

San, İ. (1985). *Sanat ve Eğitim*. Ankara Üniversitesi Yayınları 2

Sarıkavak, N. K. (1997). *Tipografinin Temelleri*. Ankara: Doruk Yayınevi.

- Sarıkavak, N. K. (2003). *Tipografi'yi Doğru Kavramak*. Sanat Yazıları-10. Hacettepe Üniversitesi GSF. Ankara: Alp Ofset
- Sarıkavak, N. K. (2004). *Çağdaş Tipografinin Temelleri*. Ankara: Seçkin Yayınevi.
- Sarıkavak, N. K. (2005a). *Sayısal Tipografi:1*. Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları.
- Sarıkavak, N. K. (2005b). *Sayısal Tipografi:2*. Ankara: Başkent Üniversitesi Yayınları.
- Sarıkavak, N. K. (2006). H.Ü. G.S.F. Grafik Bölümü'nde Yazı ve Tipografi Eğitimi. *Atatürk Üniversitesi Sanat Dergisi*. Sayı 9 (Mayıs 2006)
- Sezgin, M. K. (1990). *İletişim Açısından Grafiğin Anlamlama Boyutu*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi Güzel Sanatlar Enstitüsü, Eskişehir.
- Solomon, M. (1986). *The Art Of Typography an Introduction to Typo.icon.ography*. Watson-Guptill Publications, New York.
- Sözen, M. ve Tanyeli, U. (1996). *Sanat Kavram ve Terimleri Sözlüğü*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Tansuğ, S.(1993). *Sanatın Görsel Dili. İstanbul*. Remzi Kitabevi.
- Tepecik, A. (2002). *Grafik Sanatlar*, Ankara: Detay Yayıncılık.
- Turgut, E. (2005). *Yazı Tasarımında Deneysel Yaklaşımlar*. Elektronik Grafik Tasarım Dergisi, Cilt:1 <<http://www.grafik.net/2005c1s2erolturgut.pdf>> (26.04.2007)
- Uslay, Y. (1989). *Yazı Sanatı*. İzmir: Nemat A.Ş.

Ünver, E. (1997). *Liselerde Sanat Eğitimi ve Öğretimi*. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Ünver, E. (2002). *Sanat Eğitimi*. Ankara: Nobel Yayın.

Yetkin, S.K. (1979). *Estetik ve Ana Sorunları*. İstanbul: İnkılap ve Aka Basımevi.

<http://www.gsf.hacettepe.edu.tr/grafik.html> (Kasım.2008)

<http://www.gsf.gazi.edu.tr/gitgiris.htm> (Kasım.2008)

<http://www.art.bilkent.edu.tr/grafik.html>(Kasım.2008)

<http://gsf.baskent.edu.tr/>(Kasım.2008)

EK-1 İZİN YAZILARI

EK-2 ÖĞRENCİ ANKET FORMU

ÖĞRENCİ ANKETİ

1.Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

2. Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

3.Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

4.Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

5.Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih ediyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

6.Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

7.Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda kendimi yeterli buluyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

8.Yeterli bulmuyorsanız; aşağıda bulunan buna sebep olabilecek durumlar hakkındaki görüşünüzü belirtiniz.

a)Okulda atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

b)Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

c)Yazı ve tipografiye verilen önem yetersiz.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

d)Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle yeterli bulmuyorum kendimi.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

e)Benden kaynaklı nedenlerle yeterli olamadığımı düşünüyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

9.Aşağıdaki, alana ait olan çeşitli derslere karşı ilginizi belirtiniz.

a)Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgiliyim.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

b)Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgiliyim.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

c)Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgiliyim.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

10.Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

11.Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanıma sahip olmam için uygundur.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

12.Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

13.Staj çalışmamızı yapacağınız yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksiklerimizi tamamlayabileceğimiz işletmeler olmasına dikkat ediliyor.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

14.Staj çalışmalarımızı yaptığımızda, yazı-tipografi derslerinde aldığım donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

15.Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

16.Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

17.Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

18. Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabiliyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

Teşekkür ederim.

EK-3 ÖĞRETİM ELEMANLARI ANKET FORMU

ÖĞRETİM ELEMANLARI ANKETİ

1.Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yaptırmayı tercih ediyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

2. Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

3.Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yaptırıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

4. Kendi tercihim olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yaptırıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

5. Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırmayı tercih ediyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

6. Kendi tercihim nedeni ile dijital ortamda tasarım yaptırıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

7.Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tuttuğumda öğrencilerin aldığı eğitimi-öğretimi yeterli buluyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

8.Yeterli bulmuyorsanız; aşağıda bulunan buna sebep olabilecek durumlar hakkındaki görüşünüzü belirtiniz.

a) Atölye ortamımızın ve donanımlarımızın yetersizliği.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

b) Öğrencilerin ders dışı kullarımlarına açık laboratuvar yetersizliği.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

c) Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

d) Bu dersleri öğretme konusunda, donanımlarımı teknolojiyle paralel geliştirmekte yetersiz kalıyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

9. Aşağıdaki, alana ait olan çeşitli derslere karşı olan öğrenci ilgisini belirtiniz.

a) Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgililer.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

b) Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgililer.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

c) Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgililer.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

10. Yazı-tipografi dersleri ve diğer alan dersleri arasındaki çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmektedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

11. Yazı-tipografi derslerinin haftalık ders saatleri öğrencilerin yeterli donanıma sahip olması için uygundur.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

12. Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun buluyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

13. Öğrencilerin staj çalışmalarını yapacakları yerler seçilirken, yazı-tipografi ile ilgili eksiklerini tamamlayabilecekleri işletmeler olmasına dikkat ediliyor.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

14. Öğrenciler staj çalışmalarını yaptıklarında, yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğunu görüyorum.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

15. Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

16. Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

17. Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

18. Öğrenciler piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilmektedirler.

- ☐ Kesinlikle Katılıyorum
- ☐ Katılıyorum
- ☐ Kısmen katılıyorum
- ☐ Katılmıyorum
- ☐ Kesinlikle Katılmıyorum

Teşekkür Ederim.

EK-4 ÜNİVERSİTELERİN DERS TANIMI BİLGİLERİ

1. Bilkent Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri

FA 131 Teknik Çizim ve Yazı Yazma I: Teknik çizim malzemelerine giriş. Çeşitli ölçeklerde çizim planları, kesit ve yükselteler. Üç boyutlu çizimde perspektif prensipleri. Bir, iki veya üç ufuk noktalı perspektif çizimleri. Kredi birimleri: 3ECTS Kredi Birimi: 4. Aut (H. Karaca, A. Küçük, S. Teber)

FA 132 Teknik Çizim ve Yazı Yazma II: Teknik çizim normları. Çeşitli geometrik formların oluşturulması. Gölgeleme teknikleri. Ortogonal ve aksonometrik çizimler, projeksiyonlar ve kesitler. Kredi Birimi: 3 ECTS Kredi Birimleri: 4, Ön Şart: Fa 131.

GRA 221 Tipografi I : Tipografik tasarım sistemleri, basım için harflerin estetik işlevsel ve kavramsal kullanımı, çeşitli görsel medyanın tipografik kullanımları ve teknik yöntemler. Kredi Birimleri: 3 ECTS Kredi Birimleri: 6, Ön Şart: FA 132. Aut (F. İnce, A. Kurttekin)

GRA 212 Tipografi II: Tipografik tasarımın sanatsal ve teknik sorunları, tipografik düzen teknikleri, harf tasarımı, logo ve işaretler üzerinde portföy çalışmaları. Kredi Birimleri: 3 ECTS Kredi Birimleri: 6, Ön Şart: GRA 211

GRA 313 Tipografik Tasarım ve Teoriler : Tipografik Tasarım ve Teoriler öğrencilerin tipografi alanındaki uygulama ve bilgisini teşvik etmeyi amaçlayan bir derstir. Bu sayede Dinamik ve bu disiplinin yaratıcı potansiyeli konusunda bir farkındalık oluşturulur. Bir stüdyo dersi olan Tipografik Tasarım ve Teoriler görsel dersler ve teorik tartışmaların yardımıyla tipografi tabanlı projelere yoğunlaşır ve öğrencilerin tipografik gramer kullanarak görsel ifadelerin yeni formlarını araştırmalarını teşvik eder. Kredi Birimleri: 3 ECTS Kredi Birimleri: 6.

2. Gazi Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri

TIPOGRAFI-I

Dersin İçeriği: Yazı Karakterlerinin Sınıflandırılması ve Sınıflandırmada Ortaya Çıkan Temel Sorunlar: Yazı karakterleri nin sınıflandırma ölçütleri, Yazı karakterlerinin büyüklüklerine göre sınıflandırılması, Yazı karakterlerinin seriflerine göre sınıflandırılması, Yazı karakteri ağırlık ve stilleri, Yazı karakteri türleri, Eski gotik yazı karakterleri; Roman Yazı Karakterleri: Klasik Romanlar, Geçiş Dönemi Romanları, Modern Romanlar; İtalikler: Kare Serifliler, Sans Serif yazı karakterleri, El yazısı benzeri yazı karakterleri, Tür oluşturmeyan yazı karakterleri.

Dersin Amacı: Bu derslerin amacı her türlü yazı karakterleri ve merak uyandırıcı hurufat fragmanları kullanmak suretiyle öğrencilerin Grafik Tasarım anlayış ve deneyimlerine katkıda bulunmaktır. Derste yapılan çalışmalar özellikle, Denge, Gerilim, Devinim gibi plastik faktörlerle diğer Görsel Etkiler (Görsel Güçler) bakımından eleştirilir, tartışılır. **Öğrenme Çıktıları ve Yeterlilikler:** Yazı karakterlerinin sınıflandırma ölçütleri, ağırlık ve stilleri hakkında bilgi sahibi olma.

TIPOGRAFI-II

Dersin İçeriği: Yazı Karakterlerinin Sınıflandırılması ve Sınıflandırmada Ortaya Çıkan Temel Sorunlar: Yazı karakterlerinin sınıflandırma ölçütleri, Yazı karakterlerinin büyüklüklerine göre sınıflandırılması, Yazı karakterlerinin seriflerine göre sınıflandırılması, Yazı karakteri ağırlık ve stilleri, Yazı karakteri türleri, Eski gotik yazı karakterleri; Roman Yazı Karakterleri: Klasik Romanlar, Geçiş Dönemi Romanları, Modern Romanlar; İtalikler: Kare Serifliler, Sans Serif yazı karakterleri, Elyazısı benzeri yazı karakterleri, Tür oluşturmeyan yazı karakterleri.

Dersin Amacı: Yalın tipografik elemanlar ve basit sanal içeriklerle belirlenmiş alanlarda denemeler yapmak. Başlık, alt başlık, metin ve benzeri yazımsal tasarım elemanlarını incelemek. Baskı yazılarının diğer tasarım elemanlarıyla birlikte yaratıcı tasarımlarda kullanılmasını sağlayıcı çalışmalar üretmek. **Öğrenme Çıktıları ve Yeterlilikler:** Grafik tasarımın en önemli kolu olan tipografide becerisini geliştirme.

3. Hacettepe Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri

GRA 245 YAZI I (Kredi: 2, Zorunlu) 1 1 2 (3 ŞUBE) (ECTS: 4)

GRA 345 YAZI (1 2 2)(iki şube) dersinin kapatılarak, yerine; fakültemizin ortak programına uyum ve hem iki yarıyılık, hem de bireysel eğitimin ağırlıklı olmasını gerektiren içeriği ve son iki yıldır öğrenci kontenjanının 20'den 30'a çıkarılması nedeniyle GRA 345 YAZI I (1 2 2) (üç şube) olarak açılması önerilmektedir.

Kur Tanımı: Yazının başlangıcından Gutenberg'in hareketli hurufatla basım yöntemini buluşuna değin kaligrafi ve hat sanatındaki gelişmeleri incelemek ve dünyanın çeşitli kültür bölgelerinde geliştirilen farklı yazı türlerine ilişkin tarihsel gelişmeleri hem kuramsal hem de uygulama olarak ele almak.

Kuramsal aktarım, bilgilendirme ve değerlendirmelerin yapılacağı, ele alınan dönemin ruhunun, anlayışının ve toplumsal gereksinimlerinin neler olduğu ile sanat ve tasarım açısından çağın olanaklarının inceleneceği bu derste, öğrencide; dönemlerin sanat çalışmalarının araç-gereç ve düşünce dünyası ile olan belirleyici ilişkisini ve etkileşimini kavratmak, Latin abecesi temelinde kaligrafik yazı karakterlerini öğretmek ve bu alanda beceri kazandırmak.

Öncelikle Latin abecesinin gelişiminde ortaya çıkmış temel yazı türleri üzerinde çalışmak ve dönem sonunda mutlaka bir yazı karakterinin etkili bir biçimde kullanılabilmesini sağlamak. Yapılan alıştırma çalışmalarından sonra metin yazma ve düzenleme geliştirme uygulamaları gerçekleştirmek.

GRA 246 YAZI II (Kredi: 2, Zorunlu) 1 1 2 (3 ŞUBE) (ECTS: 4)

Gerekçe: GRA 346 YAZI (1 2 2)(iki şube) dersinin kapatılarak, yerine; fakültemizin ortak programına uyum ve hem iki yarıyılık, hem de bireysel eğitimin ağırlıklı olmasını gerektiren içeriği ve son iki yıldır öğrenci kontenjanının 20'den 30'a çıkarılması nedeniyle GRA 346 YAZI II (1 2 2) (üç şube) olarak açılması önerilmektedir.

Kur Tanımı: Gutenberg'in hareketli hurufatla basım yöntemini geliştirdiği 15. yüzyıldan 19. yüzyılın son çeyreğine kadar süren 'Klasik Basımcılık Çağı'nın tipografi

tasarımcılarının ve tipografi alanındaki tarihsel gelişmelerin ele alındığı, kuramsal aktarım ve uygulama temelli bu derste amaç:

Rönesans döneminin ruhu, anlayışı ve toplumsal gereksinimlerin neleri doğurduğu, sanat ve tasarım açısından dönemin teknik altyapısı ve olanaklarının incelemek, Rönesans'tan başlayarak Modern Çağ'a kadar dönemlerin sanatçıları ve tasarımcılarının yaptıkları çalışmaların arka düzlemle olan belirleyici ilişkisini ve etkileşimini kavratmak, söz konusu yüzyıllarda öne çıkan yazı tasarımcılarının çalışmalarını ve baskılarını incelemek ve tipografik tasarımın temel ilkelerini öğretmektir.

GSF 345 YAZI VE TİPOGRAFI I (Kredi: 2, Seçmeli) 1 2 2 (ECTS:4)

Yazının başlangıcından günümüze; kaligrafi ve hat sanatındaki gelişmeleri incelemek ve dünyanın çeşitli kültür bölgelerinde geliştirilen farklı yazı türlerine ilişkin tarihsel gelişmeleri hem kuramsal açıdan hem de uygulama olarak ele almak: Kuramsal aktarım, bilgilendirme ve değerlendirmelerin yapıldığı, ele alınan dönemin ruhunun, anlayışının ve toplumsal gereksinimlerinin neler olduğu ile sanat ve tasarım açısından çağın olanaklarının incelendiği bu derste amaç; öğrenciye dönemlerin sanat çalışmalarının araç-gereç ve düşünce dünyası ile olan belirleyici ilişkisini ve etkileşimini kavratmak; Latin abecesi temelinde kaligrafik yazı karakterlerini öğretmek ve bu alanda beceri kazandırmaktır.

GSF 346 YAZI VE TİPOGRAFI II (Kredi: 2, Seçmeli) 1 2 2 (ECTS:4)

Tipografi teknolojilerinin geliştirildiği Rönesans'tan günümüze; Tipografi alanındaki gelişmeleri incelemek ve Batı kültüründe geliştirilen basımcılık teknolojilerine ilişkin tarihsel gelişmeleri hem kuramsal açıdan hem de uygulama olarak ele almak: Kuramsal aktarım, bilgilendirme ve değerlendirmelerin yapıldığı, ele alınan dönemin ruhunun, anlayışının ve toplumsal gereksinimlerinin neler olduğu ile sanat ve tasarım açısından çağın olanaklarının incelendiği bu derste amaç; öğrenciye dönemlerin sanat çalışmalarının araç-gereç ve düşünce dünyası ile olan belirleyici ilişkisini ve etkileşimini kavratmak; Latin abecesi temelinde tipografik yazı karakterleri ve basımcılık teknolojilerini öğretmek ve bu alanda beceri kazandırmaktır.

GRA 343 TİPOGRAFİ I (Kredi: 2, Zorunlu) 1 1 2 (3 ŞUBE) (ECTS: 4)

Gerekçe: GRA 343 TİPOGRAFİ (1 2 2) (iki şube) dersinin kapatılarak, yerine; fakültemizin ortak programına uyum ve hem iki yarıyılık, hem de bireysel eğitimin ağırlıklı olmasını gerektiren içeriği ve son iki yıldır öğrenci kontenjanının 20'den 30'a çıkarılması nedeniyle GRA 343 TİPOGRAFİ II (1 2 2) (üç şube) olarak açılması önerilmektedir.

Kur Tanımı: 19. yüzyılın son çeyreğinden başlayarak basım teknolojilerinde meydana gelen gelişmelerle birlikte 20. yüzyılda grafik sanatı ve grafik tasarım alanlarındaki tipografik anlayışların, yaklaşımların ve açılımların tarihsel gelişiminin ve sanatçıların ele alındığı kuram ve uygulama temelli bu derste amaç:

Kuramsal aktarım, bilgilendirme ve değerlendirmeler yaptırarak yaşanan Modern dönemin anlayışını, değişen toplumsal gereksinimlerin neler olduğunu, sanat ve tasarım açısından dönemin teknolojik altyapısını ve olanaklarını inceleyerek; kendi döneminin sanatçılarını ve tasarımcılarını; yaptıkları çalışmaların arka düzlemle olan belirleyici ilişkisini ve etkileşimini kavratmak; 20. yüzyıl boyunca tipografik tasarımla ilgili olarak ortaya çıkan akımları/eğilimleri ve dönemin sanatçıları/tasarımcılarını, yaptıkları çalışmalarını değerlendirmek ve tipografik tasarımda çağdaş yaklaşımları öğrenciye kazandırmak.

GRA 344 TİPOGRAFİ II (Kredi: 2, Zorunlu) 1 1 2 (3 ŞUBE) (ECTS: 4)

Gerekçe: GRA 344 TİPOGRAFİ (1 2 2) (iki şube) dersinin kapatılarak, yerine; fakültemizin ortak programına uyum ve hem iki yarıyılık, hem de bireysel eğitimin ağırlıklı olmasını gerektiren içeriği ve son iki yıldır öğrenci kontenjanının 20'den 30'a çıkarılması nedeniyle GRA 344 TİPOGRAFİ II (1 2 2) (üç şube) olarak açılması önerilmektedir.

Kur Tanımı: 1980'lerden bu yana masaüstü yayıncılığın sağladığı sayısal ortamdaki teknolojik gelişme ve değişimler ile sayısal tipografinin Batı'da ve ülkemizdeki yansımalarını ve konu ile ilgili sanatçıları incelemek, günümüz tasarım ortamında sayısal tipografinin biçim, işlev ve estetik açıdan sunduğu olanak ve boyutlarını araştırmak, sayısal ortamdaki tipografik üretim ve kullanım alanlarını irdelemek.

Günümüz grafik tasarım ortamında etkin ve güçlü, bir yanda çok boyutlu ve katmanlı diğer yanda öznel ve sınırlandırılmış işlevli, sayısal tipografi düzenlemeleri ve sayısal font tasarımları yapabilme gücü ve yeteneğini kazandırmak.

4. Başkent Üniversitesi Ders Tanımı Bilgileri

GRA 206 Tipografi I: Harflerin ve yazının tarihi, harflerin yapısı incelenir, yazı tipleri ve harf çeşitleri, kullanım biçimleri tanıtılır.

GRA 206 Tipografi II: Metin oluşturma, harflerin okunabilirliği ve aralarındaki görsel ilişki ve etkiler üzerinde durulur. Tipografinin grafik tasarımındaki belirleyici yönü uygulamalı çalışmalar ile desteklenir.

**EK-5 ÜNİVERSİTELERİN DERS PROGRAMI
ÇİZELGELERİ**

1. Bilkent Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri

BİRİNCİ YIL

Güz Dönemi

GE 100	Oryantasyon
FA 101	Temel Tasarım I
FA 103	Desen I
FA 131	Teknik Çizim ve Yazı I
FA171	Sanat e Kültüre Giriş I
ENG 101	İngilizce ve Kompozisyon I
TURK 101	Türkçe I

Bahar Dönemi

FA 102	Temel Tasarım II
FA 104	Desen II
FA 132	Teknik Çizim ve Yazı II
FA 172	Sanat e Kültüre Giriş II
ENG 102	İngilizce ve Kompozisyon II
TURK 102	Türkçe II

İKİNCİ YIL

Güz Dönemi

GRA 201	Grafik Tasarım I
GRA 211	Tipografi I
GRA 225	Görsel Tekniklere Giriş I
FA 203	Desen III
FA 271	Sanat Tarihi I
HIST 201	Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi I

Bahar Dönemi

GRA 202

GRA 212

GRA 226

FA 204

FA 272

HIST 202

Grafik Tasarım II

Tipografi II

Görsel Tekniklere Giriş II

Desen IV

Sanat Tarihi II

Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi II

ÜÇÜNCÜ YIL**Güz Dönemi**

GRA 290

GRA 301

GRA 341

FA 361

Yaz Stajı

Grafik Tasarım III

Grafik Sanatı Tarihi I

Sanat Felsefesi I

Zorunlu Seçmeli Ders (2)

Bahar Dönemi

GRA 302

GRA 344

FA 362

Grafik Tasarım IV

Reklam Psikolojisi

Sanat Felsefesi II

Zorunlu Seçmeli Ders (2)

DÖRDÜNCÜ YIL**Güz Dönemi**

GRA 390

GRA 401

FA 421

Yaz Stajı II

Grafik Tasarım V

Sanat Eserleri Analizi I

Zorunlu Seçmeli Ders (3)

Bahar Dönemi

GRA 402

GRA 444

FA 422

Grafik Tasarım VI

Pazarlama

Sanat Eserleri Analizi II

Zorunlu Seçmeli Ders (1)

2. Gazi Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri

GÜZ DÖNEMİ			BAHAR DÖNEMİ		
	Birinci Yarıyıl	saat/kredi		İkinci Yarıyıl	saat/kredi
GIT-105	Temel Tasarım I	3-2-4	GIT-106	Temel Tasarım II	3-2-4
GIT-107	Sanat Tarihi I	2-0-2	GIT-108	Sanat Tarihi II	2-0-2
GIT-109	Bilgisayarla Tasarım I	2-0-2	GIT-110	Bilgisayarla Tasarım II	2-0-2
GIT-123	Desen I	3-0-3	GIT-124	Desen II	3-0-3
ENF-111	Enformatik I	3-0-3	ENF-112	Enformatik II	3-0-3
TUR-101	Türk Dili I	2-0-2	GIT-152	Fotoğraf I	3-0-3
TAR-101	Atatürk İlke ve İnkılap Tarihi I	2-0-2	TUR-102	Türk Dili II	2-0-2
YAD-101	Yabancı Dil I	2-0-2	TAR-102	Atatürk İlk. ve İnk. Tar. II	2-0-2
			YAD-102	Yabancı Dil II	2-0-2
Toplam		20	Toplam		23

	Üçüncü Yarıyıl	saat/kredi		Dördüncü Yarıyıl	Saat/kredi
GIT-201	Proje I	5-2-6	GIT-202	Proje I	5-2-6
GIT-205	Vektörel İllustrasyon	2-0-2	GIT-206	Tipografi	2-0-2
GIT-209	Desen III	3-0-3	GIT-210	Desen IV	3-0-3
GIT-213	Sanat Tarihi III	2-0-2	GIT-214	Görsel Tasarım Tarihi I	2-0-2
GIT-251	Fotoğraf II	3-0-3	GIT-252	Fotoğraf II	3-0-3
GIT-203	Kent Grafiği (Seçmeli)	3-0-3	GIT-204	Kaligrafi (Seçmeli)	3-0-3
GIT-203	İllustrasyon (Seçmeli)	3-0-3	YAD-202	Yabancı Dil III	2-0-2
YAD-201	Yabancı Dil III	2-0-2			
Toplam		21	Toplam		21

Beşinci Yarıyıl		saat/kredi	Altıncı Yarıyıl		Saat/kredi
GIT-301	Proje III	5-2-6	GIT-302	Proje IV	5-2-6
GIT-305	Dijital Tasarım I	2-0-2	GIT-306	Dijital Tasarım II	2-0-2
GIT-307	Ambalaj Tasarımı	3-0-3	GIT-310	Yaratıcı Yazı	2-0-2
GIT-311	Görsel Algının Temelleri	2-0-2	GIT-312	Görsel Algı Psikolojisi	2-0-2
GIT-315	Görsel Tasarım Tarihi II	2-0-2	GIT-319	Çağdaş Sanat Kuramları	2-0-2
GIT-317	İletişim Sosyolojisi	2-0-2	GIT-304	3 Boyutlu Modelleme (Seçm.)	3-0-3
GIT-303	Siber Kültür (Seçmeli)	3-0-3			
GIT-303	Canlandırma (Seçmeli)	3-0-3			
Toplam		20	Toplam		17

Yedinci Yarıyıl		saat/kredi	Sekizinci Yarıyıl		Saat/kredi
GIT-421	Proje V	5-6-8	GIT-402	Mezuniyet Projesi	5-6-8
GIT-405	Portfolyo Tasarımı	3-0-3	GIT-408	Çoklu ortam Tasarımı	2-2-3
GIT-411	Tasarım Kültürü	2-0-2	GIT-413	Profesyonel Yaşam	2-0-2
GIT-403	Video Kurgu I (Seçmeli)	3-0-3	GIT-404	Video Kurgu II (Seçmeli)	3-0-3
Toplam		16	Toplam		16

STAJ= 30+30 Gün (Üretim+Tasarım)= 60 GÜN (2. ve 3. sınıfların yaz döneminde yapılacaktır.)

3. Hacettepe Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri

BİRİNCİ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 117	3	Temel Tasarım Eğitimi I	6	Z	2	2	3	
GSF 101	10	Temel Sanat Eğitimi I	8	Z	4	2	5	
GSF 103	10	Desen I	4	Z	2	2	3	
GSF 109	5	Fotoğraf	4	Z	1	2	2	
GSF 151	3	Genel Sanat Tarihi I	4	Z	3	-	3	
GSF 154	2	Kültür Tarihi I	4	Z	3	-	3	
TOPLAM*			30		15	8	19	

BİRİNCİ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 118	3	Temel Tasarım Eğitimi II	6	Z	2	2	3	Ön koşullu**
GSF 102	10	Temel Sanat Eğitimi II	8	Z	4	2	5	Ön koşullu**
GSF 104	10	Desen II	4	Z	2	2	3	
GSF 106	10	Modelaj	4	Z	2	2	3	
GSF 152	3	Genel Sanat Tarihi II	4	Z	3	-	3	
TOPLAM*			26		13	8	17	

İKİNCİ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 215	3	Fotografik I	4	Z	1	2	2	
GRA 217	3	Sayısal Ortamda Tasarım I	4	Z	1	2	2	
GRA 233	3	Temel Grafik Eğitimi I	8	Z	4	-	4	Ön koşullu**
GRA 245	3	Yazı I	4	Z	1	2	2	
GSF 203	10	Desen III	4	Z	2	2	3	
GSF 254	3	Estetik ve Sanat Felsefesi	4	Z	3	-	3	
TOPLAM*			28		16	8	16	

İKİNCİ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 216	3	Fotografik II	4	Z	1	2	2	
GRA 218	3	Sayısal Ortamda Tasarım II	4	Z	1	2	2	
GRA 234	3	Temel Grafik Eğitimi II	8	Z	4	-	4	Ön koşullu**
GRA 246	3	Yazı II	4	Z	1	2	2	
GSF 204	10	Desen IV	4	Z	2	2	3	
GSF 207	3	Mitoloji ve İkonografi	4	Z	3	-	3	
TOPLAM*			27		12	8	16	

ÜÇÜNCÜ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
	sayısı							
GRA 333	3	Reklam Grafiği	8	Z	4	-	4	
GRA 335	1	Grafik Tarihi I	3	Z	2	-	2	
GRA 343	3	Tipografi I	4	Z	1	2	2	
GRA 371	1	Reklam Analizi	3	Z	2	-	2	
GRA 345	1	Grafik Tasarım Alan	4	Z	1	3	2	
		Seçmeli Ders***	8				6	
TOPLAM			30		10	5	18	

ÜÇÜNCÜ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kr.	Açıklama
	sayısı							
GRA 334	3	Yayın Grafiği	8	Z	4	-	4	
GRA 336	1	Grafik Tarihi II	3	Z	2	-	2	
GRA 344	3	Tipografi II	4	Z	1	2	2	
GRA 346	1	Grafik Tasarım Alan	4	Z	1	3	2	
GSF 370	2	Göstergebilim	3	Z	2	-	2	
		Seçmeli Ders***	8				6	
TOPLAM			30		10	5	18	

DÖRDÜNCÜ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 433	3	Ambalaj Grafiği	8	Z	4	-	4	
GRA 467	3	İnternet ve Arayüz Tasarımı	6	Z	3	-	3	
		Seçmeli Ders***	12				8	
TOPLAM			26		7	-	15	

DÖRDÜNCÜ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GRA 444	1	Tasarım Uygulama	5	Z	1	3	2	
GRA 474	3	Grafik Tasarım	8	Z	4	-	4	
GRA 476	1	Sunum Tasarımı	4	Z	2	-	2	
		Seçmeli Ders***	12				8	
TOPLAM			29		7	3	16	

1- Mezuniyet için ortak zorunlu dersler dışında, en az 135 kredi gereklidir.

2- Zorunlu staj üçüncü yıl sonrasında 30 işgünüdür.

* Ortak zorunlu dersler dışında

** Ön koşullu dersler ekte dir.

*** Seçmeli dersler GSF kodlu dersler arasından seçilecektir. Bu derslerin toplamı belirtilen kredinin altında olmayacaktır.

SEÇMELİ DERSLER

BİRİNCİ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 123	3	Serbest Çizim Teknikleri	4	S	1	2	2	
GSF 125	2	Biçimlendirme ve Tasarım	4	S	1	2	2	

BİRİNCİ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 120	3	Maket Yapım Teknikleri	4	S	1	2	2	

İKİNCİ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 211	2	Mekan Tasarım Tarihi I	4	S	3	-	3	
GSF 219	5	Bilgisayarda Grafik Tasarım I	4	S	1	2	2	Koşullu (2)
GSF 235	2	Alçı Şekillendirme	3	S	1	2	2	
GSF 251	3	Sanat Tarihi I	4	S	3	-	3	
GSF 271	2	İç Mekanda Grafik İletişim	4	S	1	2	2	

İKİNCİ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 212	2	Mekan Tasarım Tarihi II	4	S	3	-	3	
GSF 220	5	Bilgisayarda Grafik Tasarım II	4	S	1	2	2	Koşullu (7)
GSF 236	2	Alçı Tornası	3	S	1	2	2	
GSF 252	3	Sanat Tarihi II	4	S	3	-	3	
GSF 258	2	Sanat Yazıları	3	S	2	-	2	
GSF 272	2	Ergonomi	3	S	1	2	2	
GSF 286	2	Çağdaş Türk Resmi	4	S	3	-	3	

ÜÇÜNCÜ YIL GÜZ YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 303	10	Desen V	4	S	2	2	3	
GSF 311	2	Yapı ve Endüstri Seramiği I	5	S	3	2	4	
GSF 315	2	Bilgisayar Destekli Endüstriyel	3	S	1	2	2	
GSF 319	2	Seramik Pişirim Teknikleri I	3	S	1	2	2	
GSF 321	1	Mekânda Kavram Geliştirme	2	S	2	-	2	
GSF 323	1	Çağdaş Mobilya Tasarımı	3	S	2	-	2	
GSF 325	1	Mekân ve Sergileme Yöntemleri	3	S	2	-	2	
GSF 327	1	İç Mekanda Işık Renk ve Doku	2	S	2	-	2	
GSF 329	2	Seramik Baskı Yöntemleri	3	S	1	2	2	
GSF 337	2	Grafik Tasarım I	4	S	1	2	2	Koşullu (1)
GSF 343	5	Duvar Resmi I	4	S	2	2	3	
GSF 345	2	Yazı ve Tipografi I	4	S	1	2	2	Koşullu (2)
GSF 351	3	Sanat Tarihi III	4	S	3	-	3	
GSF 375	5	Baskı Resim I	4	S	2	2	3	
GSF 383	2	Görsel Algı	4	S	3	-	3	
GSF 391	3	Bilgisayar Destekli Mekan Tasarımı	4	S	2	2	3	

ÜÇÜNCÜ YIL BAHAR YARIYILI

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kr.	Açıklama
GSF 304	10	Desen VI	4	S	2	2	3	
GSF 312	2	Yapı ve Endüstri Seramiği II	5	S	3	2	4	
GSF 318	1	Mekan Analizi	3	S	2	-	2	
GSF 320	2	Seramik Pişirim Teknikleri II	3	S	1	2	2	
GSF 322	1	Medya Mekânları	3	S	2	-	2	
GSF 324	2	Seramik Kent Mobilyaları	3	S	1	2	2	
GSF 338	2	Grafik Tasarım II	4	S	1	2	2	Koşullu (3)
GSF 344	5	Duvar Resmi II	4	S	2	2	3	
GSF 346	2	Yazı ve Tipografi II	4	S	1	2	2	Koşullu (4)
GSF 352	3	Sanat Tarihi IV	4	S	3	-	3	
GSF 362	1	Tasarım Kuram ve Yöntemleri	3	S	2	-	2	
GSF 364	1	Tasarımda Esneklik	3	S	2	-	2	
GSF 376	5	Baskı Resim II	4	S	2	2	3	
GSF 384	3	Çağdaş Sanat I	4	S	3	-	3	
GSF 392	3	Bilgisayar Destekli Mekan Tasarımı	4	S	2	2	3	

HEM GÜZ HEM DE BAHAR YARIYILINDA AÇILACAK SEÇMELİ DERSLER

BİRİNCİ YIL

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 107	5	Teknik Çizim	4	S	1	2	2	
GSF 128	7	Bilgisayar Destekli Tasarıma Giriş	3	S	1	2	2	
GSF 129	2	Seramik Atölyesi	3	S	1	2	2	

İKİNCİ YIL

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 207	3	Mitoloji ve İkonografi	4	S	3	-	3	
GSF 245	3	Sanat Teknolojileri	4	S	1	2	2	
GSF 255	2	Kültür Tarihi II	4	S	3	-	3	
GSF 277	2	Tornada Şekillendirme	3	S	1	2	2	

ÜÇÜNCÜ YIL

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF	2	Heykel ve Çevre	4	S	2	1	2	
GSF	2	Cam ve Seramik	3	S	1	2	2	
GSF	3	Fotografik	4	S	2	2	3	Koşullu (6)
GSF	3	Animasyon	4	S	2	2	3	Koşullu (2)
GSF	3	Video Kurgu	4	S	2	2	3	Koşullu (2)
GSF	3	İllüstrasyon	4	S	2	2	3	

DÖRDÜNCÜ YIL

Dersin Kodu	Şube sayısı	Dersin Adı	Ects	Z/S	Teo.	Pra.	Kre.	Açıklama
GSF 413	2	Cam ve Seramik	3	S	1	2	2	
GSF 474	3	Fotografik	4	S	2	2	3	Koşullu (6)
GSF 477	2	Çağdaş Takı Tasarımı	3	S	1	2	2	
GSF 480	3	Animasyon	4	S	2	2	3	Koşullu (2)
GSF 481	3	Video Kurgu	4	S	2	2	3	Koşullu (2)
GSF 487	3	İllüstrasyon	4	S	2	2	3	

Koşullu (1) : GSF 220 Bilgisayarda Grafik Tasarım dersini başarmış olmak gerekir.

Koşullu (2) : Gerekli bilgisayar yazılımlarını bilmek gerekir.

Koşullu (3) : GSF 337 Grafik Tasarım I dersini başarmış olmak gerekir.

Koşullu (4) : GSF 345 Yazı ve Tipografi I dersini başarmış olmak gerekir.

Koşullu (5) : GSF 469 Web Sitesi Tasarımı I dersini başarmış olmak gerekir.

Koşullu (6) : GSF 109 Fotoğraf dersini başarmış olmak, fotoğraf makinesine sahip olmak ve gerekli bilgisayar yazılımlarını bilmek gerekir.

Koşullu (7) : GSF 219 Bilgisayarda Grafik Tasarım I dersini başarmış olmak gerekir.

4. Başkent Üniversitesi Ders Programı Çizelgeleri

Katalog Ders Yüğü: 8 ders, 22 kredi		D	U	K	Z/S	ECTS KREDİ
Birinci Yarıyıl (Güz)						
Yarıyıl Ders Yüğü: 9 ders, 21 kredi						
ENG131 ACADEMIC ENGLISH-I		4	-	4	Z	5
GRA101 BİLGİSAYAR PROGRAMLARI-I		2	-	2	Z	4
GSF101 GÖRSEL KÜLTÜR-I		2	-	2	Z	3
GSF103 ALGI VE SANATSAL ALGI-I		2	1	2	Z	3
GSF105 YARATICI İFADE BİÇİMLERİ-I		2	5	4	Z	6
GSF107 SANATTA TARİHSEL VE KÜLTÜREL ORTAMLAR –I		2	1	2	Z	3
GSF109 ESTETİK DEĞERLENDİRME-I		2	-	2	Z	3
GSF111 YARATICI DRAMA-I		-	2	1	Z	1
TÜRK101 TÜRK DİLİ-I		2	-	2	Z	2
İkinci Yarıyıl (Bahar)		D	U	K	Z/S	ECTS KREDİ
Yarıyıl Ders Yüğü: 10 Ders, 23 kredi						
ENG132 ACADEMIC ENGLISH-II	(ÖK: ENG131)	4	-	4	Z	5
GRA102 BİLGİSAYAR PROGRAMLARI-II	(ÖK: GRA101)	2	-	2	Z	4
GRA106 GRAFİK TASARIMINA GİRİŞ-I		1	3	2	Z	3
GSF102 GÖRSEL KÜLTÜR-II		2	-	2	Z	3
GSF104 ALGI VE SANATSAL ALGI-II		2	1	2	Z	3
GSF106 YARATICI İFADE BİÇİMLERİ-II		2	5	4	Z	5
GSF108 SANATTA TARİHSEL VE KÜLTÜREL ORTAMLAR-II		2	2	2	Z	3
GSF110 ESTETİK DEĞERLENDİRME-II		2	-	2	Z	3
GSF112 YARATICI DRAMA-II		-	2	1	Z	1
TÜRK102 TÜRK DİLİ-II		2	-	2	Z	2
Üçüncü Yarıyıl (Güz)		D	U	K	Z/S	ECTS KREDİ
Yarıyıl Ders Yüğü: 9 ders, 16 kredi						
ATA201 ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAPLARI TARİHİ-I		2	-	2	Z	2
ENG231 ACADEMIC ENGLISH-III	(ÖK: ENG132)	4	-	4	Z	5
GRA203 IŞIK VE FOTOĞRAF		3	-	3	Z	4
GRA205 TİPOGRAFİ-I		2	2	3	Z	4
GRA207 PROJE-I		1	3	2	Z	3
GRA209 GÖRSEL İLETİŞİM-I		2	2	3	Z	4
GRA211 GRAFİK TASARIMA GİRİŞ-II		1	8	6	Z	5
GSEXXX SEÇMELİ GÜZEL SANATLAR		-	2	1	Z	
GSF201 MODERNİZM VE MODERNİTE KAVRAMI-I		2	-	2	Z/S	3
Dördüncü Yarıyıl (Bahar)		D	U	K	Z/S	ECTS KREDİ
Yarıyıl Ders Yüğü: 8 ders, 22 kredi						
ATA202 ATATÜRK İLKELERİ VE İNKILAP TARİHİ-II		2	-	2	Z	2
ENG232 ACADEMIC ENGLISH-IV		4	-	4	Z	5
GRA204 IŞIK VE FOTOĞRAF-II		3	-	3	Z	4
GRA206 TİPOGRAFİ-II		2	2	3	Z	4
GRA208 PROJE-II		1	3	2	Z	4
GRA210 GÖRSEL İLETİŞİM-II		2	2	3	Z	4
GRA212 TASARIM STÜDYOSU-I		1	4	3	Z	5
GSF202 MODERNİZM VE MODERNİTE KAVRAMI-II		2	-	2	Z	3

Beşinci Yarıyıl (Güz)	D	U	K	Z/S	ECTS
Yarıyıl Ders Yüğü: 8 ders, 21 kredi					KREDİ
BÜ70062 SEÇİMLİK DERS-I					
ENG347 ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES V					
GRA300 STAJ-I					
GRA301 GRAFİK TASARIM-I					
GRA303 GRAFİK ÜRETİM TEKNİKLERİ-I					
GRA305 PROJE-III					
GRA307 DİJİTAL MEDYA-I					
GAR309 İMGE VE YORUMLARI-I					
Altıncı Yarıyıl (Bahar)	D	U	K	Z/S	ECTS
Yarıyıl Ders Yüğü: 7 ders, 22 kredi					KREDİ
ENG348 ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES-VI					
GRA302 GRAFİK TASARIM-II					
GRA304 GRAFİK ÜRETİM TEKNİKLERİ-II					
GRA306 PROJE-IV					
GRA308 DİJİTAL MEDYA-II					
GRA310 İMGE VE YPRUMLARI-II					
GRA312 TASARIM STÜDYOSU-II					
Yedinci Yarıyıl (Güz)	D	U	K	Z/S	ECTS
Yarıyıl Ders Yüğü: 8ders, 21 kredi					KREDİ
BÜ70113 SEÇİMLİK DERS II					
BÜ70167 SEÇİMLİK DERS-III					
BÜ70211 SEÇİMLİK DERS-IV					
ENG447 ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES-VII					
GRA400 STAJ-II					
GRA401 MULTİ MEDYA TEKNOLOJİLERİ-I					
GRA405 AMBALAJ TASARIMI					
GRA407 PROJE-V					
Sekizinci Yarıyıl (Bahar)	D	U	K	Z/S	ECTS
Yarıyıl Ders Yüğü: 7 ders, 20 kredi					KREDİ
BÜ70266 SEÇİMLİK DERS V					
BÜ70311 SEÇİMLİK DERS VI					
BÜ70362 SEÇİMLİK DERS VII					
ENG448 ENGLISH FOR SPECIFIC PURPOSES-VIII					
GRA402 MULTİ MEDYA TEKNOLOJİLERİ II					
GRA403 PORTFOLYO TEKNOLOJİLERİ-II					
GRA403 PORTFOLYO TASARIMI-II					
GRA408 PROJE-VI					

Seimlik Dersler	D	U	K	Z/S	ECTS KREDİ
GRA313 ÜÇ BOYUTLU TASARIM-I	2	3	3	S	4
GAR314 ÜÇ BOYUTLU TASARIM-II	2	3	3	S	2
GRA315 DESEN-I	1	3	2	S	2
GRA316 DESEN-II	1	3	2	S	3
GRA317 TASARIM VE GRUP ÇALIŞMASI	2	1	2	S	4
GRA411 İŞARETLENDİRME SİSTEMLERİ-I	2	3	3	S	3
GRA412 İŞARETLENDİRME SİSTEMLERİ-II	2	3	3	S	4
GRA413 İLLÜSTRASYON-I	2	1	2	S	4
GRA414 İLLÜSTRASYON-II	2	1	2	S	3
GRA415 TEKNOLOJİ VE SANAT-I	2	1	2	S	3
GRA416 TEKNOLOJİ VE SANAT-II	2	1	2	S	3
GRA417 PAZARLAMA İLETİŞİMİ-I	2	-	2	S	3
GRA418 PAZARLAMA İLETİŞİMİ-II	2	-	2	S	3
GRA319 TASARIM VE ENDÜTRİ TARİHİ-I	2	-	2	S	3
GRA320 TASARIM VE ENDSTRİ TARİHİ-II	2	-	2	S	4
GSF321 TASARIM KURAMI	2	-	2	S	3
GSF323 KÜLTÜR TARİHİ-I	2	-	2	S	3
GSF324 KÜLTÜR TARİHİ-II	2	-	2	S	3
GSF411 ÇAĞDAŞ SANAT SORUNLARI-I	2	-	2	S	3
GSF412 ÇAĞDAŞ SANAT SORUNLARI-II	2	-	2	S	3
GSF413 MÜZİK KÜLTÜRÜ-I	2	-	2	S	3
GSF414 MÜZİK KÜLTÜRÜ-II	2	-	2	S	3
GSF421 PROJE	4	3	5	S	15
GSF423 HEYKEL	4	7	6	S	15

**EK-6 ARAŞTIRMAYA KONU OLAN
ÜNİVERSİTELERİN YAZI VE TİPOGRAFİ
DERSLERİNDE KULLANILAN BİLGİSAYAR
ATÖLYESİ DONANIM BİLGİLERİ**

BİLKENT ÜNİVERSİTESİ	
Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet PC var? 17 adet PC bulunuyor. Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet Macintosh bilgisayar var? 29 adet Macintosh bulunuyor.	
Scanner(Tarayıcı):	Var (*) Yok()
Printer (Yazıcı):	Var (*) Yok()
Projeksiyon Cihazı:	Var () Yok(*)
Grafik Tablet:	Var () Yok(*)
Akıllı Tahta:	Var () Yok(*)

GAZİ ÜNİVERSİTESİ	
Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet PC var? 14 adet PC bulunuyor. Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet Macintosh bilgisayar var? 16 adet Macintosh bulunuyor.	
Scanner(Tarayıcı):	Var (*) Yok()
Printer (Yazıcı):	Var(*) Yok()
Projeksiyon Cihazı:	Var(*) Yok()
Grafik Tablet:	Var (*) Yok()

HACETTEPE ÜNİVERSİTESİ

Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet PC var?

3 adet bilgisayar atölyesi 50 adet PC bulunuyor.

Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet Macintosh bilgisayar var?

2 adet Macintosh bulunuyor.

Scanner(Tarayıcı):	Var (*) Yok()
Printer (Yazıcı):	Var (*) Yok()
Projeksiyon Cihazı:	Var (*) Yok()
Grafik Tablet:	Var () Yok(*)
Akıllı Tahta:	Var () Yok(*)

BAŞKENT ÜNİVERSİTESİ

Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet PC var?

34 adet PC bulunuyor.

Yazı ve Tipografi derslerinde kullanılan bilgisayar atölyesinde kaç adet Macintosh bilgisayar var?

2 adet Macintosh bulunuyor.

Scanner(Tarayıcı):	Var (*) Yok()
Printer (Yazıcı):	Var (*) Yok()
Projeksiyon Cihazı:	Var (*) Yok()
Grafik Tablet:	Var () Yok(*)
Akıllı Tahta:	Var () Yok(*)

**EK-7 ÖĞRETİM ELEMANI VEÖĞRENCİ
GÖRÜŞLERİNİN DAĞILIM TABLOLARI VE
YORUMLARI**

Tablo 1. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İfadeler	Gruplar	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma	Öğr. Ele. (n=20)		2 (10.0)	17 (85.0)		1 (5.0)
	Öğrenci (n=105)	4 (3.8)	12 (11.4)	56 (53.3)	23 (21.9)	10 (9.5)
Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapma	Öğr. Ele. (n=20)	2 (10.0)	8 (40.0)	10 (50.0)		
	Öğrenci (n=105)	23 (21.9)	38 (36.2)	38 (36.2)	3 (2.9)	3 (2.9)
Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeniyle klasik yöntemle tasarım yapma	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)		2 (10.0)	13 (65.0)	4 (20.0)
	Öğrenci (n=105)	2 (1.9)	6 (5.7)	18 (17.1)	50 (47.6)	29 (27.6)
Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapma	Öğr. Ele. (n=20)		5 (25.0)	6 (30.0)	9 (45.0)	
	Öğrenci (n=105)	5 (4.8)	7 (6.7)	49 (45.7)	27 (25.7)	17 (16.2)
Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih etme	Öğr. Ele. (n=20)		7 (35.0)	7 (35.0)	4 (20.0)	2 (10.0)
	Öğrenci (n=105)	23 (21.9)	40 (38.1)	34 (32.4)	6 (5.7)	2 (1.9)
Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapma	Öğr. Ele. (n=20)		8 (40.0)	6 (30.0)	3 (15.0)	3 (15.0)
	Öğrenci (n=105)	8 (7.6)	20 (19.0)	44 (41.9)	25 (23.8)	8 (7.6)
Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmalar, koordineli bir şekilde yürütülmesi	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	3 (15.0)	15 (75.0)	1 (5.0)	
	Öğrenci (n=105)	13 (12.4)	38 (36.2)	34 (32.4)	10 (9.5)	10 (9.5)
Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	9 (45.0)	8 (40.0)	2 (10.0)	
	Öğrenci (n=105)	7 (5.7)	16 (15.2)	52 (49.5)	17 (16.2)	13 (12.4)
Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarını derse güdüler niteliktedir	Öğr. Ele. (n=20)		9 (45.0)	6 (30.0)	5 (25.0)	
	Öğrenci (n=105)	8 (7.6)	23 (21.9)	50 (47.7)	8 (7.6)	16 (15.2)
Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir	Öğr. Ele. (n=20)		5 (25.0)	9 (45.0)	6 (30.0)	
	Öğrenci (n=105)	5 (4.8)	19 (18.1)	36 (34.3)	24 (22.9)	21 (20.0)
Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilme	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	11 (55.0)	8 (40.0)		
	Öğrenci (n=105)	13 (12.4)	25 (23.8)	43 (41.0)	11 (10.5)	13 (12.4)

Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin Yöntem, Teknik ve Ortama İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 1) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmaktadır.

“Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, her iki grupta büyük oranda “kısmen katılıyorum” (öğretim elemanları % 85.0, öğrenciler % 53.3) cevabını işaretlemişlerdir. Öğretim elemanları “katılmıyorum” seçeneğini belirtmezken bunun aksine öğrencilerin % 21.9’u “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir.

“Yazı-tipografi derslerinde dijital ortamda tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken, öğrencilerin bu iki seçeneği de %2.9 oranında belirttikleri görülmüştür.

“Bilgisayar donanımı yetersizliği nedeni ile klasik yöntemle tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %65.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini işaretlerken “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Öğrencilerin %47.6’sı “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir.

“Öğretim elemanının tercihi olduğu için klasik yöntemlerle tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %45.0’ı “katılmıyorum” seçeneğini işaretlerken “kesinlikle katılmıyorum” ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Öğrencilerin %45.7’si “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir.

“Sağladığı kolaylık nedeni ile dijital ortamda tasarım yapmayı tercih etme.” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim

elemanlarının “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken, öğrencilerin bu seçeneği %21.9 oranında belirttikleri görülmüştür.

“Öğretim elemanının tercihi olduğu için dijital ortamda tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının “kesinlikle katılıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken, öğrencilerin %7.6’sı belirtmişlerdir. Öğretim elemanlarının “katılıyorum” seçeneğine %40.0’ı, öğrencilerin “kısmen katılıyorum” seçeneğine ise %41.9’unun belirttikleri görülmüştür.

“Yazı-tipografi dersleri ve diğer dersler arasında çalışmaların, koordineli bir şekilde yürütülmesi” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %75.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini işaretlerken, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Öğrencilerin %36.2’si “katılıyorum”, %32.4’ünde “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğrencileri derse güdüler niteliktedir.” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken, öğrencilerin %12.4 oranında belirttikleri görülmüştür. Öğrenciler %49.5’i “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtirken, öğretim elemanlarının %45.0 oranında “katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Yazı-tipografi dersleri atölye ortamı ve donanımı açısından öğretim elemanlarının derse güdüler niteliktedir.” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının “kesinlikle katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülmüştür. Öğrencilerin %47.7 oranında “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülürken, öğretim elemanlarının %45.0 i “katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Atölyede bulunan bilgisayarlardaki yazı-tipografi programları güncellenmektedir.” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının ”kesinlikle katılıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken “kısmen katılıyorum” seçeneğine %45.0 oranında belirttikleri görülmüştür.

“Piyasa ihtiyaçlarını karşılayabilecek düzeyde yazı-tipografi programlarını kullanabilme.” ifadesine öğretim elemanlarının “katılmıyorum” ve “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğini hiç belirtmedikleri görülürken “katılıyorum” seçeneğini öğretim elemanlarının %55.0 oranında, öğrencilerin ise %23.8’i belirttikleri görülmüştür.

Tablo 2. Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı.

İfadeler	Gruplar	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tutulduğunda kendini yeterli bulma	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	6 (30.0)	7 (35.0)	5 (25.0)	1 (5.0)
	Öğrenci (n=105)	6 (5.7)	15 (14.3)	34 (32.4)	36 (34.3)	14 (13.3)
Okulda atölye ortamının ve donanımının yetersizliği	Öğr. Ele. (n=13)	1 (7.7)	3 (23.1)	1 (7.7)	8 (61.5)	
	Öğrenci (n=88)	19 (21.6)	14 (15.9)	37 (42.0)	14 (15.9)	4 (4.5)
Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği	Öğr. Ele. (n=10)			3 (30.0)	7 (70.0)	
	Öğrenci (n=90)	26 (28.9)	28 (31.1)	23 (25.6)	12 (13.3)	1 (1.1)
Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği	Öğr. Ele. (n=10)		1 (10.0)	3 (30.0)	6 (60.0)	
	Öğrenci (n=90)	19 (21.1)	21 (23.3)	23 (25.6)	21 (23.3)	6 (6.7)
Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle kendini yeterli bulma	Öğr. Ele. (n=10)			4 (40.0)	6 (60.0)	
	Öğrenci (n=87)	9 (10.3)	11 (12.6)	30 (34.5)	22 (25.3)	15 (17.2)
Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanıma sahip olma için uygundur	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	6 (30.0)	10 (50.0)	2 (10.0)	1 (5.0)
	Öğrenci (n=105)	5 (4.8)	27 (25.7)	30 (28.6)	27 (25.7)	16 (15.2)
Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulma	Öğr. Ele. (n=16)		5 (31.3)	2 (12.5)	7 (43.8)	2 (12.5)
	Öğrenci (n=74)	5 (6.8)	19 (25.7)	30 (40.5)	10 (13.5)	10 (13.5)
Staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksikliklerin tamamlamaya yönelik işletmeler olmasına dikkat edilmesi	Öğr. Ele. (n=20)	1 (5.0)	3 (15.0)	12 (60.0)	4 (20.0)	
	Öğrenci (n=105)	4 (3.8)	16 (15.2)	39 (37.1)	33 (31.4)	13 (12.4)
Staj çalışmaları sırasında, yazı-tipografi derslerinde alınan donanımın piyasada yeterli olması	Öğr. Ele. (n=20)		5 (25.0)	11 (55.0)	2 (10.0)	2 (10.0)
	Öğrenci (n=105)	3 (2.9)	19 (18.1)	35 (33.3)	32 (30.5)	16 (15.2)

Öğretim elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerinin İçeriğine İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 2) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Yazı-tipografi derslerinde klasik yöntemlerle tasarım yapma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, her iki grupta büyük oranda “kısmen katılıyorum” (öğretim elemanları % 85.0, öğrenciler % 53.3) cevabını işaretlemişlerdir. Öğretim elemanları “katılmıyorum” seçeneğini belirtmezken bunun aksine öğrencilerin % 21.9’u “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir.

“Yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tutulduğunda kendini yeterli bulma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %35.0’ı “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirtirken %30.0’ı “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Öğrencilerin ise %32.4’ü “kısmen katılıyorum” seçeneğini, %34.3’ü “katılmıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Genel durum incelendiğinde, öğrencilerin yazı ve tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda kendilerini yeterli ve kısmen yeterli buldukları ortaya çıkmıştır. Öğretim elemanlarının genel görüşleri incelendiğinde ise öğrencilerin yazı ve tipografi alanında piyasa beklentilerini göz önünde tutulduğunda öğrencileri kısmen yeterli buldukları ortaya çıkmıştır.

“Okulda atölye ortamının ve donanımının yetersizliği” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %61.5’i “katılmıyorum”, öğrencilerin %42.0’ı “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının çoğunun okulda atölye ortamının ve donanımının yeterli olduğu görüşünde olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrenci görüşlerinin ise okulda atölye ortamının ve donanımının kısmen yetersiz olduğunu ortaya çıkarmıştır.

“Ders dışı kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliği” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %70.0’ı “katılmıyorum”, öğrencilerin %31.1’i “katılıyorum” seçeneğini belirtmişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının ders dışında öğrenci kullanımlarına açık laboratuvar yetersizliğinin bulunmadığı görüşünde olduklarını ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin ise büyük çoğunluğu

ders dışı kullanımlara açık laboratuvar yetersizliği görüşüne kısmen katılmış ve katılmış olduklarını ortaya çıkarmıştır.

“Yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %60.0’ı “katılmıyorum”, öğrencilerin %25.6’sı “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının çoğunun yazı ve tipografiye verilen önemin yetersizliği görüşüne katılmadıklarını ortaya çıkarmıştır.

“Öğretim elemanından kaynaklı durumlar nedeniyle kendini yeterli bulma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %60.0’ı “katılmıyorum”, öğrencilerin %34.5’i “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının yazı- tipografi alanında piyasa beklentileri göz önünde tutulduğunda öğrenci yeterliliklerinin kendilerinden kaynaklı durumlar nedeniyle ortaya çıkmadığını göstermiştir.

“Yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatleri yeterli donanıma sahip olma için uygundur” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %50.0’ı “kısmen katılıyorum”, öğrencilerin %28.6’sı “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanları ve öğrencilerin yazı -tipografi derslerinin haftalık ders saatlerinin yeterli donanıma sahip olmaları için kısmen uygun olduğu görüşlerini ortaya çıkarmıştır.

“Yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulma” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %43.8’i “katılmıyorum”, öğrencilerin %40.5’i “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının birçoğunun yazı-tipografi derslerinin şu an okutulduğu dönemleri uygun bulmadıklarını, öğrencilerin ise kısmen uygun bulduklarını göstermiştir.

“Staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksikliklerin tamamlamaya yönelik işletmeler olmasına dikkat edilmesi” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %60.0’ı

“kısmen katılıyorum”, öğrencilerin %37.1’i “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının birçoğunun staj çalışmaları yapılacak yerler seçilirken yazı-tipografi ile ilgili eksikliklerin tamamlamaya yönelik işlemler olmasına dikkat edildiği görüşüne katılmadıklarını göstermiştir. Öğrencilerin birçoğunun ise bu görüşe katılmadıklarını göstermiştir.

“Staj çalışmaları sırasında, yazı-tipografi derslerinde alınan donanımın piyasada yeterli olması” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının %55.0’ı “kısmen katılıyorum”, öğrencilerin %33.3’i “kısmen katılıyorum” cevabını vermişlerdir. Bu durum öğretim elemanlarının birçoğunun staj çalışmaları sırasında öğrencilerin yazı-tipografi derslerinde aldıkları donanımın piyasada yeterli olduğu görüşünü kısmen katıldıklarını ortaya çıkarmıştır. Öğrencilerin bir çoğunun ise bu görüşe katılmadıklarını göstermiştir.

Tablo 3. Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgiye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

İfadeler	Gruplar	Kesinlikle Katılıyorum n (%)	Katılıyorum n (%)	Kısmen Katılıyorum n (%)	Katılmıyorum n (%)	Kesinlikle Katılmıyorum n (%)
Öğrencinin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgi	Öğretim elemanları (n=20)	2 (10.0)	4 (20.0)	12 (60.0)	2 (10.0)	
	Öğrenci (n=105)	29 (27.6)	32 (30.5)	27 (25.7)	15 (14.3)	2 (1.9)
Öğrencinin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgisi	Öğretim elemanları (n=20)	2 (10.0)	6 (30.0)	8 (40.0)	4 (20.0)	
	Öğrenci (n=105)	28 (26.7)	39 (37.1)	32 (30.5)	3 (2.9)	3 (2.9)
Öğrencinin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgisi	Öğretim elemanları (n=20)		1 (5.0)	8 (40.0)	11 (55.0)	
	Öğrenci (n=105)	12 (11.4)	19 (18.1)	43 (41.0)	25 (23.8)	6 (5.7)

Öğretim Elemanları ve Öğrencilerin Yazı ve Tipografi Derslerine Olan İlgiye İlişkin Görüşlerinin Dağılımı (Tablo 3) incelendiğinde; aşağıdaki bulgularla karşılaşılmıştır.

“Öğrencinin Yazı-Tipografi derslerine karşı ilgi” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun(%60.0) “kısmen katılmıyorum”, öğrencilerin çoğunluğunun(%30.5) ise “katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Öğrencinin Dijital Tipografi Tasarımı derslerine karşı ilgisi” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, öğretim elemanlarının büyük çoğunluğunun(%40.0) “kısmen katılmıyorum”, öğrencilerin çoğunluğunun(%37.1) ise “katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.

“Öğrencinin Yazı ve Tipografi derslerine diğer alan derslerine göre daha fazla ilgilisi” ifadesine verilen öğretim elemanları ve öğrenci cevapları birlikte incelendiğinde, büyük çoğunluğunun(%55.0) “katılmıyorum”, öğrencilerin çoğunluğunun(%41.0) ise “kısmen katılıyorum” seçeneğini belirttikleri görülmüştür.